

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Katedra politologie

Michal Zikmund

**Nová antikapitalistická levice:
Klasický nebo moderní marxismus?**

Bakalářská práce

Praha 2014

Autor práce: **Michal Zikmund**

Vedoucí práce: **Mgr. et M. A. Jan Charvát, PhD.**

Rok obhajoby: 2014

Bibliografický záznam

ZIKMUND, Michal. Nová antikapitalistická levice. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. 110 s. Vedoucí diplomové práce: Mgr. et M. A. Jan Charvát, PhD.

Anotace

Diplomová práce „Nová antikapitalistická levice“ pojednává o stejnojmenné politické skupině, která však netvoří politickou stranu. Nová antikapitalistická levice (od ledna 2014 Levá perspektiva) je nový, dosud poměrně nepopsaný fenomén české politické scény. Na podzim 2013 dovršila teprve čtvrtý rok své existence. Práce se zaměří na analýzu politické orientace NAL v komparativním rámci. Cílem analýzy je definovat pozici skupiny v marxistickém hnutí, které se vyvíjí od poloviny 19. století dodnes. Názory, vyjadřované členy NAL na webových stránkách hnutí i jinde, bude autor srovnávat s názory některých charismatických marxistických a neomarxistických myslitelů, přičemž bude respektovat rozdělení marxismu, které používá Andrew Heywood: klasický marxismus bude v práci reprezentovat zejména samotný Karl Marx, ortodoxní marxismus Vladimir Iljič Lenin, Lev Davidovič Trockij a Josif Vissarionovič Stalin a neomarxismus jednak Antonio Gramsci a dále představitelé frankfurtské školy. Krátce také shrneme činnost obdobných skupin, které NAL předcházely, a okrajově se budeme zabývat umístěním Nové antikapitalistické levice na české politické scéně, zejména jejími vztahy k jiným krajně levicovým subjektům, především ke Komunistické straně Čech a Moravy, a dále k tzv. protestním hnutím, zejména k iniciativě ProAlt.

Annotation

Diploma thesis “The New Anti-Capitalist Left” deals with a political, non-partisan group of the same name. The New Anti-Capitalist Left (The Left Perspective since January 2014) is a new, not yet sufficiently described phenomenon of the Czech political scene. In the autumn of 2013, it had accomplished the fourth year of its existence. Using the discourse analysis, we aim to, in the form of a case-study in a comparative framework, analyse the position of the NAL in the broad Marxist movement. The opinions and expressions of the members of the group are compared with the opinions and expressions of some charismatic Marxist thinkers. We respect the classification of Marxism introduced by Andrew Heywood: Classical Marxism

is represented by Karl Marx himself, Orthodox Marxism by Vladimir Ilyich Lenin and Lev Davidovich Trotsky, and Neo-Marxism by Antonio Gramsci and the thinkers of the Frankfurt School. I also partly focus on previous similar groups before the New Anti-Capitalist Left, and the position of the NAL in the Czech political scene, especially its relations to other Leftist subject as the Communist Party of Bohemia and Moravia or ProAlt.

Klíčová slova

marxismus, neomarxismus, antikapitalismus, proudy marxismu, protestní hnutí, český marxismus, český neomarxismus, neparlamentní politika

Keywords

Marxism, Neo-Marxism, Anti-Capitalism, currents of Marxism, protest movements, Czech Marxism, Czech Neo-Marxism, non-parliamentary politics

Rozsah práce: 110 stran, 30 790 slov, 228 027 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 26. února 2014

Michal Zikmund

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu Mgr. et MA Janu Charvátovi, PhD., za velmi přínosné přednášky, které mě vedly k hlubšímu zájmu o politické ideologie a radikální politické proudy, za vedení práce, za doporučení mimořádně zajímavého tématu a za cenné odborné rady, dále členům spolku Levá perspektiva za spolupráci a v neposlední řadě své matce PhDr. Haně Zikmundové za jazykovou korekturu.

Úvod, vymezení práce

Autor se bude zabývat mladou skupinou Nová antikapitalistická levice, která na podzim 2013 dovrší teprve čtvrtý rok své existence¹. Práce se zaměří na analýzu politické orientace NAL v komparativním rámci. Cílem analýzy je definovat pozici skupiny v marxistickém hnutí, které se vyvíjí od poloviny 19. století dodnes. Názory, vyjadřované členy NAL na webových stránkách hnutí i jinde, bude autor srovnávat s názory některých charismatických marxistických a neomarxistických myslitelů, přičemž budu respektovat rozdělení marxismu, které používá Andrew Heywood: klasický marxismus bude v práci reprezentovat zejména samotný Karl Marx, ortodoxní marxismus Vladimir Iljič Lenin a Lev Davidovič Trockij a neomarxismus jednak Antonio Gramsci² a dále představitelé frankfurtské školy, Theodor W. Adorno a Herbert Marcuse. Krátce také shrnu činnost obdobných skupin, které NAL předcházely, a okrajově se budu zabývat umístěním Nové antikapitalistické levice na české politické scéně, zejména jejím vztahům k jiným krajně levicovým subjektům, především ke Komunistické straně Čech a Moravy, a dále k tzv. protestním hnutím, zejména k iniciativě ProAlt.

Zdůvodnění práce

Nová antikapitalistická levice představuje dosud nepříliš popsáný politický subjekt. Ve svém programu se vymezuje jako proti parlamentní demokracii a velkým levicovým stranám, tak proti komunistickému režimu v Československu v letech 1948-1989³.

Doba komunistické diktatury navíc v Československu umožňovala, snad s výjimkou krátkého období tzv. Pražského jara, jediný výklad marxismu (byť se tento oficiální výklad proměňoval, tak po roce 1956 jím již nebyl stalinismus), proto se zde neomarxistické a

¹ <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-na-prahu-velkych-zmen/>

² Protože sám Heywood Gramsciho vůbec nezmiňuje, zařadil jsem ho, na základě podobnosti v názorech, které budou zřetelné v samotné bakalářské práci, do skupiny neomarxistů, přestože žil dříve než představitelé frankfurtské školy.

³ <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/publikace/>

novolevicové proudy nestačily dostatečně rozvinout. Zajímá mě, zda má NAL „vyplnit“ tuto mezeru.

Některé současné jevy ve společnosti, jako pokles důvěry ve vládu na minimum⁴, vzrůst preferencí KSČM⁵ a zároveň určitá nedůvěra ve stávající politické strany⁶ může zvýšit zájem o alternativní politické subjekty, včetně těch, které neuznávají parlamentní a/nebo stranický systém. I proto považuji za důležité lépe popsat ideje těch, kteří se do role alternativy staví.

Metodologie

Práce bude užívat jednak metody diskursivní analýzy, za druhé komparativní metody. Diskursivní analýza bude užita zejména v komparaci politických programů a prohlášení představitelů Nové antikapitalistické levice. Považuji metodu zkoumání jazykových projevů, ať už psaných nebo mluvených, v tomto případě za nejprospěšnější, protože NAL odmítla stát se registrovanou politickou stranou⁷ (už z tohoto titulu se tedy nikdy do Poslanecké sněmovny ani do místních zastupitelstev nemůže dostat, její členové by teoreticky mohli kandidovat pouze do Senátu) a její činnost je především teoretická, ideová⁸; musíme se tedy spolehnout na diskurs strany a sotva ho můžeme, na rozdíl od velkých politických stran, srovnávat s faktickou činností.

Vzhledem k tomu, že komparace ideologie zkoumaného subjektu s velkými teoretiky marxismu slouží k jeho lepšímu pochopení, užívám tedy přesněji podtyp komparativní analýzy, který Dogan nazývá „případovou studií v komparativním rámci“⁹.

⁴ <http://www.stem.cz/clanek/2236>

⁵ <http://www.stem.cz/clanek/2716> - v dubnu 2013 by ji volilo 13,2 % z respondentů, pokud neuvažujeme neodhodlané volit a ještě nerozhodnuté, při volbách do PS PČR v roce 2010 to bylo 11,3 %

⁶ <http://www.stem.cz/clanek/2722>

⁷ <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-na-prahu-velkych-zmen/>

⁸⁸ Strukturu zmínek o NAL v médiích můžeme prověřit pomocí nástroje Newton Media Search: ve velké většině se jedná o tlumočení politických názorů jejích členů, případně o účasti na protivládních demonstracích.

Výjimkou jsou snad toliko blokády krajně pravicových akcí.

⁹ Miroslav Novák: Úvod do studia politiky, Sociologické nakladatelství, Praha 2011

Cíl práce

Cílem práce je pomocí výše zmíněných metod určit podobnosti a rozdílnosti politického programu (nebo šíře: diskursu) Nové antikapitalistické levice s výše vymezenými teoretiky marxismu, které autor i vedoucí práce považují za klíčové.

Dílčí otázky

- a) Je vůbec Nová antikapitalistická levice marxistická, nebo bychom ji měli chápat například jako sociálnědemokratickou nebo zelenou stranu?
- b) Spokojí se program Nové antikapitalistické levice plně s dílem Karla Marxe, nebo přejímá i názory jiných marxistických myslitelů? Jsou oblasti, v nichž s Marxem NAL nesouhlasí?
- c) Jak se Nová antikapitalistická levice staví k ortodoxnímu marxismu a ke komunistickým režimům v Evropě, které z něj vycházely?
- d) Měli bychom Novou antikapitalistickou levici chápat jako součást „moderního marxismu“? Nakolik se shoduje s myšlenkami Gramsciho nebo s frankfurtskou školou?
- e) Jaké má zkoumaný subjekt vztahy s jinými českými levicovými subjekty, zejména s Komunistickou stranou Čech a Moravy?
- f) V čem spočívá činnost Nové antikapitalistické levice, jaké jsou její metody?

Osnova práce

I. Úvod

II. Představení Nové antikapitalistické levice

IIa. Dějiny a činnost strany, personální vymezení

IIb. Program strany

IIc. Vztah strany k jiným levicovým subjektům

IId. Rekapitulace předchozích srovnatelných subjektů

III. Nová antikapitalistická levice v komparativním rámci

IIIa. Srovnání s klasickým marxismem (Marx)

IIIb. Srovnání s ortodoxním marxismem (Lenin, Trockij)

IIIc. Srovnání s neomarxismem (Gramsci, Marcuse, Habermas)

IV. Závěr

Zdroje

Neperiodická literatura

- DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku*. Praha: Portál s. r. o., 2008. ISBN 9788073673857.
- GRAMSCI, Antonio. *Společnost, politika, filozofia: marxistická filozofia*. 1. vyd. Bratislava: Pravda, 1988.
- HABERMAS, Jürgen. *Budoucnost lidské přirozenosti: na cestě k liberální eugenice?*. Přeložila Alena Bakešová. Praha, Filosofia, 2003. 80-7007-174-5.
- HABERMAS, Jürgen. *Problémy legitimacy v pozdním kapitalismu*. Přeložili Alena Bakešová a Josef Velek. Praha: Filosofia, 2000. ISBN 80-7007-130-3.

- HABERMAS, Jürgen. *Strukturální přeměna veřejnosti*. Přeložili Alena Bakešová a Josef Velek. Praha: Filosofia, 2000. ISBN 80-7007-134-6.
- HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Překlad Zdeněk Masopust. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 80-85959-94-1.
- KOŁAKOWSKI, Leszek. *Main Currents of Marxism: the founders, the golden age, the breakdown*. Do angličtiny přeložil P. S. Falla. New York: W. W. Norton Company, 2005. ISBN 0-393-06054-3
- LENIN, Vladimír Iljič. *Stát a revoluce: marxistické učení o státu a úkoly proletariátu v revoluci*. Praha: Mladá fronta, 1967.
- MARCUSE, Herbert. *Jednorozměrný člověk: studie o ideologii rozvinuté industriální společnosti*. Praha: Naše vojsko, 1991. ISBN 80-206-0075-2
- MARCUSE, Herbert. *Soviet Marxism: A Critical Analysis*. New York: Columbia University Press, 1969. ISBN 0-231-08379-3
- MARX, Karl. *Kritika gothajského programu*. Praha: Svoboda-Libertas, 1974.
- MARX, Karl a Engels, Friedrich. *Manifest komunistické strany*. Přeložili L. Štoll a A. A. Hoch. Praha: Svoboda, 1949.
- NOVÁK, Miroslav. *Úvod do studia politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7419-052-0
- SERVICE, Rudolf. *Soudruzi*. Praha: Academia, 2009. ISBN 9788025701058
- TROCKIJ, Lev Davidovič. *Co je permanentní revoluce?* New York: Hill, 2000. ISBN 80-86427-00-5
- TROCKIJ, Lev Davidovič. *Zrazená revoluce: co je SSSR a kam spěje*. Brno: Doplněk, 1995. ISBN 80-85765-30-6

Periodika

- Články z médií

Internetové zdroje

- *Nová antikapitalistická levice*. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapalista.info>>.
- GRAMSCI, Antonio. The Revolution Against Capital. *Marxist Internet Archive* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.marxists.org/archive/gramsci/1917/12/revolution-against-capital.htm>>.
- GRAMSCI, Antonio. Workers' Democracy. *Marxist Internet Archive* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.marxists.org/archive/gramsci/1919/06/workers-democracy.htm>>.
- GRAMSCI, Antonio. The Conquest of the State. *Marxist Internet Archive* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.marxists.org/archive/gramsci/1919/07/conquest-state.htm>>.
- GRAMSCI, Antonio. The Development of the Revolution. *Marxist Internet Archive* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.marxists.org/archive/gramsci/1919/09/development-revolution.htm>>.
- GRAMSCI, Antonio. The Problem of Power. *Marxist Internet Archive* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.marxists.org/archive/gramsci/1919/11/problem-power.htm>>.
- Stránky dalších politických uskupení
- Internetová vydání médií

Jiné zdroje

- Rozhovor s představiteli NAL?

Obsah

SEZNAM POUŽÍVANÝCH ZKRATEK.....	2
ÚVOD	4
<i>Metodologie.....</i>	<i>5</i>
<i>Poznámka k terminologii.....</i>	<i>6</i>
1. PŘEDSTAVENÍ NOVÉ ANTIKAPITALISTICKÉ LEVICE.....	7
<i>1.1 Vznik a dějiny hnutí</i>	<i>8</i>
<i>1.1.1 Zakládací konference</i>	<i>8</i>
<i>1.1.2 Vzor – Nová antikapitalistická strana</i>	<i>8</i>
<i>1.1.3 Další vývoj Nové antikapitalistické levice</i>	<i>9</i>
<i>1.2 Činnost hnutí</i>	<i>10</i>
<i>1.3 Personální vymezení.....</i>	<i>12</i>
<i>1.4 Program a postoje strany.....</i>	<i>13</i>
<i>1.4.1 Zdravotnictví</i>	<i>13</i>
<i>1.4.2 Duševní vlastnictví</i>	<i>14</i>
<i>1.4.3 Doprava.....</i>	<i>17</i>
<i>1.4.4 Hospodářství</i>	<i>17</i>
<i>1.4.5 Právo a justice.....</i>	<i>19</i>
<i>1.4.6 Historie.....</i>	<i>23</i>
<i>1.4.7 Zahraniční politika České republiky a mezinárodní systém.....</i>	<i>26</i>
2. VZTAH K JINÝM LEVICOVÝM SUBJEKTŮM	31
<i>2.1 Komunistická strana Čech a Moravy</i>	<i>31</i>
<i>2.2 Česká strana sociálně demokratická.....</i>	<i>33</i>
<i>2.3 Strana zelených.....</i>	<i>34</i>
<i>2.4 Subjekty sdružené s LP ve SPaS.....</i>	<i>35</i>
<i>2.5 Socialistická solidarita, příbuzné a odštěpené organizace</i>	<i>36</i>
3. SROVNÁNÍ S PROUDY MARXISMU A JINÝCH LEVICOVÝCH IDEOLOGÍ.....	40
<i>3.1 Sociální demokracie</i>	<i>40</i>
<i>3.2 Anarchismus</i>	<i>41</i>
<i>3.3 Klasický marxismus.....</i>	<i>42</i>
<i>3.4 Ortodoxní marxismus</i>	<i>49</i>
<i>3.4.1 Leninismus.....</i>	<i>49</i>
<i>3.4.2 Stalinismus.....</i>	<i>52</i>
<i>3.4.3 Trockismus.....</i>	<i>55</i>
<i>3.5 Moderní marxismus (neomarxismus)</i>	<i>58</i>
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZÁZNAMŮ	63
SEZNAM PŘÍLOH	85
PŘÍLOHY	86
<i>Platforma Nové antikapitalistické levice.....</i>	<i>86</i>
<i>Rozhovor s představiteli Levé perspektivy</i>	<i>92</i>

Seznam používaných zkratek

- **ANTIFA**: Antifašistická akce (politické hnutí, mezinárodní)
- **ANO (ANO2011)**: Akce nespokojených občanů (politická strana, ČR)
- **ČKD**: Českomoravská Kolben Daněk (strojírenský závod)
- **ČSSD**: Česká strana sociálně demokratická
- **D. O. S. T.**: Důvěra, objektivita, svoboda, tradice (spolek)
- **DSSS**: Dělnická strana sociální spravedlnosti (politická strana, ČR)
- **KSČ**: Komunistická strana Československa (původní – 1921-1992)
- **KSČM**: Komunistická strana Čech a Moravy
- **KSSS**: Komunistická strana Sovětského svazu
- **LP**: Levá perspektiva (spolek, ČR)
- **LRKI**: Liga za revoluční komunistickou internacionálu (politické hnutí, mezinárodní)
- **MDŽ**: Mezinárodní den žen
- **NAL**: Nová antikapitalistická levice (neregistrované politické hnutí, ČR)
- **NAS**: Nová antikapitalistická strana (politická strana, Francie)
- **NEP**: Nová ekonomická politika
- **NZP**: nepodmíněný základní příjem
- **PřF UK**: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
- **PS**: Poslanecká sněmovna (Parlamentu České republiky)
- **Revo**¹⁰: World Revolution (politické hnutí, mezinárodní)

¹⁰ Jedná se o zažitou zkratku.

- **RIO**: Revoluční internacionalistická organizace (neregistrované politické hnutí, ČR)
- **RKL**: Revoluční komunistická strana (politická strana, Francie)
- **SocSol**¹¹: Socialistická solidarita (neregistrované politické hnutí, ČR)
- **SAB**: Socialistická alternativa Budoucnost (neregistrované politické hnutí, ČR)
- **SOP**: Socialistická organizace pracujících (neregistrované politické hnutí, ČR)
- **SPaS**: Spojenectví práce a solidarity (neregistrovaný politický subjekt, ČR)
- **SPOZ**: Strana práv občanů ZEMANOVCÍ¹² (politická strana, ČR)
- **SSSR**: Sovětský svaz socialistických republik
- **SZ**: Strana zelených (politická strana, ČR)

¹¹ Jedná se o zažitou zkratku.

¹² Tak se strana jmenovala v době, kdy ji v práci zmiňujeme. Od března 2014 se jmenuje Strana práv občanů.

Úvod

Nová antikapitalistická levice, resp. Levá perspektiva¹³, představuje dosud nepříliš popsaný politický subjekt. Ve svém programu se vymezuje jak proti parlamentní demokracii a zavedeným levicovým stranám, tak proti komunistickému režimu v Československu v letech 1948-1989¹⁴.

Doba komunistické diktatury v Československu umožňovala, snad s výjimkou krátkého období tzv. Pražského jara, jediný výklad marxismu (byť se tento oficiální výklad proměňoval, tak po roce 1956 jím již nebyl stalinismus), proto se zde neomarxistické a novolevicové proudy nestačily dostatečně rozvinout. Odborníci na extremismus Martin Bastl, Miroslav Mareš, Josef Smolík a Petra Vejvodová ve své společné monografii o extremismu v ČR chápou NAL jako pokus sjednotit trockistické skupiny a zajistit jejich expanzi po vzoru francouzské Nové antikapitalistické strany.¹⁵ Ve své práci tedy budu zkoumat, nakolik je označení NAL za trockistické oprávněné a jakou přesněji alternativu k oběma politickým a ekonomickým režimům – komunistickému v letech 1948-1989 a kapitalistickému¹⁶ od roku 1989/1990 – NAL/LP nabízí.

Některé nedávné jevy ve společnosti, jako extrémní nepopularita Nečasova pravicového kabinetu¹⁷ či závažná a vleklá politická krize v letech 2013-2014, zvýšily popularitu tzv. protestních hnutí, což lze pozorovat například na výsledcích předčasných voleb do Poslanecké sněmovny v říjnu 2013, především na úspěchu hnutí ANO2011 a Úsvit přímé demokracie. ANO není označováno jako extrémistický subjekt, samo sebe však projektuje jako jakési antipolitické hnutí, negující dosavadní profesionální styl politiky.¹⁸

¹³ Nová antikapitalistická levice se postupně transformovala na občanské sdružení Levá perspektiva, nějakou dobu koexistovaly. Tomuto se blíže věnujeme v kapitolách o dějinách a činnosti subjektu.

¹⁴ Nová antikapitalistická levice, Platforma Nové antikapitalistické levice.

¹⁵ BASTL, M.; MAREŠ, M.; SMOLÍK, J.; VEJVODOVÁ, P., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, str. 50-51.

¹⁶ Samotní členové NAL používají kromě termínu „kapitalismus“ s oblibou také termín „neoliberalismus“ (viz dále).

¹⁷ Například podle Centra pro výzkum veřejného mínění v březnu 2013 nedůvěřovalo vládě 89 % voličů, což byl nejhorší výsledek od roku 1998, kdy CVVM začalo provádět tento výzkum (Zdroj: RUMANOVÁ, Jolana. Důvěra v Nečasovu vládu je podle průzkumu na dně. ODS hledá způsob, jak ji obnovit). Nutno připomenout, že tento rok se vyznačoval tzv. sarajevským atentátem a následoval po něm vzrůst preferencí KSČM a rozpory na politické scéně, které vyústily v nestandardní opoziční smlouvu.

¹⁸ Tak v kampani užívalo hnutí sloganů jako například „Nejsme jako politici, makáme“. Jiné nápisy na billboardech, jako „Aby se za nás naše děti nestyděly“ či „Jsme schopný národ, jen nás řídí nemehla“, přinejmenším neměly žádný ideologický rámec. Andrej Babiš také prohlásil, že jeho lidé budou řídit stát jako firmu.

Úsvit už je spojován přinejmenším s populismem (například politologové Josef Mlejnek¹⁹, Lubomír Kopeček²⁰; Bohumil Doležal²¹ ho označil za radikální a implicitně za protidemokratické, atd.), nepřehlédnutelná je podobnost názvu s řeckou fašistickou bojůvkou Zlatý úsvit.

Vzhledem k tomuto trendu, jehož další vývoj lze těžko odhadovat, považuji za obzvlášť důležité, abychom zkoumali další protestní, antipolitická hnutí, neboť pozornost veřejnosti k nim v budoucnu může směřovat. Prudký pokles preferencí Úsvitu po tom, co strana zvolila za lídryni voleb do Evropského parlamentu Kláru Samkovou²², ukázal, že v oblasti protestních hnutí je přízeň veřejnosti ještě vrtkavější, než u konvenčních politických stran.

Metodologie

Práce nejprve představí subjekt z hlediska jeho dějin, činnosti, programu a osazenstva, následně jej budeme komparovat s jinými levicovými subjekty, stranami i neformálními hnutími v současnosti a v minulosti; dále budeme ideologii strany srovnávat s jednotlivými proudy marxismu, abychom zjistili, do kterého ji můžeme nejspíš zařadit.

Budeme užívat jednak metody diskursivní analýzy, za druhé komparativní metody. Diskursivní analýza bude užita zejména v komparaci politických programů a prohlášení představitelů Nové antikapitalistické levice/Levé perspektivy. Považuji metodu zkoumání jazykových projevů, ať už psaných nebo mluvených, v tomto případě za nejprospěšnější, protože NAL odmítla stát se registrovanou politickou stranou²³ a LP jakožto spolek^{24;25} nemůže kandidovat v žádných volbách, jejich činnost tedy byla a je především teoretická, ideová²⁶; musíme se tedy spolehnout na diskurs strany a sotva ho můžeme, na rozdíl od

¹⁹ MLEJNEK, J., *Fantastická linka Praha-Tomio*.

²⁰ SMLSAL, M., *Program Okamurova Úsvitu připomíná dort pejska a kočičky*, tvrdí politologové.

²¹ *Deník*, *Bohumil Doležal: směřujeme od demokracie k oligarchii*.

²² *Televizní noviny*, *Volby by ted' vyhrála ČSSD. Do sněmovny by se nedostali „okamurovci“*.

²³ ČECH, N., *NAL na prahu velkých změn*.

²⁴ *Levá perspektiva*, *Kdo jsme*.

²⁵ V předmětném článku (viz předchozí referenci) je termín „občanské sdružení“, ten se však používal ve starém občanském právu (do 1. ledna 2014). Nový občanský zákoník označuje právnickou osobu, která je tvořena osobami, jako spolek a tak je také Levá perspektiva dohledatelná v databázi Ministerstva spravedlnosti.

²⁶ Strukturu zmínek o NAL v médiích můžeme prověřit pomocí nástroje Newton Media Search: ve velké většině se jedná o tlumočení politických názorů jejich členů, případně o účast na protivládních demonstracích. Výjimkou jsou snad toliko blokády krajně pravicových akcí.

velkých politických stran, srovnávat s faktickou činností. Vodítkem nám však také budou vztahy s jinými, jasně vyprofilovanými politickými subjekty a minulost členů NAL a milieu, v němž se pohybují.

Po dokončení práce jsem požádal členy Levé perspektivy o poskytnutí odpovědí na několik otázek, abych ověřil, zda jsou moje závěry správné. Text je připojen jako druhá příloha. Samotnou práci jsem, jednak vzhledem k tomu, že jsem rozhovor dostal až po odevzdání práce (a bylo mi povoleno vložit ho do práce zpětně na základě přivolení pana proděkana), a za druhé abych zachoval metodologickou čistotu (studium textů členů NAL/LP), podle výsledků rozhovoru neměnil. Věřím, že obdržené odpovědi potvrzují, nikoliv vyvracejí moje teze, a v některých ohledech je doplňují o další poznatky (např. že LP nepovažuje KLDŘ za zemi, v níž vládne levicový režim).

Vzhledem k tomu, že komparace ideologie zkoumaného subjektu s velkými teoretiky marxismu slouží k jeho lepšímu pochopení, užívám tedy podtyp komparativní analýzy, který Dogan nazývá „případovou studií v komparativním rámci“²⁷.

Poznámka k terminologii

Nová antikapitalistická levice nebyla hnutím, registrovaným Ministerstvem vnitra. Tam, kde mluvím o tomto subjektu jako o hnutí, nemám na mysli registrované hnutí podle zákona č. 424/1991 Sb., o politických stranách. Naopak Levá perspektiva je spolek podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁷ NOVÁK, M., *Úvod do studia politiky*, str. 318n.

1. Představení Nové antikapitalistické levice

Při představení hnutí budeme vycházet, vzhledem k výše popsanému nedostatku informací z vnějších zdrojů, primárně z informací, které samo o sobě poskytuje na svých obou webových stránkách.

Stručný, ale jasně formulovaný program pod názvem Platforma Nové antikapitalistické levice²⁸ (dále jen Platforma) schválilo hnutí na svém ustavujícím sjezdu v říjnu 2009²⁹ a zveřejnilo na svých stránkách. Na nových stránkách obdobný dokument není.

Platforma jasně deklaruje některé zásady hnutí, které lze shrnout takto: odpor k tržnímu systému (jak hnutí deklaruje přímo ve svém názvu), nesmiřitelnost a protikladné zájmy zaměstnavatelů a zaměstnanců, rezervovaný až odmítavý postoj k parlamentní politice (politika ulice a samosprávných organizací pracujících), antifašismus, rovnostářství³⁰ ve všech ohledech, environmentalismus, socialismus, antimilitarismus, ale i jistá forma liberalismu (Platforma dává důraz na občanské svobody a vymezuje se proti minulému režimu, který označuje za vládu byrokratů). Těmto rysům se budeme níže věnovat podrobněji.

Jak uvidíme, některé názory, vyjadřované na stránkách obou hnutí, jsou navzájem protichůdné. Samotná Levá perspektiva k tomu napsala v odpovědi na článek Daniela Veselého, který v Britských listech obvinil LP ze stalinismu³¹ (a citoval radikální názory Prokopa Hakena, který byl činný v NAL a je činný v LP), že LP je otevřená platforma, která sdružuje levicové autory, kteří mají různé názory, a poskytuje tak pohledy z různých úhlů. Pouze články signované přímo jako Levá perspektiva vyjadřují názory hnutí, ostatní toliko názory autora. K samotným Hakenovým názorům dodala, že se tento prý k minulému režimu nestaví nekriticky.³²

²⁸ Nová antikapitalistická levice, *Platforma Nové antikapitalistické levice*.

²⁹ Nová antikapitalistická levice, *Konference načrtla další cestu k sjednocení radikální levice*.

³⁰ Toto slovo používáme čistě popisně, nikoliv jako hodnotící termín s negativním zabarvením.

³¹ Této kauze se dále v práci věnujeme.

³² Levá perspektiva, *Prohlášení občanského sdružení Levá perspektiva k pomlouvačnému článku pana Veselého*.

1.1 Vznik a dějiny hnutí

1.1.1 Zakládací konference

Samotné hnutí v rekapitulaci své historie uvádí, že vzniklo 24. října 2009 v Praze. Na sjezdu byly údajně „desítky lidí, vesměs mladého a středního věku“. Kromě Pražanů přijeli lidé z Brna, Liberce, Ústí nad Labem, Plzně a dalších míst. Již zde se objevuje jméno Nikoly Čecha, tehdy ještě člena organizace Revo³³, který vedl úvodní řeč, v níž mj. kritizoval ČSSD a KSČM, protože prý „nemíní vést třídní boj pracujících proti kapitalismu“.³⁴ Návaznost NAL na Revo³⁵ je kromě osoby Nikoly Čecha (a jeho výslovného prohlášení, že je NAL nástupkyní Revo³⁶) patrná i na praxi pořádání letních táborů a také na územním rozšíření – Revo bylo dosti činné v Liberci³⁷, stejně tak NAL³⁸. Navíc z literatury víme, že v letech 2006-2010 probíhal postupný rozpad Reva³⁹. Jeho zbytek se pak konsolidoval do nové Revoluční internacionální organizace (RIO)⁴⁰, která se stejně jako NAL označuje za nástupkyni organizace Revo⁴¹. Zdá se, že vztahy mezi NAL a RIO nejsou vřelé⁴².

NAL se inspirovala francouzskou Novou antikapitalistickou stranou⁴³, od níž přebrala i znak (červený megafon).

1.1.2 Vzor – Nová antikapitalistická strana

Nová antikapitalistická strana vznikla 31. ledna 2009 v Saint-Denis, průmyslovém předměstí Paříže, jako nástupkyně Revoluční komunistické ligy. NAS založil poštovní zaměstnanec Olivier Besancenot, lídr předchozí RKL a kandidát na francouzského prezidenta v letech 2002 a 2007 (v roce 2007 získal téměř 1,5 miliónu hlasů). 700 delegátů na sjezdu odmítlo předem spolupráci s Komunistickou stranou Francie, neboť ta v minulosti ve volbách

³³ Nová antikapitalistická levice, *Konference načrtla další cestu ke sjednocení radikální levice*.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Její vývoj blíže popisujeme v kapitole 2.5, *Socialistická solidarita, příbuzné a odštěpené organizace*.

³⁶ ČECH, N., Třetí ročník antikapitalistického kempu úspěšně za námi.

³⁷ BASTL, M., MAREŠ, M.; SMOLÍK J.; PROCHÁZKOVÁ, P., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, str. 47-51.

³⁸ Výše uvádíme, že na konferenci přijeli lidé z Liberce, na svých stránkách má NAL tři regionální rubriky: v pořadí Prahu, Liberec a Brno.

³⁹ Viz kapitolu 2.5, *Socialistická solidarita, příbuzné a odštěpené organizace*.

⁴⁰ BASTL, M., MAREŠ, M.; SMOLÍK J.; PROCHÁZKOVÁ, P., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, str. 47-51.

⁴¹ Revoluční internacionalistická organizace, *Revo končí, RIO začíná*.

⁴² Viz kapitolu 1.1.3, *Další vývoj Nové antikapitalistické levice*.

⁴³ ČECH, N., NAL na prahu velkých změn.

spolupracovala se Socialistickou stranou. Podnětem pro vznik hnutí byly podle vyjádření jeho vůdců pravicové reformy tehdejšího prezidenta Nicolase Sarkozyho. Besancenot řekl, že hnutí „*bude přebírat to nejlepší z trockismu, socialismu, komunismu, libertariánství⁴⁴, cheguevarismu a radikálního environmentalismu*“. Hnutí mělo prosazovat vládu referendy místo skrze „pseudodemokratické“ instituce, minimální mzdu 1500 €, financovanou z peněz na pařížské burze, přerozdělení výrobních prostředků, zákaz jaderné energie a geneticky modifikovaných potravin a legalizaci všech migrantů. Besancenot označil za jeho inspirační zdroje režimy ve Venezuele, na Kubě a v Bolívii a zapatismus v Mexiku. 7. února 2009 již mělo hnutí podle jeho předáků kolem 9 000 členů v asi 400 „kolektivech“, přitom Revoluční komunistická liga měla v době rozpuštění jen 3 200 členů.^{45;46}

1.1.3 Další vývoj Nové antikapitalistické levice

Jak se hnutí vyvíjelo od založení, není kvůli nedostatku zdrojů mimo samotné hnutí a sympatizující organizace (např. KSČM) jasné. RIO uvádí na svých stránkách v článku z roku 2010, že na sjezd NAL toho roku přijela třetina delegátů oproti sjezdu v roce 2009 a že „*nenaplnění jejich [aktivistů, kteří odešli z RIO do NAL] přehnaných představ vedlo postupně ke ztrátě zájmu a některých krajních případech až vytváření obstrukcí a narušování práce NAL*“. Tito lidé pak prý buď odešli do KSČM, nebo „*opustili levicovou scénu nadobro*“.⁴⁷ Časopis Nová levice, který o sjezdu v prosincovém čísle ročníku 2010 informoval, pouze konstatuje, že delegáti sjezdu „*kriticky zhodnotili nedostatečné tempo růstu členské základny*“ a proklamuje, že „*ačkoliv se nenaplnila všechna optimistická očekávání z doby loňského vzniku NAL, jsme fungující a živou organizací (...)*“.⁴⁸

⁴⁴ Heywood připomíná, že libertariánství má i svoji levicovou formu.

(Zdroj: Andrew Heywood, *Politické ideologie*, str. 104.)

⁴⁵ USA Today, *New anticapitalist party born in France*.

⁴⁶ The Telegraph, *Olivier Besancenot, the “Red Postman”, delivers warning to Sarkozy*.

⁴⁷ Revoluční internacionalistická organizace, *Nová antikapitalistická levice pokračuje s řadou změn*.

⁴⁸ BŘEŇ, P., Co přinesl sjezd NAL?

1.2 Činnost hnutí

Nová antikapitalistická levice vyvíjela činnost v několika oblastech: na demonstracích, veřejných diskuzích a seminářích, pořádáním letních kempů, vedením právní poradny pro širokou veřejnost a publikováním svých názorů v různých médiích, jednak na svých internetových stránkách, dále v časopisu Nová levice, který vydávala. Poslední číslo na stránkách je z dubna 2012. Publikační činnost do této kapitoly dále zahrnovat nebudeme, bude předmětem dalších kapitol.

V této kapitole budeme čerpat zejména z vlastních článků NAL a z Haló novin, neboť Nová antikapitalistická levice nebyla častým objektem pozornosti velkých médií. Za dobu existence NAL o ní vyšly jen čtyři články v tisku s vysokým nákladem⁴⁹. Zmínka o tom, že se členové hnutí účastnili v Ústí nad Labem demonstrace proti vládě Petra Nečase, vyšla v ústecké Mladé frontě Dnes⁵⁰ a v Právu⁵¹. Právo si rovněž všimlo, že se členové NAL dostavili na demonstraci proti jisté příručce sexuální výchovy. Demonstraci svolala ultrakonzervativní akce D. O. S. T. Antikapitalisté tam vytvořili jakousi protidemonstraci a drželi transparent „*Rozejděte se, středověk skončil.*“⁵² Mladá fronta pak informovala, že v rámci předvolebního boje v roce 2013 označil severočeský politik novináře, který psal pro opoziční list, za člena NAL, ten to popřel.⁵³ O Levé perspektivě pak informují pouze Haló noviny.

Co se týče demonstrací, členové NAL se kromě výše zmíněné protiakce k demonstraci D.O.S.T. účastnili hojně demonstrací proti vládě Petra Nečase (v Praze, Brně, Ústí nad Labem), dále proti akcím pravicových extremistů či dokonce jejich blokádám (v Brně, Liberci, Novém Bydžově, Kralupech nad Vltavou či Drážďanech).⁵⁴ Přijali také pozvání KSČM na tradiční prvomájovou manifestaci.⁵⁵

⁴⁹ K hledání jsme použili nástroj Newton Media Search. Hledali jsme od okamžiku založení hnutí. Hledaný řetězec byl nalezen v 42 článcích, dva byly z Mladé fronty Dnes, dva z Práva, zbytek z Haló novin, tisku KSČM.

⁵⁰ HORÁK, J., Protestovali proti vládě, s účastí spokojeni nebyli.

⁵¹ PELIKÁN, A., V Ústí protestovali mladí lidé proti krokům vlády.

⁵² JANIŠ, P., Brojili proti sexuální příručce.

⁵³ TRDLA, M., Kampaň vrcholí a valí se politická špína.

⁵⁴ Nová antikapitalistická levice, *Na prahu velkých změn*.

⁵⁵ ČECH, N., Nová antikapitalistická levice/Levá perspektiva se prezentovala na 1. máji v Praze.

NAL pořádala kemp každé léto od roku 2010⁵⁶. Kemp v roce 2012 zaznamenala Bezpečnostní informační služba ve své zprávě o vývoji extremismu ve III. čtvrtletí roku 2012, hovoří o asi 50 účastnících⁵⁷. Na kempy se podařilo organizátorům sehnat hosty z oblasti politiky a/nebo levicové inteligence. V roce 2010 přijeli socioložka Tereza Stöckelová a filozof Michael Hauser⁵⁸, v roce 2011 ekonomka Ilona Švihlíková, filozof Milan Valach a sociolog Miroslav Holubec a lidé z občanského hnutí Nesehnutí⁵⁹, ve zmíněném roce 2012 novinář Daniel Veselý (ten přitom později označil členy NAL za „stalinisty“⁶⁰) a opět Miroslav Holubec⁶¹, v roce 2013 prof. Jiří Hudeček (PřF UK, člen KSČM), filozof Marek Hrubec, historici Jan Mervart a Lukáš Matoška, sociolog Ondřej Lánský a romští aktivisté Jozef Miker a Jaroslav Prokeš; v tom roce měl tábor i zahraničního hosta, Marcela Rennera z pobočky ANTIFA Lužice⁶².

Nová antikapitalistická levice také provozovala bezplatnou právní poradnu, která dále funguje pod hlavičkou Levé perspektivy. Zveřejňuje odpovědi na dotazy několikrát týdně, obvykle se jedná o pracovní nebo obecné občanské (závazkové aj.) právo.⁶³ Do podobné kategorie altruistického aktivismu lze zařadit také účast na akci *Food Not Bombs*⁶⁴, která má za cíl sytit sociálně slabé⁶⁵. Levá perspektiva se zaměřuje právě na tento typ aktivismu.⁶⁶

Členové NAL se hojně účastnili seminářů o sociálních tématech, nebo je dokonce spolupořádali – například o nepodmíněném základním příjmu (tohoto setkání v Praze-Bubnech se účastnili zástupci širokého spektra stran nalevo od středu – ČSSD, KSČM, Strany zelených, Pirátské strany, Klíčového hnutí...)⁶⁷, o sociální situaci v levicových zemích Latinské Ameriky⁶⁸, o situaci žen v české společnosti⁶⁹, semináře sociálnědemokratického

⁵⁶ Článek v Haló novinách, který informuje o kempu v roce 2010, poznamenává, že „česká antikapitalistická levice pořádá letní kempy již deset let“. (Zdroj: Haló noviny, *Doporučujeme letní antikapitalistický kemp.*)

⁵⁷ Bezpečnostní informační služba, *Informace BIS o vývoji na extremistické scéně ve III. čtvrtletí roku 2012.*

⁵⁸ Nová levice, *Reportáž: antikapitalistický kemp.*

⁵⁹ MÜLLEROVÁ, A.; MATONOHA, M., Letní antikapitalistický kemp.

⁶⁰ VESELÝ, D., Stalinisté v české „levici“.

⁶¹ ČECH, N., Letní antikapitalistický kemp 2012 se blíží.

⁶² ČECH, N., Antikapitalistický kemp 2013 skončil úspěchem.

⁶³ Právní tým LP, Právní poradna.

⁶⁴ Jedná se o kampaň nezávislou na NAL/LP.

⁶⁵ VINKLER, P., Rok od obnovení Food Not Bombs Liberec.

⁶⁶ Levá perspektiva, *Kdo jsme.*

⁶⁷ HAKEN, P., O nepodmíněném základním příjmu a některých postojích k němu.

⁶⁸ Levá perspektiva, *Srdečně vás zveme na semináře v Liberci.*

⁶⁹ ČECH, N., Genderové nerovnosti a jejich projevy v životě měst a obcí.

ekologického klubu Zvonečník⁷⁰, semináře o bezdomovectví⁷¹ či mezinárodního setkání levicových politických subjektů ve Vídni⁷².

1.3 Personální vymezení

V čele jak Nové antikapitalistické levice, tak Levé perspektivy stojí člověk, který se podepisuje Nikola Čech, jde o pseudonym. Ve svém profilu na Britských listech píše, že se narodil roku 1980 a vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK⁷³, v Parlamentních listech doplňuje, že nyní pracuje jako vědecký pracovník na I. lékařské fakultě UK⁷⁴, což dle stránek univerzity souhlasí. Kromě NAL/LP, Britských a Parlamentních listů ještě Čech občas publikuje v časopise Socialistická solidarita⁷⁵.

Existuje také internetová doména NikolaČech.net. Není jasné, zda patří lídrovi Levé perspektivy. Je na ní pouze titulní stránka s nápisem „Nikola Čech“.

Do Celostátního výboru NAL kromě Čecha patří Lenka Světlá a Martin Mikula. S největší pravděpodobností jde o tutéž Lenku Světlou, která se angažovala v hnutí Studenti proti rasismu⁷⁶, více informací se nám o ní nepodařilo dohledat. O Martinu Mikulovi jsme nezjistili nic. Jde o poměrně časté jméno, na sociální síti Facebook jsou desítky lidí tohoto jména⁷⁷.

Oba tyto lidé jsou činní i na webu Levé perspektivy. Ten ale žádné vedení neuvádí, není tedy jasné, kdo sdružení řídí. Jak NAL, tak LP v článcích o svých akcích jména neuvádějí a na fotografiích mají lidé zásadně přebarvené obličej.

Mezi aktivní autory článků patří například Soňa Tichá, Petr Vinkler, Prokop Haken (aktivní a zjevně radikální člen hnutí), Andrea Cerqueirová⁷⁸, Jana Jetmarová, Leopold Vejr

⁷⁰ ČECH, N., Udržitelná výroba a spotřeba.

⁷¹ ČECH, N., Bezdomovectví – důsledek dispozic k neúspěchu, duševní nemoci nebo sociálních poměrů?

⁷² ČECH, N., Levá perspektiva na sociálním fóru ve Vídni.

⁷³ Britské listy, *Nikola Čech*.

⁷⁴ Vaše věc, *Nikola Čech*

⁷⁵ Např. z nedávné doby: ČECH, N., Stane se zdravotnictví obětí finančních predátorů?

⁷⁶ SVĚTLÁ, L., Kdo je tady extrémista?

⁷⁷ Srovnej: <https://www.facebook.com/search/results.php?q=Martin+Mikula&init=public> .

⁷⁸ Ta o sobě v jednom článku na webu NAL (Zdroj: CERQUEIROVÁ, A., Benedicto Cerqueira mnohokrát trpěl za názor.) uvádí, že je vnučkou brazilského levicového politika Benedicta Cerqueiry. Cerqueirová přitom byla

(také jde o pseudonym) a další. Část autorů je zjevně externí, jak dokládá fakt, že jsou na webu články i od Marty Semelové⁷⁹ a Miloslava Ransdorfa⁸⁰.

1.4 Program a postoje strany

Základní vymezení programu NAL představuje výše zmíněná a přetlumočená Platforma NAL. Nová antikapitalistická levice a Levá perspektiva kritizují jak současný tržní systém, tak minulý režim („není alternativou k dnešnímu, alternativy je nutno hledat jinde“⁸¹). V následujících podkapitolách rozebereme podrobněji jednotlivá témata, k nimž se obvykle politické ideologie a politické subjekty vyjadřují a na nichž staví svoje programy. Zdroje informací budou podle důležitosti následující: 1) Platforma NAL; 2) tři brožury, které NAL vydala ke konkrétním tématům (zdravotnictví, duševní vlastnictví, doprava)⁸²; 3) články na webových stránkách NAL a LP; 4) názory vyjadřované členy či sympatizanty jinde. Začneme třemi tématy, k nimž NAL brožuru vydalo. Dále pokračujeme zásadními společenskými tématy, jako způsob řízení hospodářství. Výklad o pohledech hnutí na historii předřazujeme před jeho názory na zahraniční politiku a mezinárodní systém, neboť názory na ně přirozeně vycházejí z interpretace historie (studená válka aj.).

1.4.1 Zdravotnictví

Nejradikálnějším požadavkem NAL v oblasti zdravotnictví je vyvlastnění všech soukromých pojišťoven a sloučení do jedné státní (patrně i s Všeobecnou zdravotní pojišťovnou) a dále vyvlastnění veškerého farmaceutického průmyslu, jakož i tkáňových a krevních bank.

v 90. letech činná v krajně pravicové Republikánské straně Československá a napsala o tom knihu (Zdroj: CERQUEIROVÁ, A., *Republikáni: šokující odhalení*.) Nyní je předsedkyní Strany zelených na Praze 21 (Zdroj: Strana zelených, Regiony – Praha). Její jméno se vyskytuje též v Deníku referendum (Zdroj: CERQUEIROVÁ, A., O odvádění pozornosti.) i na stránkách KSČM (Zdroj: CERQUEIROVÁ, A., Aktiv ke dni učitelů upozornil nejen na učebnice).

⁷⁹ SEMELOVÁ, M., Rodiče budou přispívat na platy pedagogů?

⁸⁰ RANSDORF, M., Úděl filosofa (K dvojímu výročí Karla Kosíka).

⁸¹ MLADÝ, P., Jak Gottwaldův duch stále občas straší.

⁸² Je poněkud překvapivé, že NAL nerozepisuje svůj podrobný program například k otázkám hospodářství, životního prostředí, práva a justice, zahraniční politiky či obrany, zatímco k duševnímu vlastnictví ano. Je to patrně tím, že v roce 2012, kdy NAL brožurku vydalo, probíhaly bouřlivé debaty o smlouvě ACTA a demonstrace proti ní. Ta je také v brožuře zmíněna.

Vzniklá státní pojišťovna by měla být pod kontrolou „lékařů, pacientů a státu“. Inkasovala by přímo veškeré peníze ze zdravotního pojištění a na provozních nákladech by směla utratit maximálně 2 % z výtěžku. Z přebytků rozpočtu pojišťovny a z prodeje nadbytečného majetku by se financovaly platy zdravotnického personálu a výzkum a modernizace zdravotnických zařízení. Pokud jde o personál, tomu chce NAL „garantovat platy“.⁸³

NAL připouští existenci „soukromých, nadačních a církevních“ zdravotnických zařízení, avšak stát musí zřizovat síť vlastních zařízení⁸⁴ a další privatizace nebo jen outsourcing⁸⁵ jejich činnosti by nebyly možné. Státní a soukromá zařízení by uzavírala smlouvy se státní pojišťovnou za stejných podmínek.

Požadavek zrušit všechny zdravotnické poplatky je shodný třeba s KSČM⁸⁶, NAL však zároveň navrhuje vyjmout běžné léky jako acylpyrin nebo paralen ze systému zdravotního pojištění a z úspor financovat léčení těžce nemocných. Také prosazuje zákaz reklamy na léky a silně odmítá možnost doplatit si za lepší lékařskou péči.⁸⁷

1.4.2 Duševní vlastnictví

Nová antikapitalistická levice zcela⁸⁸ odmítá koncept duševního vlastnictví. Tento postoj v obecně-filozofické rovině odůvodňuje komparací hmotného a duševního vlastnictví. Dochází k poněkud k překvapivému názoru, že na rozdíl od výsledků práce s hmotou, kde vstupy tvoří přírodní zdroje a ten, kdo vyrobil věc, ji má právo vlastnit, protože k ní přidal nadhodnotu, vstupem k duševní práci je duševní práce jiných lidí a tedy ten, kdo vytvořil nehmotné dílo, nemá právo si jej přivlastnit. Navíc na rozdíl od hmotných věcí, jejichž

⁸³ Nevysvětluje však, co to znamená.

⁸⁴ Brožura vyjmenovává nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, stanic záchranné zdravotní služby, poliklinik, ambulancí, zubařských ordinací a pohotovostí. Stojí za zmínku, že je zmíněna stomatologie, ale ne například gynekologie. NAL se přitom hlásí k boji za práva žen. Jde spíše o opomenutí - mohlo by to znamenat, že brožuru žádá žena neredigovala.

⁸⁵ Jde o praxi běžně užívanou ve veřejném i soukromém sektoru. Ekonomicky činné subjekty se specializují tím, že vedlejší obory své činnosti svěřují jiným subjektům.

⁸⁶ Komunistická strana Čech a Moravy, *Program pro budoucnost*.

⁸⁷ Nová antikapitalistická levice, *Zdraví není zboží*.

⁸⁸ Ačkoliv NAL už v názvu této kapitoly stanovuje maximum, že duševní vlastnictví neexistuje (nemá existovat), v této kapitole uvidíme, že se jí nechrání úplně.

povaha vylučuje jejich užívání neohrazenou množinou lidí, lze nehmotné věci libovolně kopírovat, čímž není porušena věc původní.

V kapitole o autorském právu k uměleckým dílům pak NAL konkrétněji uvádí, že síla uměleckých děl není v jejich originalitě, ale že každý umělec staví na práci dřívějších umělců (*„Čajkovskij ani Beatles by nikdy nebyli tím, čím byli, kdyby nestavěli na hudbě svých předchůdců.“*). Ještě svérázněji se vyrovnává s autorovým právem na odměnu za své dílo: *„Když vláda a média mluví o autorských právech, lžou stejně, jako když mluví o právu vybrat si zaměstnání podle svých představ. Umělci jsou nuceni prodávat svoji pracovní sílu nakladatelstvím, divadlům, galeriím, nahrávacím společnostem a filmovým studiím. Jejich šéfové jim vyplácejí mizernou almužnu, a zatímco žijí z peněz, které pod pohrůzkou trestního postihu tahají z příznivců těch, které vykořisťují, obhajují svoji rozežranost právy těch, hodnotu jejich práce si přivlastňují. Současný model autorského práva ožebračuje umělce stejně jako milovníky umění a výhodný je pouze pro ty, kteří umění nerozumí a tím, jak nutí umělce se prodávat, umění škodí.“*

NAL hodlá podporovat licence, které *„umožňují vyrovnaný vztah [mezi autorem a konzumenty jeho díla]“*, jako je Creative Commons. Žádná z licencí Creative Commons neumožňuje autorovi získávat za své dílo peněžní odměnu, nejpřísnější je CC BY-NC-ND, která umožňuje všem dílo bezplatně užívat s tím, že nesmí dílo upravovat, nesmí jej použít pro komerční účely a v jiných případech veřejného užití musí uvádět autora⁸⁹.

Kapitola o internetu (převážně je o počítačových programech) je ještě rozpornější. NAL argumentuje, že studium informatiky hradí daňoví poplatníci ze svých peněz a programátoři pak používají znalosti tohoto studia k tvorbě programů, které jsou užitečné pouze za poplatek. Vzápětí přiznává, že totéž se děje v jakémkoliv jiném oboru lidské činnosti a že programátorům *„v kapitalismu nic jiného nezbyvá“*. NAL dále argumentuje tím, že stát částečně financuje výrobu programů v režimu public domain, přičemž tyto programy pak užívají výrobci komerčního softwaru a *„nic nevrátí zpět“*. *„Jestliže vytvořím software a poskytnu jej zdarma k volnému šíření, někdo do něj udělá pár kosmetických změn a výsledek prodá za milion, je to v pořádku potud, pokud ostatním umožní použít jeho kosmetické změny, přidat k nim pár dalších, a výsledek opět prodat, třeba za dva miliony. Není to v pořádku, když výsledek svých pár kosmetických změn licencuje tak, že jej ostatní už nesmí zdarma*

⁸⁹ Creative Commons, *About The Licences*.

použít, ani na nich nic dalšího postavit,“ stojí v brožurě. NAL chce „podporovat“ vývoj softwaru ve formátu copyleft, tj. že autor sice může zpoplatnit přístup ke svému softwaru, ale ten, kdo licenci zakoupí, může program libovolně upravovat a libovolně jej šířit dál, zdarma nebo za úplatu.

Tady vlastně NAL opouští v úvodu rázně načrtnutou maximu, že neexistuje duševní vlastnictví, neboť právo brát z věci plody, tedy věc požívat, je znakem vlastnictví⁹⁰, konkrétně u autorského práva je toto právo znakem jeho majetkové složky⁹¹. Následně je řeč o státních zakázkách. Stát by měl upřednostňovat programy v režimu copyleft a public domain, ale tam, kde není vhodný program v takovém režimu a státu by se nevyplatilo zaplatit si jeho výrobu, NAL připouští koupi tradičního proprietárního (komerčního) software. Z této kapitoly programu vyvstává otázka, zda tedy NAL chce či nechce propriterání licence zakázat.

NAL dále prosazuje naprostou svobodu slova na internetu, konec omezení šifrování či publikaci všech obecně závazných právních norem na internetu „v otevřených datových formátech“.⁹²

Vůbec za nejhorší projev duševního vlastnictví považuje NAL právo k vynálezům, tedy patenty. Kapitola začíná svéráznou historickou analýzou instituce patentů: „*Patenty měly sloužit k tomu, aby někdo nestihl vydělat na cizím vynálezu dřív, než jeho vynálezce. Ve chvíli, kdy už nehrozilo, že by vynálezce skončil na dlažbě, patent se stal zbytečným a přestal platit.*“ Jako první příklad uvádí NAL matematické teorémy, přitom příslušný český zákon z možnosti patentování výslovně vyjímá mj. matematické metody⁹³. Dále připomíná genomy organismů, chemické sloučeniny, zejména ve vztahu k léčivům, či geneticky modifikované organismy⁹⁴. NAL opakuje⁹⁵, že požaduje vyvlastnění farmaceutického průmyslu, zrušení patentů „*na abstraktní myšlenky a vědecké objevy obecného, netechnologického rázu*“, a že co

⁹⁰ KINCL, J.; URFUS, V.; SKŘEJPEK, M., *Římské právo*, str. 154.

⁹¹ MADAR, Z. a kol., *Právní slovník*, str. 48.

⁹² Přitom Sběrka zákonů, Sběrka mezinárodních smluv i věstníky právních předpisů krajů jsou na internetu zdarma dostupné, přičemž k legislativním dokumentům žádná autorská práva neexistují. Obecně závazné předpisy obce dosud (březen 2014) nemusejí být na internetu, jsou ale samozřejmě veřejně přístupné, mj. na úřední desce.

⁹³ Srovnej: § 3 zák. č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích.

⁹⁴ Problematické jsou případy, kdy se patentované osivo objeví na polích farmářů, kteří za jeho užívání nezaplatili. Ti se pochopitelně brání tím, že semena se šíří přírodní cestou. Firma Monsanto, největší vlastník patentů k osivu, naopak tvrdí, že žaluje jenom farmáře, kteří osivo použili úmyslně (Zdroj: Reuters, *Top U. S. Court refuses to hear appeal of Monsanto seed case.*).

⁹⁵ Tento cíl se objevil už v brožurě o zdravotnictví.

se týče ostatních patentů, „rozvine diskuzi o možnosti jejich zrušení jako takových, kdy by financování objevů probíhalo z veřejných zdrojů“.⁹⁶

1.4.3 Doprava

V oblasti dopravy NAL kritizuje zejména špatný stav dopravní infrastruktury, rušení lokálních železničních tratí, řídnutí autobusové dopravy aj. Také poukazuje na to, že stát dostatečně nepodporuje ekologicky šetrné způsoby přepravy.

NAL chce zejména podporovat železnici jakožto ekologický způsob přepravy. Hodlá převrátit dosavadní poměr financování silniční a železniční dopravy 2:1 ve prospěch železnice a financovat modernizaci tratí, zejména dostavbu mezinárodních koridorů. Odmítá jakoukoliv privatizaci na železnici, účast soukromých dopravců, ale i šrotovné na automobily, protože je chápe jako úlitbu velkým výrobcům automobilů. Chce také další vytváření integrovaných dopravních systémů, rozvoj městské hromadné dopravy a její bezplatné používání. Dále požaduje podporu železniční a říční nákladní dopravy (mj. díky vylepšení splavnosti Labe) a postupný zákaz tranzitní silniční nákladní dopravy přes ČR. Naopak odmítá výstavbu dálnice R35 a dalších.

NAL přiznává finanční náročnost těchto cílů a ohledně financování uvádí: „Dopravní program NAL je v tomto smyslu třeba chápat v kontextu našich programových bodů v oblasti daňové politiky, sociální politiky, státního vlastnictví strategických podniků a bank atd.“.⁹⁷

1.4.4 Hospodářství

„Příčinou je kapitalismus,“ stojí v Platformě. NAL jasně deklaruje, že tržní hospodářství odmítá: „Krise ukázala na nedostatečnost tržního hospodářství a na nutnost jeho překročení“. Není jasné, zda vyzývá k znárodnění veškerých podniků nebo jen některých. V článku 11 se hovoří o „zespolečenštění výroby“, v čl. 3 se vyjmenovávají pouze krachující a propouštějící⁹⁸ podniky, strategická odvětví (např. energetika, vodárenství, petrochemie,

⁹⁶ Nová antikapitalistická levice, *Myšlenku nelze vlastnit*.

⁹⁷ Nová antikapitalistická levice, *Doprava pro lidi*.

⁹⁸ Přičemž nespecifikuje, o jaký rozsah propouštění má jít. Tento bod by tak teoreticky šlo vztáhnout na téměř jakýkoliv podnik.

zbrojní průmysl) a firmy, které podnikají v ČR a jsou zaregistrované v tzv. daňových rájích. Dále NAL v Platformě slibuje státní program práce pro nezaměstnané, podstatné navýšení fondů na jejich vzdělávání a rekvalifikaci a dále „rozdělení práce mezi všechny práce schopné“, tedy patrně pracovní povinnost. NAL vyzývá také k reformě odborů, neboť ty nyní plní svou funkci jen velmi nedostatečně. Důležitost této instituce odůvodňuje takto: *„Skutečné rozhodování totiž neprobíhá v parlamentu, ale ve správních radách bank a korporací na straně jedné a prostřednictvím stávek a masových akcí v ulicích na straně naší.“* Odmítá liberální představu, že zaměstnanci a zaměstnavatelé mají stejné zájmy.

Bod 8 Platformy dále vymezuje konkrétnější opatření, které NAL požaduje: zvýšení minimální mzdy a důchodů, zásadní zvýšení platů ve veřejném sektoru, „žádné propouštění a úspory na úkor služeb“, žádnou privatizaci a žádný outsourcing, žádnou veřejnou podporu „nadanárodnímu kapitálu“, audit státních zakázek pod kontrolou pracujících, rozšíření veřejných služeb, zrušení všech regulačních poplatků ve zdravotnictví, zachování průběžného důchodového systému a opětovné snížení hranice odchodu do důchodu na 60 let, obnovení bytového fondu, konec privatizace domů a bytů atp.⁹⁹

Členové NAL se angažovali v Iniciativě evropských občanů za nepodmíněný základní příjem; jednak se hojně účastnili různých seminářů a dalších akcí¹⁰⁰, za druhé zveřejňovali na stránkách NAL tiskové zprávy této iniciativy¹⁰¹. Ta na svých stránkách uvádí, že by každý občan měl získávat minimální životní prostředky od státu, a to bez ohledu na to, zda pracuje či ne. Uvádí několik odůvodnění: za prvé už dnes není možná plná zaměstnanost, za druhé některé práce, které jsou společensky potřebné, nejsou placené (např. *„péče o děti, staré a nemocné, o domácnost“* a vykonávají je především ženy (genderové aspekty nepodmíněného základního příjmu zdůrazňuje i NAL¹⁰²), dále prý *„NZZP může proměnit naše priority, na špičce už nebudou produktivismus a masová spotřeba, které jsou neustále poháněny sisyfovskou snahou o plnou zaměstnanost. NZZP proto směřuje k udržitelné ekonomice a šetrnému zacházení s přírodou a přírodními zdroji“*.¹⁰³ Členové iniciativy¹⁰⁴ nahráli několik videí na server YouTube, kde teorii NZZP vysvětlují více. Například prohlašují, že by se měl

⁹⁹ Nová antikapitalistická levice, *Platforma Nové antikapitalistické levice*, bod 8.

¹⁰⁰ Např.: HRABINA, M., Seminář o nepodmíněném základním příjmu v Brně (report).

¹⁰¹ Např.: HRUBEC, M.; UHDE, Z., Právo na život není jen fráze. Je třeba ho začít financovat!

¹⁰² TICHÁ, S., Genderové aspekty nepodmíněného základního příjmu.

¹⁰³ Iniciativa evropských občanů za nepodmíněný základní příjem, *O základním příjmu*.

¹⁰⁴ Mluvčí iniciativy pro ČR je Tomáš Haimann, dalšími členy jsou Martin Brabec, Marek Hrubec či Zuzana Uhde.

NZP financovat mimo jiné z progresivní daně z příjmu či ze zpětného zdanění firem, které sídlí v tzv. daňových rájích. S námitkou, že by NZP demotivoval lidi pracovat, se vyrovnávají tím, že NZP by „nestačil k luxusnímu životu a většina lidí by si ho chtěla navýšit prací“.¹⁰⁵

NAL silně odmítá církevní restituce, které vidí jako dar církvím, jehož výši si „samy určily“. Tvrdí, že Římskokatolická církev bude mít po restitucích více půdy, než měla na území dnešní České republiky před rokem 1918. Domnívá se též, že církev bude půdu přeprodávat developerům, spekulantům a kmotrům, napojeným na politiky.¹⁰⁶ Prokop Haken v jiném článku dokonce kritizuje KSČM, že ve svém programu požaduje pouze referendum o restitucích – podle Hakena by tak měla učinit bez referenda, neboť je zcela jasné, že se jedná o „reakční požadavek“.¹⁰⁷

1.4.5 Právo a justice

Realizace všech předchozích kapitol by vyžadovala podstatné změny v právním řádu, patrně i v ústavním pořádku. Vymezujeme však právu samostatnou kapitolu, v níž se budeme věnovat představám NAL o ústavním, občanském a trestním právu.

Opakujícím se tématem na stránkách NAL je „demokracie zdola“. NAL kritizuje zastupitelský systém (v Platformě čteme: *„V roce 1989 byla jedním z hlavních slibů nastupující elity demokracie. Mezitím jsme se dozvěděli, že v zásadních otázkách je omezena na vhození hlasovacího lístku do volební urny jednou za čtyři roky (...).“*). Parlamentarismus odmítá, neboť *„skutečná moc ve společnosti leží jinde“*, a místo toho hodlá *„budovat akční hnutí ve školách, na pracovištích atd.“*. Proklamuje, že prosazuje skutečný socialismus, *„založený na rovné svobodné diskuzi a rozhodování o všech záležitostech společnosti“*. Tolik Platforma.

Ve svých člancích se NAL vyjadřuje k ústavnímu právu poměrně obecně. Nepodařilo se nám nalézt jedinou zmínku o Ústavě České republiky. Víme však, že požaduje zrušení Senátu PČR jako nedemokratické a zbytečné „pojistky kapitalismu“ (nedemokratické mj. kvůli většinovému systému voleb do něj a kvůli vyšší hranici pasivního volebního práva) –

¹⁰⁵ Iniciativa evropských občanů za nepodmíněný základní příjem, *Texty a videa*.

¹⁰⁶ ČECH, N., Postavme se vydání společenského majetku církvím!

¹⁰⁷ HAKEN, P., Několik poznámek k „Programu pro budoucnost“ KSČM.

zároveň však přiznává, že „dokud existuje, musí jej levicovní senátoři použít k obstrukcím asociálních zákonů“. ¹⁰⁸ NAL také považuje funkci prezidenta za „nedemokratický přežitek panovníkových výsad“ a požaduje její zrušení, zároveň však uvítala přímou volbu. ¹⁰⁹

NAL se vyjadřuje především k přímé demokracii a k subjektivním ústavním právům. Co se týče přímé demokracie, bylo již zmíněno, že NAL požaduje „demokracii zdola“. Obšírněji se k ní vyjadřuje Pavel Mladý v článku „Přímá demokracie včera, dnes a zítra“ ¹¹⁰. Za nejdemokratičtější režim dějin považuje Rusko v letech 1917 až cca. 1921, kdy vládly sověty (česky rady), napodobit se ho pak podařilo už jen během maďarské revoluce v roce 1956 a při revolucích v Latinské Americe.

Mladý připomíná, že sověty obesílaly pracovní kolektivy, které svoje zástupce buď volili, nebo se tito střídali na základě rotačního principu. Zástupci byli odvolatelní a dostávali plat standardního pracovníka. Mladý přiznává, že se pak sovětský systém „zvrhl v svůj pravý opak – v systém radikálně antidemokratický“. Píše dále, že datace této změny není jistá (snad se tak stalo po nástupu Stalina), ale kategoricky tvrdí, že argumenty, že bolševici nikdy demokracii zavést nechtěli a jejich hnutí bylo od začátku autoritářské, jsou pouze „kospirační teorie“.

K současnosti přímé demokracie poznamenává, že se používají v především tři její prvky: referendum, občanská iniciativa a odvolání politického zástupce. Všechny tři problematizuje: referendum často užívají diktátoři, aby legitimizovali svoje rozhodnutí (uvádí příklad Lukašenka), lidé mají nedostatek informací a rozhodují se ve svůj neprospěch (například občané Kalifornie v roce 2003 vyvolali nové volby guvernéra, přičemž demokrata Davise vystřídal republikán Schwarzenegger, tedy zástupce strany „ještě více napojené na velký byznys“) nebo na základě nízkých pohnutek, jako je xenofobie (uvádí příklad zákazu výstavby mešit ve Švýcarsku, odhlasovaný v referendu), obě strany sporu o nějakou politickou otázku nemají rovné šance prezentovat své argumenty (kvůli neobjektivním médiím), sociální sítě šíří zkratkovité informace atp.

Mladý přesto odmítá konzervativní tezi, že by masy vládnout neměly, protože na řízení společnosti nemají dostatečné schopnosti. Mladý vidí problém v pracovní vytíženosti

¹⁰⁸ Nová antikapitalistická levice, *Prohlášení NAL k výsledkům krajských a prvního kola senátních voleb 2012.*

¹⁰⁹ Nová antikapitalistická levice, *Dejme kritickou podporu Jiřímu Dienstbierovi.*

¹¹⁰ MLADÝ, P., *Přímá demokracie včera, dnes a zítra.*

běžného člověka, který nemá po práci čas a energii na podrobné studium politiky. Ostatně to podle něj stálo za zhroucením demokracie v komunistickém Rusku – chudá země potřebovala velké pracovní nasazení. Sám přiznává, že jeho řešení je poněkud paradoxní: za přímou demokracii by měla bojovat (antikapitalistická) politická strana.¹¹¹ Mladý v závěru článku naznačuje, že tato strana bude při lidovém hlasování své příznivce mobilizovat, informovat a bude jim doporučovat, jak hlasovat.

NAL požaduje přísně sekularizovaný stát, kde budou církve financovány z prostředků věřících, případně se budou moci ucházet o veřejné peníze na dobročinné účely za stejných podmínek jako neziskové organizace. Odmítá náboženství ve všech školách kromě teologických fakult.¹¹²

Jak bylo řečeno, NAL se zastává lidských práv a občanských svobod a požaduje jejich prohlubování. Jejich ohrožení vidí v údajném potlačování mj. svobody slova, shromažďování či volby životního stylu¹¹³ pod záminkou boje proti terorismu či extremismu (toto slovo je v uvozovkách). Tvrdí, že vláda časem zneužije výdobytků těchto kampaní, mj. zvýšeného elektronického dohledu, proti pokrokovým silám. Platforma požaduje konec omezování občanských práv a konkrétně také volební právo pro všechny, kteří mají na území České republiky trvalé nebo přechodné bydliště a jsou starší patnácti let, a to proto, že mládež údajně všude „*stojí v předních liniích v boji za budoucnost bez bídy, útlaku a vykořisťování*“.¹¹⁴

O jednotlivých subjektivních právech, která by se měla občanům přiznat, pak NAL hovoří ve svých člancích. V kapitole o hospodářských názorech NAL (1.4.4) jsme popsali široká ekonomická práva, která NAL požaduje, jako právo na nepodmíněný základní příjem. V oblasti neekonomických práv se NAL staví například za práva sexuálních (vystoupila proti kriminalizaci homosexuality v Rusku¹¹⁵) či etnických menšin a za práva žen. Obě tato témata patří k stěžejním zájmům hnutí, velký podíl článků je právě o nich, členové hnutí se účastní seminářů k této problematice, blokují neonacistické akce, oběma tématům NAL věnuje na

¹¹¹ MLADÝ, P., Přímá demokracie včera, dnes a zítra.

¹¹² ČECH, N., Postavme se vydávání společného majetku církvím.

¹¹³ Přímou takto nazvané ústavní právo neexistuje, lze ho ale chápat jako vyjádření několika v Listině explicitně obsažených svobod (slova, sdružování, shromažďování, uměleckého vyjádření...) a především zásady legální licence (srovnej: čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky).

¹¹⁴ Nová antikapitalistická levice, *Platforma Nové antikapitalistické levice*, čl. 10.

¹¹⁵ ČECH, N., Prague Pride ve světle ruské homofobní kampaně.

stránkách rubriku.¹¹⁶ Kvůli omezenému rozsahu práce se nemůžeme zabývat názory členů NAL na daná témata podrobněji, lze však říci, že NAL požaduje zvláště ekonomické pozvednutí Romů¹¹⁷, zlepšení jejich mediálního obrazu¹¹⁸ a vůbec jejich obrazu ve veřejném diskurzu¹¹⁹, dále za práva imigrantů^{120;121} či za lepší přístup žen do obecních zastupitelstev a vůbec výraznější zohledňování potřeb žen v komunální politice¹²². Členové NAL se vícekrát zúčastnili akce Prague Pride. V jedné ze zpráv o ní označili za „inspirativní“ názor anarchofeministické skupiny Genderfuck, která se na akci též prezentovala, že termín „queer“¹²³ je problematický, protože má asimilační potenciál (uvnitř queer komunity) a vytváří vedle „heteronormativity“ paralelní „homonormativitu“, místo toho, aby genderové vzorce a předsudky bural; a rovněž, že genderový útlak je srovnatelný s útlakem rasovým.¹²⁴

Co se týče v Platformě zmíněného práva na svobodné vyjadřování, NAL přiznává jeho limity, a to ve vztahu k hlasatelům ultrapravicových názorů.¹²⁵ Naopak odsoudilo uvěznění punkových zpěvaček ze skupiny Pussy Riot.¹²⁶

Hnutí se uceleně nevyjadřuje k občanskému nebo trestnímu právu, a to přesto, že Levá perspektiva provozuje právní poradnu. K tématům, která rezonují v široké veřejnosti, jako jsou nový občanský zákoník nebo přípustnost trestu smrti, se NAL na svých stránkách nevyjadřuje (o novém občanském zákoníku pouze Přemysl Klamperna poznamenává ve svém článku o odvolání ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila, že „občana zas tak moc nechrání a může se stát bičem na neprivilegované“¹²⁷). Rovněž k justici se NAL vyjadřuje útržkovitě, například ve zmíněném článku o Pospíšilovi kladně hodnotí jím provedené personální změny ve státním zastupitelstvu¹²⁸ a vícekrát kritizuje soukromé exekutory¹²⁹. Zajímavější jsou

¹¹⁶ Antirasismus: <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/category/clanky/socialni-otazky/antirasismus/>

Ženy a gender: <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/category/clanky/socialni-otazky/zeny-a-gender/>

¹¹⁷ Nová antikapitalistická levice, *Společnost potřebuje domov: vznikla platforma pro sociální bydlení.*

¹¹⁸ ČECH, N., Brutální romští násilníci...co z nich zbylo?

¹¹⁹ HAKEN, P., Nenechme se rozdělovat rasismem!

¹²⁰ MROŽ, V., První pochod za práva migrantů.

¹²¹ VINKLER, P., Demonstrace v Schneebergu: Refugees welcome.

¹²² ČECH, N., Genderové nerovnosti a jejich projevy v životě měst a obcí.

¹²³ Termín pochází z angličtiny, doslova znamená „divný“, homosexuálové, bisexuálové a transsexuálové (LGBT) jej používají jako své označení, původně byl hanlivý.

¹²⁴ ŠKODOVÁ, S., (Hetero)normativita je od toho, aby se porušovala.

¹²⁵ HAKEN, P., Několik poznámek k „Programu pro budoucnost“ KSČM.

¹²⁶ HORVÁTH, T., Pussy Riot odsouzeny na dva roky natvrdo.

¹²⁷ KLAMPERNA, P., Kauza Pospíšil: mnoho povyku pro nic nebo ne?

¹²⁸ Zejména odvolání kritizovaného vrchního státního zástupce Vlastimila Rampuly a jeho nahrazení Lenkou Bradáčovou.

názory na zahraniční soudnictví. NAL například referoval o vězeňství v USA, přičemž kritizoval příliš tvrdé tresty a špatné podmínky ve věznicích; důvody spatřuje v jejich privatizaci a dále ve finančně motivovaném uzavírání psychiatrických léčeben.¹³⁰ Zároveň však kritizuje snahu prohlásit norského ultrapravicového teroristu Anderse Breivika za duševně chorého, domnívá se, že tento duševně chorý není a neměl by být ničím omlouván. V této souvislosti kritizuje fakt, že toto navrhuje státní zástupce, který se tak dostává do role Breivikova obhájce – Čech to srovnává s opačným případem během stalinských procesů, kdy se advokát se prokurátorem „předháněli v dokázání viny obžalovaných“. Kromě toho tvrdí, že evropské soudy měří dvojím metrem přistěhovalcům a domácím: Mohammeda Meraha, který vraždil v židovské škole v Toulouse¹³¹, prý nikdo za blázna prohlásit nenavrhol.¹³²

1.4.6 Historie

Nová antikapitalistická levice ani Levá perspektiva nejsou hnutí zaměřená primárně na informování o historii a její interpretaci¹³³, přesto jsou některé výstupy, zejména k dějinám 20. století, zajímavé a dokreslují ideologické pozadí aktivistů hnutí. Až do druhé světové války je publicistická produkce o historii dosti sporá. Nejvýznamnější zdroj informací představuje zpráva Prokopa Hakena o výletu členů hnutí do Lipan. Nutno však pamatovat, že se jedná o názory jednoho člena, které nemusejí vyjadřovat názory celého uskupení.

Nejstarší historická událost, již NAL hodnotí, jsou husitské války. Bitvu u Lipan chápe jako porážku pokrokových sil. Porevoluční politiky¹³⁴ označuje jako „ideové potomky lipanských vítězů“ a kritizuje je za to, že „*vše pokrokové [v dějinách] hanobí, vše reakční velebí*“.

¹²⁹ Například: ČECH, N., Vláda mírného pokroku v mezích kompromisu.

¹³⁰ ČECH, N., Hrůzný svět amerických věznic.

¹³¹ Francouzský voják alžírského původu Mohammed Merah zastřelil nejprve dva neuniformované vojáky francouzské armády v Montaubanu u Toulouse a pak přímo v Toulouse čtyři lidi v židovské škole. Útok zdůvodnil válkou v Afghánistánu, do níž se Francie zapojila, a „vražděním našich bratrů“ Izraelci v Palestině.

¹³² ČECH, N., „Blázen“ Breivik a dvojí metr.

¹³³ Levá perspektiva, *Prohlášení občanského sdružení Levá perspektiva k pomlouvačnému článku pana Veselého*.

¹³⁴ Není zcela jasné, na koho toto hodnocení NAL přesně vztahuje. Komentuje totiž desku, kterou nechala obec Vitín připevnit na původní lipanskou mohylu v roce 1991, a mluví o reprezentaci, která se chopila moci „krátce předtím“. Může tím tak myslet vládu Petra Pitharta (sestávala z Občanského fóra, Občanské demokratické strany a Křesťanské demokratické strany) nebo porevoluční veřejné činitele obecně.

Kupodivu menší pozornosti než Lipanům se dostává na stránkách hnutí Velké francouzské revoluci. V článku o církevních restitucích Čech expresivně poukazuje na to, že zákon o nich byl ve sněmovně schválen 14. července, kdy revoluce roku 1789 „*rozbila řetězy duchovního i světského despotismu a otevřela tak bránu myšlenkám lidských práv, osvícenství a humanismu*“. O následné epoše osvícenského absolutismu se zmiňuje pouze opět v souvislosti s omezením moci církve.¹³⁵ Kladně kvituje vznik a činnost české sociální demokracie v Rakousku-Uhersku.¹³⁶

Stejně tak k roku 1918 a období první československé republiky se členové hnutí vyjadřují spoře.¹³⁷ Masarykův program „Tábor, nikoliv Řím“ zmiňují v souvislosti s církevními restitucemi.¹³⁸ Jinak se musíme opět spolehnout na Hakenův článek o Lipanech. Haken považuje známou pamětní desku, přirovnávající československé legionáře k husitům¹³⁹, za urážku husitského hnutí: vždyť českoslovenští legionáři „nemilosrdně vraždili a mučili“ ruské bolševiky, Masarykova „sokolská“ demokracie nechala postřílet přes stovku protestujících dělníků a vládnoucí „měšťáčtí a reformističtí zastánci buržoazní demokracie“ umožnili snadné ovládnutí republiky Hitlerem tím, že odmítali požadavky KSČ na vytvoření jednotné protinacistické fronty. Mladý ve svém článku o Klementu Gottwaldovi kritizuje první republiku kromě toho ještě za utlačování národnostních menšin.¹⁴⁰ Pokud jde o prvorepublikovou KSČ, kritizuje její stalinizaci po nástupu Gottwalda.¹⁴¹

Hnutí si pravidelně připomíná zločiny nacistického režimu, jako byla křišťálová noc (v článku o ní její autor kritizoval kapitalistické státy za to, že bránily Židům v emigraci)¹⁴², vypálení Lidic¹⁴³ či vyvražďování Romů v Letech¹⁴⁴. Členové NAL se zúčastnili v Berlíně pochodu k uctění Rosy Luxemburgové a Karla Liebknechta.¹⁴⁵ Antifašismus je jedním

¹³⁵ Hledali jsme výrazy „osvícenství“, „osvícenský absolutismus“, „Marie Terezie“ a „Josef II.“.

¹³⁶ Například: TAUCHMAN, J., Jedno slavné výroční a neslavná současnost.

¹³⁷ Hledali jsme: první světová válka, 1918, 28. října, Masaryk, první republika, legie.

¹³⁸ ČECH, N., Ani koruna z našich peněz, ani metr půdy pro církev!

¹³⁹ Je také umístěna na lipanské mohyle. Nese nápis: „Co marně hodlalo století patnácté, věk dvacátý vítězně dokonalo. 1434-1919. Památce demokracie husitské na těchto polích ubité věnováno vítěznou demokracií sokolskou.“

¹⁴⁰ MLADÝ, P., Jak Gottwaldův duch stále občas straší.

¹⁴¹ MLADÝ, P., Jak Gottwaldův duch stále občas straší.

¹⁴² ČECH, N., 75 let od noci protizidovských pogromů.

¹⁴³ ČECH, N., NAL si výletem připomněla 70 let od vypálení Lidic.

¹⁴⁴ ČECH, N., NAL na pietě za oběti romského holocaustu.

¹⁴⁵ ČECH, N., NAL v Berlíně.

z hlavních témat NAL, účastní se pravidelně protiakcí při demonstracích Dělnické strany sociálních spravedlnosti, ale i zahraničních neonacistů¹⁴⁶.

Výkladu poválečného režimu v ČS(S)R, ale i jinde se už věnuje přímo Platforma, která kladně hodnotí vyvlastnění výrobních prostředků, ale kritizuje naprostou nedemokratičnost režimu; představám NAL o „skutečném socialismu“ jsme se věnovali v předchozí kapitole. Například Klamperna ve svém článku „*Ach, ty pomníky!*“ odsuzuje Stalina i Gottwalda jakožto vykonatele Stalinovy vůle, muže, který spíše než diktaturu proletariátu (ve druhém pádě) zavedl diktaturu proletariátu (ve třetím pádě). Gottwaldovský režim svázal pracující novou byrokracií a likvidoval svoje politické odpůrce. Mladý kritizuje jak stalinskou frakci KSČM v čele s Martou Semelovou, která tato fakta „nechce vidět“, tak „pravicové novináře“, kteří údajně využívají tuto část krajní levice, dle Mladého marginální, k demonizaci celé levice¹⁴⁷ (Semelová však na portálu NAL sama publikovala¹⁴⁸). Čech v pozitivním tónu zmiňuje Pražské jaro, které spojuje s radikální levicí prvorepublikovou i současnou.¹⁴⁹ Následný vývoj pak NAL kritizuje¹⁵⁰: Mladý například tvrdí, že brežněvovské období bylo „živnou půdou pro rozvoj kapitalistické mentality sobectví, individualismu a hrabání si pod sebe“ a obnovu kapitalismu chápali lidé jako jedinou alternativu byrokratického režimu. Revoluce v roce 1989 (stejně jako v roce 1948) tak přišla z vůle mas, disidentů byla pouze hrstka a většina z nich „byli spíše zastánci socialismu než jeho odpůrci“. Konspirační teorii, že revoluci vyvolali západní agenti, označuje Mladý za ubohou¹⁵¹ – zato Haken tvrdí, že západní mocnosti rozšířily v Praze fámu o smrti studenta¹⁵².¹⁵³ Týž Haken se po smrti Vasila Biľaka v únoru 2014 tohoto zastal s tím, že byl příkladem dělníka, nikoliv „nikdy nepracujícího (pseudo)intelektuála“, jeho názory byly konstantní, byl představitelem státu (normalizačního Československa), který poskytoval svým občanům bohaté sociální jistoty na rozdíl od režimu po roce 1989, který páchá genocidu“, a jako jeden z mála pochopil

¹⁴⁶ ZAMRAZIL, D., Report z blokády: Nacistický marš centrem Magdeburgu neprošel.

¹⁴⁷ KLAMPERNA, P., *Ach, ty pomníky!*

¹⁴⁸ V tomto ohledu je však dosti pozoruhodné, proč hnutí nechalo Semelovou na svých stránkách vícekrát publikovat (viz seznam zdrojů).

¹⁴⁹ ČECH, N., NAL v Berlíně.

¹⁵⁰ Přímou okupaci v roce 1968 nehodnotí, ale v kontextu jeho názorů na normalizaci se můžeme domnívat, že ji odsuzuje a nevidí potřebu to explicitně psát. (Hledali jsme: 1968, sovětská okupace, operace Dunaj.)

¹⁵¹ MLADÝ, P., *Jak Gottwaldův duch občas stále straší.*

¹⁵² Haken nepochybně myslí Martina Šmída.

¹⁵³ HAKEN, P., 17. listopad proti fašismu, rasismu a kapitalismu.

v listopadu 1989, že je socialismus v ohrožení. Nejsou prý žádné důkazy, že Biřak napsal tzv. zvací dopis.¹⁵⁴

I ti členové NAL, kteří chápou dobu normalizace jako problematickou, odsuzují sametovou revoluci, protože vytvořila nejistotu a ekonomickou nerovnost¹⁵⁵, umožnila rozprodej státního majetku „za směšnou cenu“, „rozvrat“ zemědělství a průmyslu či „zaprodání se“ Evropské unii a Severoatlantické alianci. Haken mluví dokonce o „skryté genocidě“ páchané „poklidnou cestou vytvoření takových ekonomických a morálních podmínek, aby se rodilo co nejméně dětí a lidé umírali v důsledku přepracování, hmotné bídy a špatné nebo nedostupné zdravotní péče.“¹⁵⁶ Vejr¹⁵⁷ považuje minulý režim za „mnohem méně totalitní“, než ten současný¹⁵⁸. Čech shrnuje, že dělníkům z ČKD, kteří se postavili roku 1989 režimu, se ten nový „odvděčil tak, že jim zbyly pouze oči pro plác“.¹⁵⁹

1.4.7 Zahraniční politika České republiky a mezinárodní systém

Již jsme hovořili o tom, že NAL problematizuje komunistické režimy střední a východní Evropy ve 20. století. Zároveň však zhusta kritizuje kapitalistické země v čele se Spojenými státy americkými. Typicky upozorňuje na jejich vměšování do vnitřní politiky latinskoamerických států – v souvislosti s podporou operace Kondor^{160;161}, dále s Venezuelou, kde USA údajně zasahovaly do prezidentských voleb¹⁶², či Bolívií¹⁶³. Levicové režimy a politiky této oblasti naopak glorifikuje – ať už se jedná o Kubu a Che Guevaru¹⁶⁴, Venezuelu

¹⁵⁴ HAKEN, P., Poslední mediální skandál Vasila Biřaka.

¹⁵⁵ Například: ČECH, N., Listopadové pastorále aneb ryjeme držkou v zemi.

¹⁵⁶ HAKEN, P., 17. listopad proti fašismu, rasismu a kapitalismu.

¹⁵⁷ Jak uvidíme v podkapitole 3.4.2, věnované srovnání názorů NAL se stalinismem, Vejr na webu KSM zveřejnil pětidílný seriál, který hájil J. V. Stalina.

¹⁵⁸ VEJR, L., Zrušení vojenského újezdy Brdy podporuji.

¹⁵⁹ ČECH, N., Fašisté si chtěli přisvojit 17. listopad.

¹⁶⁰ Organizovaly ji pravicové jihoamerické diktatury (postupně Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Kolumbie, Paraguay, Peru a Uruguay) a je velmi pravděpodobné, že ji podporovaly Spojené státy americké. Jejím cílem bylo pomocí fyzické likvidace představitelů levicových režimů a nositelů levicových názorů zastavit šíření komunismu do Jižní Ameriky. (Zdroj: McSHERRY, Patrice J., Tracking the Origin of a State Terror Network: Operation Condor.)

¹⁶¹ JETMAROVÁ, J., Studená válka v Jižní Americe: Operace Kondor.

¹⁶² K D Tait, Ohlédnutí za venezuelskými volbami.

¹⁶³ SVOBODA, J., Latinskoamerická politická alternativa k neoliberalismu: Bolivijský projekt.

¹⁶⁴ ČECH, N., Dvojitá vzpomínka na Ernesta Che Guevaru.

a Cháveze¹⁶⁵, Xiomaru Zelayovou v Hondurasu, Michelle Bachelet a Camillu Vallejo v Chile¹⁶⁶ atd. O bratrech Castrových se NAL nevyjádřila.

NAL požadovala stažení českých vojsk z Afghánistánu a Iráku¹⁶⁷ a na stránkách zveřejnila článek signovaný Spojenectvím práce a solidarity¹⁶⁸, které odmítá intervenci do Iráku, neboť by prý porušovala mezinárodní právo a Západ nemá dostatek důkazů, že Asád skutečně použil chemické zbraně proti vzbouřencům; naopak uvítala snahu Ruska o „mezinárodní kontrolu nad syrskými chemickými zbraněmi“.¹⁶⁹ K válce ve Vietnamu se NAL nevyjádřila (zmínka o použití chemických zbraní armádou USA je v právě zmíněném článku SPaS), stejně jako v Koreji. Vůbec termín „studená válka“ jsme na stránkách našli jedinkrát, a to v souvislosti se zmíněnou operací Kondor.

Pozoruhodný náhled na současnou mezinárodní situaci pak předestírá třeba článek Igora Blatného „Pravdoláskaři všech zemí...“. Blatný obviňuje „pravdoláskaře“ z pokrytectví, neboť prý kritizují porušování lidských práv v Bělorusku, Číně nebo Venezuele, ale nikoliv v Saúdské Arábii, Kataru či Kuvajtu. Cenu Václava Havla neudělili Edwardu Snowdenovi nebo Julianu Assangovi, ale „jakémusi“ běloruskému disidentovi. O dalajlámovi Blatný píše, že je „agentem CIA“, a že zatímco bylo za vlády jeho předchůdců 95 % Tibetanů otroky či nevolníky, dnes mají zdravotnictví, školství a negramotnost byla vymýcena. Tibet před obsazením Čínou obviňuje z nacionalismu, potírání menšin, mučení a „sekání končetin“. Velmi svérázné je pak hodnocení kulturní revoluce: *„Ať už čínský režim spáchal jakýkoliv teror v Tibetu, který navíc nebyl o nic odlišnější než teror páchaný v jiných oblastech Číny, socioekonomický růst, reformy a modernizace zajistili Tibetanům životní úroveň, o jaké by se jim za absolutistického teokratického režimu Dalajlámy a jeho zkorumpované suity ani nezdálo.“*¹⁷⁰

¹⁶⁵ BLANSKÝ, I., Ti nejlepší odcházejí první... .

¹⁶⁶ BLANSKÝ, I., Volby v Chile a Hondurasu – triumf žen i socialistů.

¹⁶⁷ Nová antikapitalistická levice, *Jak pokračovalo budování organizace.*

¹⁶⁸ Podle informací České pozice (BEDNÁŘ, L., Šest poznámek k manifestu Spojenectví práce a solidarity) vznikla jako opozice proti vládě Petra Nečase. Označuje neoliberalismus za „zhoubný nádor, který je třeba odstranit“. Jeho manifest napsal Milan Neubert (též předseda Strany demokratického socialismu), dále jsou pod ním podepsáni Ilona Švihlíková (ProAlt) či Jan Kavan (ministr zahraničí v Zemanově vládě). Písecká KSČM ji označuje za spřátelenou organizaci (Zdroj: OV KSČM Písek, *Spřátelené občanské iniciativy: SPaS, Alternativa zdola.*)

¹⁶⁹ Spojenectví Práce a Solidarity, *Proč SPaS odmítá vojenský útok proti Sýrii?*

¹⁷⁰ BLATNÝ, I., Pravdoláskaři všech zemí... .

K režimu v Čínské lidové republice ani Korejské lidově demokratické republice se NAL na stránkách nevyjádřila.¹⁷¹

V souvislosti s Ruskem jsme již zmínili odsouzení procesů s členkami skupiny Pussy Riot a odsouzení ruské protihomosexuální legislativy, NAL kritizovala také zatčení ruského antifašisty¹⁷², kromě toho se k Rusku nevyjadřuje. K vývoji na Ukrajině v roce 2014 vydala LP několik článků, v nichž poukazuje na činnost ultrapravice¹⁷³. Na serveru LP se také objevil překlad článku ukrajinské marxistické organizace Borotba¹⁷⁴, který označuje Jaceňukovu vládu za juntou, kterou k moci vynesla „vlna šovinistické hysterie“, která přivedla Ukrajinu na pokraj války a která má sloužit oligarchům k rozkradení země.¹⁷⁵ LP zároveň přeložila a zveřejnila text Páté internacionály, v němž tato odsoudila Janukovyče (též jako kapitalistu) a označila Západ i Rusko za stejné manipulátory dění na Ukrajině. Ukrajině doporučuje nezávislost a „jednotu pracujících napříč oběma jazykovými skupinami“.¹⁷⁶ Na konci dubna 2014 LP přitvrdila rétoriku a přiblížila ji poměrně populárním protestním hnutím, jako jsou Přátelé Ruska v ČR: Čech v článku tvrdí, že Ukrajina je první zemí, kde se od roku 1945 dostali k moci nacisté, současnou atmosféru označil za „shora řízenou rusofobii“, návrhy vyřadit konsorcium MIR z dostavby Temelína za směšné a k petici německých novin Bild, která se zasazuje o odstranění tanku T-34 z památníku osvobození Berlína, neboť ruské tanky nyní představují ohrožení Evropy, poznamenal, že *„o tom, kdo koho ohrožuje, výmluvně svědčí například tři rusky mluvící neozbrojení občané zavraždění uplynulý víkend ultrapravicovými radikály na silničním kontrolním bodě u Slavjansku nebo zachycené výroky Julie Tymošenkové o postřílení a jaderném bombardování ukrajinských Rusů“*. Ostatně, „velmocenskou hru o Ukrajinu (...) beztak rozpoutal Západ“.¹⁷⁷

¹⁷¹ V případě KLDK lze velmi pravděpodobně předpokládat záporný pohled s ohledem na kritiku stalinismu ze strany NAL.

¹⁷² HANSER, W., Solidaritu se zatčeným ruským antifašistou!

¹⁷³ ČECH, N., Situace na Ukrajině: školní třídy ve Lvově skandují „Kdo neskáče, ten je Moskal“, Pravý sektor obsazuje banky, hromadí zbraně a zabíjí lidi.; srovnej: ČECH, N., Situace na Ukrajině – útoky proti Židům, válečný veterán surově zbit neonacisty.

¹⁷⁴ Podle vlastních stránek vznikla v květnu 2011 sloučením několika marxistických organizací. Je revoluční, antikapitalistická, antifašistická, internacionalistická a feministická. Má základ spíše na východě země (z osmi základních organizací je šest na východě, jedna v Kyjevě a jedna v podolském městě Vinnycja, avšak názvy všech měst jsou napsány ukrajinsky, ne rusky). (Zdroje: Borotba, *History.*; Borotba, *Ideology.*)

¹⁷⁵ Borotba, Proti přípravě války financované ze škrťů ve veřejném sektoru a z důchodů a mezd Ukrajinců!

¹⁷⁶ STOCKTON, D., Ukrajina: ani Berlín, ani Moskva, ale internacionalismus pracujících.

¹⁷⁷ ČECH, N., Nechutný závan rusofobie z Německa.

NAL vystupuje do jisté míry antimilitaristicky, odmítá například zrušení embarga na dovoz zbraní do nestabilních států (v tomto případě šlo o převzatou tiskovou zprávu občanského sdružení Nesehnutí)¹⁷⁸, členství České republiky v Severoatlantické alianci¹⁷⁹, Vejr napsal, že podporuje zrušení vojenského újezdu v Brdech¹⁸⁰. Na druhou stranu jsme již hovořili o obdivu k Che Guevarovi, k husitskému hnutí, revolucím v Rusku¹⁸¹ atp., zdá se tedy, že NAL není vyloženě pacifistický subjekt, užití síly posuzuje spíše podle toho, kdo je jeho aktérem a jaké jsou jeho cíle.

Nejasný je postoj NAL k Evropské unii. Na jednu stranu Čech kritizuje vládu Petra Nečase, že připravuje ČR o peníze z evropských fondů, a také to, že Evropská unie neharmonizuje daně, čímž by se předešlo daňovým optimalizacím v rámci EU¹⁸², NAL se účastní evropské iniciativy za nepodmíněný základní příjem, ale Mikula chápe EU jako kapitalistickou organizaci, která svými požadavky na úsporná opatření ničí Řecko,¹⁸³ a Haken rovnou označuje Čechy, kteří působí v EU, za kolaboranty, kteří se podílejí na páchání genocidy¹⁸⁴. V dubnu 2014 podnikli členové LP výlet do Evropského parlamentu (pozdali je členové německé strany Die Linke). Při té příležitosti sepsal Čech reportáž na web Levé perspektivy, kde označil Evropskou unii za nástroj kapitálu, ale dodal: *„Z tohoto faktu vůbec nevyplývá potřeba dovolávat se ‚starých, dobrých‘ časů národních států (jejichž vlády byly a i dnes jsou oddanými komplici kapitálu), ale naopak potřeba posílit spolupráci a jednotu antikapitalistů v boji proti systému na mezinárodní úrovni.“* Pod dojmem prázdného jednacího sálu prohlásil: *„Na vlastní oči jsme se tak mohli přesvědčit o ‚fungování‘ evropské buržoazní žvanírny, plýtvání obrovskými finančními prostředky a formálním přístupem politických profesionálů establishmentu k práci v tak příkrém protikladu k živým lidovým shromážděním ustanoveným zdola při masových protestech pracujících (nedávno například v Bolívii, ve Španělsku nebo v Bosně a Hercegovině).“*¹⁸⁵

¹⁷⁸ Nesehnutí, Čeští zbrojaři: chceme vozit zbraně do Konga, Libye, Jemenu, Somálska a dalších zemí.

¹⁷⁹ Platforma Nové antikapitalistické levice, článek 9.

¹⁸⁰ VEJR, L., Zrušení vojenského újezdu Brdy podporuji.

¹⁸¹ MLADÝ, P., Přímá demokracie včera, dnes a zítra.

¹⁸² ČECH, N., Vláda svojí (ne)činností připravuje Česko o desítky miliard!

¹⁸³ MIKULA, M., Řecko: 10 milionů navždy změnilo „evropský projekt“.

¹⁸⁴ HAKEN, P., 17. listopad proti fašismu, rasismu a kapitalismu.

¹⁸⁵ ČECH, N., Zástupci Levé perspektivy navštívili Evropský parlament ve Štrasburku.

NAL kritizuje také nedostatečný mezinárodní důraz na ekologii a vidí řešení ve „vyvlastnění podniků a strmém zdanění bohatých, ze kterého bychom pak financovali masivní rozšíření obnovitelných zdrojů energie“.¹⁸⁶

¹⁸⁶ MIKULA, M., Kodaňský summit o klimatu: násilí a fraška.

2. Vztah k jiným levicovým subjektům

V této části stručně nastíníme vztahy Nové antikapitalistické levice/Levé perspektivy k jiným levicovým subjektům, ať politickým stranám, občanským sdružením či neformálním uskupením. Zvláštní pozornost budeme věnovat stranám, které Bastl, Mareš, Smolík a Vejvodová¹⁸⁷ řadí do stejné kategorie jako NAL (trockistické subjekty).

2.1 Komunistická strana Čech a Moravy

Od svého počátku NAL kritizovala KSČM za to, že se spoléhá na parlamentní cestu a nedostatečně hájí zájmy pracujících¹⁸⁸, zároveň za nedostatečné vyrovnání se svou minulostí¹⁸⁹. Zároveň spolu ale oba subjekty do určité míry spolupracovaly. Levá perspektiva podpořila při volbách do PS v roce 2013 právě KSČM s odůvodněním, že by při jejím volebním úspěchu konečně mohla být čistě levicová vláda¹⁹⁰ (již krátce před vypuknutím politické krize na jaře roku 2013 se vyslovila pro vládu KSČM a ČSSD¹⁹¹), NAL přivítala úspěch obou velkých levicových stran při krajských a senátních volbách v roce 2012.¹⁹² Čech se přidal k prohlášení SPaS, které odsoudilo protesty proti krajské koalici ČSSD-KSČM v Jihočeském kraji po volbách v roce 2012.¹⁹³ Dostí pozoruhodný je již zmíněný rozpor ve vztahu k „stalinské“ frakci KSČM¹⁹⁴. Hnutí sice vesměs kritizuje praxi komunismu v Sovětském svazu či v Československu a její adoraci ze strany části KSČM, konkrétně Marty Semelové¹⁹⁵, ale zároveň Semelová zveřejnila na portálu několik článků¹⁹⁶ a NAL otiskla její

¹⁸⁷ Op. cit.

¹⁸⁸ Nová antikapitalistická levice, *Platforma Nové antikapitalistické levice, článek 11.*; srovnej:

Nová antikapitalistická levice, *Konference načrtla další cestu k sjednocení radikální levice*

¹⁸⁹ Například: MLADÝ, P., Jak Gottwaldův duch stále občas straší.

¹⁹⁰ Levá perspektiva, *Stanovisko Levé perspektivy k volbám do PSP ČR (25. – 26. 10. 2013).*

¹⁹¹ ČECH, N., Zkušenosti z krajů hovoří pro společnou vládu ČSSD a KSČM.

¹⁹² Nová antikapitalistická levice, *Prohlášení NAL k výsledkům krajských a prvního kola senátních voleb 2012.*

¹⁹³ HOŘENÍ, M., Za nás nemluví!

¹⁹⁴ Toto označení lidí kolem Marty Semelové je běžné, citujme zprava třeba Petráčka (*Stalinisté v KSČM získávají delegáty. Jakeše na ně.*), zleva již citovaného Daniela Veselého (*Stalinisté v české levici.*). Označení Semelové za stalinistku přijímám – postačuje, že Semelová se zastává Gottwalda, kterému nosí na hrob květiny. Netřeba zde dokazovat, že Gottwald byl československým exponentem a následníkem Stalina.

¹⁹⁵ K tomu blíže v kapitole o pohledu NAL na historii.

¹⁹⁶ SEMELOVÁ, M., Rodiče budou přispívat na platy pedagogů?; srovnej: SEMELOVÁ, M., MPSV se stále nevzpamatovala z vedení Drábkem.; srovnej: SEMELOVÁ, M., Je třeba začít řešit problém nezaměstnanosti mladých.

interpelaci v PS.¹⁹⁷ NAL/LP se nejméně jednou prezentovala na prvomájové akci KSČM¹⁹⁸. Stranický tisk Haló noviny pravidelně propagoval antikapitalistické kempy¹⁹⁹ a informoval v pochvalném duchu o činnosti NAL/LP, a to pravidelně od února 2010, kdy Haló noviny o NAL poprvé přinesly zprávu, přičemž je označily za nadějně hnutí, rozhodně ne žádné „sdružení hipiků, kteří neznají svět a řídí se vlastními emocemi“.²⁰⁰

Radikálnější je v pohledu na KSČM opět Haken, který zveřejnil svůj komentář k programu KSČM pro předčasné volby do PS v roce 2013. Kritizuje v něm program za to, že nehovoří o zrušení soukromého vlastnictví výrobních prostředků, ale naopak o „partnerství veřejného a soukromého sektoru“. KSČM je tak podle něj „marxismu vzdálenější, než byla prvorepubliková sociální demokracie“. Haken se dále pozastavuje nad tím, že KSČM hovoří o „posílení státu“ (tedy kapitalistického státu?), o „spravedlivém odměňování“ (dokud bude existovat námezdní práce, bude existovat vykořisťování a odměny za práci tedy spravedlivé nebudou), že vyzývá k „překonání agresivních bezpečnostních bloků“ a zároveň chce posílit evropskou obranu, že chce vyhlášovat o zrušení církevních restitucí referendum místo okamžitého schválení zákona (potom by bylo možné vést referendum i o tom, zda bude zaveden socialismus nebo bude pokračovat kapitalismus), chce stavět na „tradici helsinského mírového procesu“ (který prý vedl Sovětský svaz ke kapitulaci před „americkým a západoevropským imperialismem“) a vyžaduje vystoupení ČR z NATO, nikoliv ale z EU, což je údajně vazalský útvar k USA, atp. V závěru Haken poznamenává, že pokrokoví lidé nemají jinou možnost než volit levicové strany, které nechtějí sice kapitalismus zrušit, ale alespoň ho chtějí polidštit, přičemž KSČM je méně kritická k minulému režimu^{201 202}.

NAL nicméně udržuje styky i s partnerskými stranami KSČM, sdruženými v evropské frakci Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice²⁰³ (známá pod francouzskou zkratkou GUE-NGL). Například v dubnu 2014 se členové LP zúčastnili zájezdu do Evropského parlamentu, který pořádala německá strana Die Linke.²⁰⁴

¹⁹⁷ Nová antikapitalistická levice, *Interpelace Marty Semelové ve věci poměrů na České poště*.

¹⁹⁸ ČECH, N., Nová antikapitalistická levice/Levá perspektiva se prezentovala na prvním máji v Praze.

¹⁹⁹ K tomu podrobněji výše v kapitole o činnosti NAL.

²⁰⁰ OTÁZAL, P., Občanské sociální hnutí nabírá síly.

²⁰¹ „A to nikoli proto, že by ,byla stejná jako KSČ za Gottwalda‘, jak tvrdí antikomunističtí primitivové, ale jelikož těžší a žije z nostalgie po sociálních jistotách ,minulého režimu‘...“

²⁰² HAKEN, P., Několik poznámek k „programu pro budoucnost KSČM“.

²⁰³ KSČM má v GUE-NGL status pozorovatelské strany.

²⁰⁴ ČECH, N., Zástupci Levé perspektivy navštívili Evropský parlament ve Štrasburku.

2.2 Česká strana sociálně demokratická

Vztah NAL/LP k ČSSD je nutné chápat v kontextu postoje hnutí k levicovým parlamentním stranám, popsaným výše. Na rozdíl od KSČM, s kterou NAL/LP spolupracuje přes prvotní proklamace, s ČSSD jako takovou největší pravděpodobností kontakty neudrhuje.²⁰⁵ Na stránkách ČSSD je o NAL jediná zmínka, a to, že se členové hnutí zúčastnili protivládní demonstrace, kterou svolal do Brna ProAlt a které se zúčastnil Bohuslav Sobotka.²⁰⁶

Sama Levá perspektiva prohlásila, že mezi členy sdružení patří i členové ČSSD.²⁰⁷ Na antikapitalistickém kempu v roce 2013 promluvil na téma „levice a komunální politika“ člen neratovické ČSSD Pavel Šanda.²⁰⁸ Ten vstoupil do ČSSD teprve v lednu toho roku, později byl zvolen za lídra ČSSD pro volby do zastupitelstev obcí v roce 2014.²⁰⁹ Dříve byl členem organizace Revo (je tedy dost možné, že se odtamtud znal s Čechem).²¹⁰ Naopak členové NAL se dostavili na seminář sociálnědemokratického klubu Zvonečník o udržitelné spotřebě a výrobě.²¹¹

NAL doporučila svým příznivcům hlasovat v prezidentských volbách pro Jiřího Dienstbiera.²¹² Při parlamentních volbách sice vyzývala k vytvoření koalice KSČM a ČSSD, ale po volbách Čech ČSSD silně kritizoval: ČSSD ustoupila ze svých slibů, když opustila plány na vypsání referenda o restitucích, omezila plánovanou daňovou progresi či pozměnila plány na likvidaci druhého pilíře důchodové reformy. Rozkol ve straně se hodí pravici, posiluje protistranická a „reakční“ protestní hnutí jako jsou Holešovská výzva či Skutečná demokracie²¹³ a odvádí vůdce hnutí proti vládě Petra Nečase k jiným subjektům, např. Ilonu Švihlíkovou do SPOZ. Hašek a Tejc jsou kariéristé, kteří svým postupem, neposvěceným orgány strany, tuto poškodil, zároveň Čech poznamenává, že „pravicová novinářská obec“

²⁰⁵ Hledali jsme na stránkách ČSSD, NAL, LP i na celém internetu pomocí fulltextového vyhledávače.

²⁰⁶ Tiskové oddělení ČSSD, Bohuslav Sobotka podpořil brněnskou demonstraci proti vládním reformám.

²⁰⁷ Levá perspektiva, *Prohlášení občanského sdružení Levá perspektiva k pomlouvačnému článku pana Veselého*.

²⁰⁸ HAKEN, P., Antikapitalistický kemp 2013 skončil úspěchem.

²⁰⁹ ČSSD Neratovice, *ČSSD Neratovice zvolila svého lídra pro podzimní komunální volby*.

²¹⁰ JANOUCHEK, R., Evropské sociální fórum 2003: Za mír a spravedlivější společnost.

²¹¹ ČECH, N., Udržitelná spotřeba a výroba.

²¹² Nová antikapitalistická levice, *Dejme kritickou podporu Jiřímu Dienstbierovi*.

²¹³ Čech používá výraz „ponertovci“. Má tím na mysli právě bizarní hnutí Skutečná demokracie, které vede pražský taxikář Zdeněk Ponert.

využila situace k „vyřízení účtů s prezidentem Zemanem“.²¹⁴ Čech se rovnou obul i do jiných představitelů ČSSD – Urbana a Hulínského nazval kmotry, Sobotku a Škromacha programovými impotenty a Dienstbiera s Patočkou pravdoláskaři, kteří „hrají jen na sebe a svou mediální slávu, aniž by něco odpracovali“ (Čech tuto frakci, či domnělou frakci ČSSD kritizoval už dříve s tím, že se jedná o pravdoláskařskou pátou kolonu, která „káže z kaváren o kultivaci politiky“ a přitom stranu rozvrací – uvedl jako příklady kritiku levicového prezidenta Zemana ze strany Patočky, Dienstbierovu podporu Karlu Schwarzenbergovi ve druhém kole prezidentských voleb či opět Patočkovu iniciativu, která vyzývala voliče ke „kroužkování“ na kandidátních listinách ČSSD; mezi pravdoláskaře kromě těchto dvou mužů zařadil Sobotku, Špidlu, Zaorálka, Marksovou-Tominovou, Gajdůškovou a Hamáčka²¹⁵). Čech dodává, že se většina vedení ČSSD „definitivně odcizila realitě života mimo zdi parlamentu, hejtmanství nebo funkcionářských židlí v Lidovém domě“, a vyjádřil naději, že řadoví členové „nasadí zpanštělým předákům otěže“ a „povedou poměry v sociální demokracii k nápravě“.²¹⁶ Tato rétorika je pro Čecha i celou NAL typická, jindy ČSSD označil za stranu nikoliv chudých, ale střední třídy, od které „nasává plnými doušky ideologii maloměšťáctví“.²¹⁷

2.3 Strana zelených

Stejně jako ČSSD, Strana zelených jako taková s NAL/LP nespolupracuje. LP uvádí, že někteří členové SZ jsou členy sdružení²¹⁸, ale v dostupných zdrojích lze dohledat toliko již zmiňovanou Andreu Cerqueirovou, činnou dříve v NAL a nyní v LP. Cerqueirová je předsedkyní základní organizace SZ na Praze 21.²¹⁹ Členové NAL/LP a SZ se sešli na demonstraci proti vládě v dubnu 2014²²⁰ či na semináři Pražské školy alternativ o nepodmíněném základním příjmu²²¹, na obou těchto akcích se však prezentovalo široké

²¹⁴ ČECH, N., Krize v sociální demokracii poškozuje levici.

²¹⁵ ČECH, N., Pravdoláskaři opět v akci.

²¹⁶ ČECH, N., Krize v sociální demokracii poškozuje levici.

²¹⁷ ČECH, N., Tahle strana není pro bezdomovce.

²¹⁸ V již citovaném prohlášení Levé perspektivy k článku Daniela Veselého se za členy sdružení kromě členů KSČM uvádí i členové SZ.

²¹⁹ Strana zelených, *Regiony – Praha*.

²²⁰ MLADÝ, P., Demonstrace STOP VLÁDĚ 21. 4. – OTÁZKY A ODPOVĚDI.

²²¹ HAKEN, P., O nepodmíněném základním příjmu a některých postojích k němu.

spektrum politických subjektů nalevo od středu (v druhém případě včetně Klíčového hnutí či slovenského Smeru). Strana zelených se k NAL/LP pravděpodobně²²² nikdy nevyjádřila.

V článku o 1. máji 2014 v Ústí nad Labem (konkrétně o pochodu DSSS a jejich odpůrců z řad NAL, SZ, Strany rovných příležitostí a dalších) poznamenal Čech, že „*mně osobně není program Strany zelených moc blízký a silně mně vadí pravdoláskařství jejího vedení*“, přítomnost SZ v Ústí však ocenil.²²³

Po vzniku NAL ji odborník na extremismus Miroslav Mareš označil za možnou konkurentku Strany zelených v souboji o „postmoderně-levicovou“ volební základnu²²⁴, toto proroctví se ale nevyplnilo: NAL se nestala politickou stranou a naopak SZ ve volbách v roce 2013 posílila.

2.4 Subjekty sdružené s LP ve SPaS

Spojenectví práce a solidarity je svaz levicových organizací, které založili 18. října 2011 Jan Kavan, Ilona Švihlíková a Milan Neubert.²²⁵ Jeho cílem je bojovat proti „*zhoubnému nádoru neoliberalismu, který pod zástěrkou tzv. reformy postupně znehodnocuje veřejné služby, kulturu, lidské vztahy, kvalitu života a přírodní prostředí*“. Požaduje progresivní zdanění příjmů a podporu živnostenského podnikání.²²⁶ K 25. září 2013 bylo jeho členy šestnáct organizací.²²⁷ Jeho činnost spočívá především v pořádání seminářů a publikování. NAL byla členskou organizací nejpozději v září 2012²²⁸, poprvé ji NAL zmiňovala SPaS v únoru toho roku.²²⁹

²²² Hledali jsme na stránkách Strany zelených a na webu pomocí fulltextového vyhledavače.

²²³ ČECH, N., 1. máj v Ústí nad Labem proti rasismu a neonacismu.

²²⁴ MAREŠ, M., Cesta zelených po sjezdu – bezvýhodná soutěska?

²²⁵ KAVAN, J., Spojenectví práce a solidarity.

²²⁶ NEUBERT, M., Manifest SPaS.

²²⁷ AKORN (ekologická organizace), Alternativa zdola, Hnutí Duha, Evropská levicová platforma ČSSD, Klub společenských věd, Komunistická strana Čech a Moravy, Levicové kluby žen, Ne základnám, Levá perspektiva, Odborové sdružení Čech, Moravy a Slezska, Rada seniorů ČR, Sdružení nájemníků ČR, Sdružení zastánců dětských práv – česká sekce DCI, Socialistická solidarita, Společnost pro evropský dialog a Strana demokratického socialismu. (Zdroj: NEUBERT, M., Spojenci SPaS.)

²²⁸ ČECH, N., Ani korunu z našich peněz, ani metr půdy pro církve!

²²⁹ Nová antikapitalistická levice, *Stanovisko NAL k přímé volbě prezidenta*.

NAL se účastnila akcí, které pořádalo SPaS: prvního máje 2012 na pražském Vítkově²³⁰ a happeningu „pohřbívání iluzí a šancí z roku 1989“, kterého se mimo členy organizací, sdružených ve SPaS, zúčastnili Petr Uhl, Bohuslav Sobotka, Jiří Dienstbier či Vojtěch Filip²³¹. Častěji NAL/LP zveřejňuje prohlášení SPaS.

Z jednotlivých členských organizací SPaS NAL/LP v minulosti spolupracovalo s Alternativou zdola (v rámci její kampaně za zavedení nepodmíněného základního příjmu)²³². O spolupráci se Socialistickou solidaritou pojednáme samostatně v následující kapitole. Spolupráce s ostatními subjekty (kromě KSČM a ČSSD, o nichž pojednáváme rovněž v samostatných kapitolách) se zdá být minimální, nanejvýš se členové NAL/LP sejdou s členy jiných subjektů SPaS na různých demonstracích, manifestacích či seminářích. Ostatně například přímá spolupráce s Klubem českého pohraničí, který glorifikuje represivní složky minulého režimu²³³, by byla těžko představitelná.

2.5 Socialistická solidarita, příbuzné a odštěpené organizace

Socialistická solidarita (SocSol) vznikla v roce 1990 jako Dělnická demokracie, současný název má od roku 1996. V roce 1998 se od ní oddělili ortodoxní trockisté a založili **Socialistickou organizaci pracujících (SOP)**. Ta se stala členskou organizací mezinárodní Ligy za revoluční komunistickou internacionálu (LRKI, od roku Ligy za pátou internacionálu). V roce 1999 založila LRKI v zásadě mládežnickou organizaci World Revolution, která vystupovala pod zkratkou **Revo** (jak jsme uvedli, jejím členem byl i Nikola Čech²³⁴). Mezi další trockistické organizace řadí autoři knihy *Krajní pravice a krajní levice v ČR* hnutí Globalizujme odpor!, které společně založily SocSol a SOP, dále například křesťansko-komunistické Hnutí za spravedlivou společnost a lásku k bližnímu.

Revo se stalo poměrně úspěšným hnutím mj. díky kampani proti zásahu policie na akci CzechTek a pořádání Revo-campů, ale dále se štěpilo: v roce 2006 se z něj vydělilo Nezávislé Revo, která již odmítalo být navázané na Ligu za pátou internacionálu. NAL není v knize uvedena jako jedna z odštěpených organizací, domnívám se ale, že ji za ni lze

²³⁰ HOŘENÍ, M., Alternativní první máj na vrchu Vítkově.

²³¹ Spojenectví práce a solidarity, Zpráva o happeningu na Staroměstském náměstí.

²³² Viz podkapitulu 1.4.4, *Hospodářství*.

²³³ Například: Klub českého pohraničí, *Sbor národní bezpečnosti*.

²³⁴ Viz podkapitulu 1.3, *Personální vymezení*.

považovat²³⁵. To, co z Reva zbylo, se pak v roce 2010 transformovalo v Revoluční internacionalistickou organizaci (RIO)²³⁶.

Trockistické skupiny měly společné tyto prvky: antirasismus, antifašismus, odpor proti plánové vojenské základně USA v ČR a antimilitarismus vůbec. Pokoušely se také infiltrovat antiglobalizační hnutí, anarchisté však na antiglobalizačních akcích trockisty napadali.²³⁷ Všechny tyto prvky obsahuje i politika NAL – dosud jsme nehovořili o jejím názoru na globalizaci, neboť se k ní často nevyjadřuje, ale v jednom článku ji Čech nazývá „ofenzívou kapitálu“ a ztotožňuje ji s neoliberalismem.²³⁸

Co se týče **Socialistické solidarity**, personální propojení s NAL jsme již zmínili (Čech přispívá do jejího tištěného časopisu). Solidarita a NAL/LP sdílejí velmi podobnou či stejnou ideologii: požadují radikální demokracii „zdola“, vystupují proti (skutečnému či domnělému) rasovému, etnickému či genderovému útlaku, vykořisťování třetího světa a ničení životního prostředí, jsou obě zásadově antifašistické²³⁹ a kritické k režimům v komunistických státech v druhé polovině 20. stol. a naopak obdivující Pražské jaro²⁴⁰. Přesto se zdá být spolupráce obou subjektů vcelku sporá: stránky SocSol zmiňují NAL jen dvakrát²⁴¹, a to v obou případech v souvislosti s tím, že se NAL účastnila Festivalu za demisi vlády, LP jednou (upozorňuje na její přednáškový a diskusní den k MDŽ²⁴²). NAL zmiňuje SocSol třikrát (Čech²⁴³ a Vejr²⁴⁴ se účastnili v roce 2013 Dnů antikapitalismu, které pořádá každoročně právě SocSol, potřetí už jenom v souvislosti s tím, že se oba subjekty zúčastnily Pochodu

²³⁵ Viz podkapitolu 1.1, *Vznik a dějiny hnutí*.

²³⁶ V knize se zkratka RIO vysvětluje jako „Revoluční internacionalistická skupina“. Jsem přesvědčen, že jde pouze o omyl, neboť 1) samotné RIO se označuje za „Revoluční internacionalistickou organizaci“; 2) tato zkratka by ani na „Revoluční internacionalistickou skupinu“ neseděla.

²³⁷ BASTL, M.; MAREŠ, M.; SMOLÍK, J.; VEJVODOVÁ, P., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, str. 47-51.

²³⁸ ČECH, N., Na obranu veřejných statků.

²³⁹ Socialistická solidarita, *Za čím stojíme*.

²⁴⁰ Socialistická solidarita, *Rok 1968 v Československu: Vzestup a pád socialismu s lidskou tváří*.

²⁴¹ Výsledek hledání fráze „Nová antikapitalistická“:

<http://www.socsol.cz/?s=%22nov%C3%A1+antikapitalistick%C3%A1+levice%22&x=0&y=0>

²⁴² Socialistická solidarita, *Přednáškový a diskusní den s Levou perspektivou k Mezinárodnímu dni žen*.

²⁴³ ČECH, N., Dny antikapitalismu II. (sobota).

²⁴⁴ VEJR, L., Dny antikapitalismu I. (pátek).

romské hrdosti²⁴⁵), LP navíc zmiňuje SocSol v souvislosti s besedou o antirasismu, který pořádal Socialistický kruh^{246, 247}.

Socialistická organizace pracujících je podle Bastla a kol. organizací, která dbá na velmi důsledné dodržování trockismu, jak byl definován ve 30. a 40. letech 20. století – to byl také důvod odštěpení od SocSol, jejíž členové netrvali na naprosté autentičnosti. SOP je nejvíce teoreticky a intelektuálně orientovaná trockistická organizace – což také ztěžuje srovnání s NAL, která se zaměřuje dosti prakticky a na konkrétní problémy. Přesto je příbuznost zřejmá: SOP je zaměřená feministicky, na ochranu etnických menšin, které chápe jako vykořisťované (toto vykořisťování má původ v kolonialismu), stejně jako homosexuálů (vůbec se domnívá, že je sexualita vládnoucí třídou potlačovaná a požaduje zrušení zákonem stanovené hranice sexuální plnoletosti) či mládeže (zejména dělnické, požaduje snížení volební hranice na 16 let a dokonce zespolečnění výchovy dětí). SOP stejně jako Manifest NAL považuje za příčinu společenských problémů (jako právě rasismu, útlaku žen a menšin) kapitalismus a jediným řešením je jeho překonání – vyvlastnění výrobních prostředků. Společnou mají obě strany i spolupráci s KSČM. Přes podobnost programů však stránky NAL ani LP jedinkrát nezmiňují.

Na konec ještě zmíníme Socialistickou alternativu Budoucnost, kterou Bastl, Mareš, Smolík a Vejvodová rovněž řadí mezi trockistické. SAB vznikla pod názvem Organizace Budoucnost roku 1990, tedy dříve, než SocSol. Současný název má od roku 2002.²⁴⁸ Její program je opět dosti podobný tomu NAL – zvýšení minimální mzdy a zvýšení mezd ve veřejném sektoru, žádná důchodová reforma a zachování průběžného důchodového systému, právo na bydlení (realizované pomocí regulace ceny nájemného na 40 Kč/m² a výstavby obecních bytů), bezplatné a neprivatizované zdravotnictví a školství a zvýšení platů zaměstnanců v těchto oborech, stejně tak požadují silné, zdola řízené odbory, přímou demokracii, znárodnění klíčových odvětví, zákaz podnikání v ČR firmám, které sídlí v daňových rájích, progresivní daň z příjmu či vystoupení ČR z NATO. Stejně jako NAL uznává SAB volnou soutěž politických stran s výjimkou fašistických. Na rozdíl od NAL, u

²⁴⁵ ČECH, N., NAL podpořila svojí účastí Festival romské hrdosti v Praze.

²⁴⁶ Levicové hnutí teoretického rázu, uvádí jako místopředsedu Stanislava Holubce, jméno předsedy neuvádí (zdroj: Socialistický kruh, Základní údaje, kontakt.), podle Strany demokratického socialismu je jím Michal Hauser (zdroj: Strana demokratického socialismu, Socialistický kruh.)

²⁴⁷ HAKEN, P., Na besedě o formách odporu proti rasismu.

²⁴⁸ BASTL, M.; MAREŠ, M.; SMOLÍK, J.; VEJVODOVÁ, P., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, str. 47-51.

kteří není zřejmý jednotný postoj k Evropské unii, je SAB proti euru a Lisabonské smlouvě. SAB také explicitně požaduje centrální řízení ekonomiky – „demokratický plán výroby, „který zamezí jak chaosu trhu, tak plýtvání zbyrokratizovaného centrálního plánování před rokem 1989“, zatímco u NAL jsme přímo takový požadavek nenašli. Stejně jako NAL se SAB vymezuje proti minulému režimu.²⁴⁹ Obě organizace se o sobě navzájem na svých stránkách vůbec nezmiňují.

²⁴⁹ Socialistická alternativa Budoucnost, *Socialistická alternativa 2010 – stalinismus je mrtev, kapitalismus se hroutí*.

3. Srovnání s proudy marxismu a jiných levicových ideologií

V poslední části práce provedeme zařazení NAL (v následujících řádcích budeme mluvit spíše o NAL, neboť jakkoliv se z faktu, že LP je nástupnický subjekt k NAL, můžeme domnívat, že sdílí její ideologii, od samotné LP máme vzhledem k jinému zaměření její činnosti omezený fond názorů a postojů) do myšlenkových proudů marxismu. Použijeme Heywoodovo základní rozdělení na klasický (Marx, Engels), ortodoxní (Lenin, Stalin, Trockij²⁵⁰) a moderní marxismus (Lukács, Gramsci, kritická škola). Při této klasifikaci musíme mít na paměti již dříve popsanou názorovou nejednotnost NAL, která chce být názorově pluralitní. Nejprve ověříme, zda NAL nebyla spíše sociálně-demokratickým či anarchistickým hnutím.

3.1 Sociální demokracie

Dělnické hnutí se vlivem vzrůstu životní úrovně dělnictva a rozšiřování demokracie v západním světě nejpozději do konce první světové války rozdělilo na dva proudy – komunistický hlásal absolutní rovnost lidí díky vyvlastnění výrobních prostředků, jehož předpokladem je násilná revoluce, kdežto socialismus (později sociální demokracie) přijal parlamentní systém a vyrovnání sociálních rozdílů díky sociálnímu státu, financovaného mj. progresivní daní.²⁵¹

Zde můžeme rychle uzavřít, že NAL nepochybně nebyla sociálnědemokratickým subjektem. Už ve svém názvu měla odmítnutí kapitalismu jako takového. V Platformě jasně deklaruje své přesvědčení o antagonii společenských skupin/tříd (zaměstnavatelé vs. zaměstnanci) a zklamání z toho, že parlamentní levicové strany (včetně KSČM) nehájí dostatečně razantně zájmy pracujících; zároveň s KSČM spolupracovala NAL mnohem více než s ČSSD. Poukázat můžeme i na konkrétní články, jako například na Hakenovu kritiku programu KSČM, která připomínala Marxovu Kritiku gothajského programu (německé sociální demokracie).²⁵² Se sociálnědemokratickými stranami by se ostatně NAL ani v řadě zásadních věcí programově neshodla: Strana evropských socialistů, která evropské

²⁵⁰ Viz poznámku o zařazení Trockého mezi ortodoxní marxisty v podkapitole 3.4.3.

²⁵¹ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 117-158.

²⁵² Viz podkapitulu 2.1 o vztazích NAL a KSČM.

sociálnědemokratické strany sdružuje, se nevyslovuje proti kapitalismu jako takovému, nepožaduje vyvlastnění klíčových odvětví ani bankovníctví (pouze podporuje zavedení daně z finančních transakcí) a například také spolupracuje s Demokratickou stranou USA, kterou Mladý ve svém článku implicitně označil za „napojenou na velký byznys“²⁵³ ²⁵⁴.

3.2 Anarchismus

Anarchismus je velmi široký směr, který požaduje zrušení jakékoliv formy moci. Heywood jmenuje čtyři základní znaky anarchismu: antietatismus, přirozený řád, antiklerikalismus a ekonomickou svobodu. Antietatismus anarchismu spočívá v tom, že odmítá jakoukoliv státní moc jako útlak; přirozený řád v tom, že chápe lidi jako ze své podstaty dobré a velebí předstátní společnost, kterou Hobbes a Burke viděli jako špatnou a krutou; antiklerikalismus není třeba blíže specifikovat, a co se týče ekonomické svobody, je nutné uvědomit si základní štěpení v rámci anarchismu, a to na individualistický anarchismus (anarchokapitalismus, libertariánství) a kolektivistický anarchismus (anarchosyndikalismus, anarchokomunismus). Kolektivistický anarchismus chápe stát, podobně jako jej chápou komunisté²⁵⁵, jako nástroj vykořisťování mas, sociální stát či státní kapitalismus pak jako pouhou snahu jistým zlidštěním systému jeho vykořisťovatelskou povahu zakrýt. Individualistický anarchismus naopak zdůrazňuje soukromé vlastnictví, trh a konkurenci.²⁵⁶

Z předchozího výkladu již víme, že na NAL lze vztáhnout bez problémů jen jednu z těchto charakteristik, a to antiklerikalismus. Nepochybně ne antietatismus, protože NAL požaduje zastavení privatizace, znárodnění klíčových odvětví a vůbec velmi širokou činnost státu v ekonomice. Také víme, že NAL považuje za legitimní, aby státní moc postihovala hlasatele neonacistických myšlenek. V ekonomické oblasti by si členové NAL jistě vůbec nerozuměli s individualistickými anarchisty. Mezi kolektivistickými anarchisty by mohli najít společnou řeč především s anarchokomunisty. Ti chápou kapitalismus jako systém, který narušuje harmonické soužití, jehož příklad vidí např. v řeckých poleis. Požadují život v komunách se společným vlastnictvím majetku a společnou dělbu práce. Komuny by se

²⁵³ Viz podkapitulu 1.4.5, *Právo a justice*.

²⁵⁴ Party of European Socialists, *Our Issues*.

²⁵⁵ LENIN, V. I., *Stát a revoluce*, str. 29n.

²⁵⁶ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 202-210.

řídily principy přímé demokracie.²⁵⁷ Tu prosazuje i NAL a i ona jasně identifikuje kapitalismus jako zásadní problém. I ona požaduje rozdělení práce všem.²⁵⁸ U NAL však nevidíme požadavek úplného společného vlastnictví (společného vlastnictví osobních věcí). Nevidíme ani požadavek vytvoření komun, v článku Pavla Mladého o přímé demokracii²⁵⁹ není rozlehlost Sovětského svazu jmenována jako jedna z příčin toho, co Mladý chápe jako krach sovětské demokracie.

3.3 Klasický marxismus

Klasický marxismus je základem celého marxismu a pozdější marxističtí teoretikové již na Marxe navazují. Základem Marxova učení je dialektický historický materialismus. Marx převzal Hegelovu představu o dialektickém vývoji dějin, přičemž v jeho představě dějiny utváří souboj jednotlivých tříd – společnost tak postupně prochází stadii od primitivního komunismu (kmenového zřízení), otrokářské despotie, feudalismu a kapitalismu k socialismu a komunismu. Tento dějinný pohyb se děje na logickém základu, neboť jak otrokářská despotie, tak feudalismus a kapitalismus v sobě obsahují svoji antitezi: utlačovanou třídu, která si postupem času své vykořisťování neustále více uvědomuje díky (či kvůli) tomu, že se třídní protiklady prohlubují.²⁶⁰ Nejvíce pozornosti pochopitelně věnuje Marx kapitalismu, společenské fázi, která byla za jeho života rozšířená ve většině Evropy²⁶¹. Buržoazie se postupně vyvinula ze svobodných občanů měst. Hromadila bohatství, získané z manufakturní výroby, ale také z kolonizace zámořských území. Postupně získala moc, která dříve náležela feudálním pánům. Buržoazie pak středověkou stavovskou společnost velmi zjednodušila: *„Kde se buržoazie zmocnila panství, tam zničila všechny feudální, patriarchální, idylické poměry. Bezohledně zpřetrhala pestré feudální svazky, poutající člověka k jeho přirozenému představenému, a neoponechala mezi lidmi žádný jiný svazek než holé sobectví, než bezcitné ‚placení hotovými‘. Utopila v ledové vodě sobecké vypočítavosti posvátnou bázeň náboženského vytržení, rytířského nadšení a šosácké sentimentality. Proměnila osobní důstojnost člověka ve směnnou hodnotu a namísto nesčetně propůjčených a řádně nabytých svobod postavila jedinou bezohledně chladnou svobodu obchodu. Zkrátka,*

²⁵⁷ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 197-198.

²⁵⁸ Viz především podkapitulu 1.4.4, *Hospodářství*.

²⁵⁹ Široce jsme jej citovali v podkapitole 1.4.5 o představách NAL o státu a právu.

²⁶⁰ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 136-140.

²⁶¹ Např. v Rusku se ještě jednalo o feudalismus (samoděržaví).

vykořisťování zastřené náboženskými a politickými iluzemi nahradila vykořisťováním otevřeným, nestoudným, přímým a bezcitným. Buržoazie zbavila všechny dosud ctihodné a s posvátným ostychem uctívané obory činnosti jejich svatozáře. Proměnila lékaře, právníka, pátera, básníka a muže vědy ve své placené námezdní pracovníky.²⁶² Vykořisťování proletariátu buržoazií je založené na tzv. krádeži nadhodnoty – dělník dostane zapláceno za svoji práci mnohem méně, než kolik činí skutečná hodnota jeho práce.²⁶³ Tím dochází k dvojímu odcizení: dělník se odcizuje plodům své práce a kapitalista práci samotné.

Buržoazie má podle Marxe neobyčejnou moc díky své ekonomické výkonnosti. Je díky ní také schopná šířit buržoazní systém po celém světě: „levné ceny jejího zboží – toť těžké dělostřelectvo, kterým srovnává se zemí všechny čínské zdi“²⁶⁴. Vláda buržoazie se vyznačuje centralizací: výrobní prostředky se koncentrují do rukou několika málo lidí, a s nimi i politická moc: proto buržoazie tvoří velký, centralizovaný, centrálně spravovaný stát v protikladu k menším feudálním panstvím; město vykořisťuje venkov a rozdíly mezi nimi se zvětšují, bohaté státy/národy vykořisťují ty chudé.

Jenže jak v efektivitě výroby, tak v centralizaci je podle Marxe zárodek konce buržoazie. Vyrábí se tolik, že už není odbyt (to je tedy Marxova teorie nadvýroby), proto státy buď vedou války, nebo kolonizují další území, čímž zvětšují svoje odbytiště. Dělníci se v centralizovaném státě s rozvinutou dopravou stále více spojují a bojují nikoliv v jedné továrně proti jednomu kapitalistovi, ale v celých regionech, odvětvích a nakonec v celé zemi.²⁶⁵ Nakonec svrhnou násilnou revolucí celou buržoazní společnost. Následně omezí politická práva buržoazie (zavedou „revoluční diktaturu proletariátu“) a provedou deset základních reforem: vyvlastnění pozemkového vlastnictví, vysokou progresivní daň, zrušení dědického práva, konfiskaci majetku všem rebelům a emigrantům, soustředění veškerého kapitálu v rukou národní banky, znárodnění veškeré dopravy, řízení průmyslu a zemědělství na základě centrálního plánu, pracovní povinnost pro všechny, spojení zemědělství s průmyslem (a tak oslabení propasti mezi městem a venkovem) a státní bezplatnou výchovu

²⁶² MARX, K., *Manifest komunistické strany*, str. 7.

²⁶³ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 139.

²⁶⁴ MARX, K., *Manifest komunistické strany*, str. 9.

²⁶⁵ Tamtéž, str. 10n.

děti a zrušení dětské práce.²⁶⁶ Co platí pro hmotné vlastnictví, platí i pro duševní vlastnictví: Marx konkrétně mluví o vzdělání, o „vlastnictví“ třídního vzdělání.²⁶⁷

S ukončením buržoazního způsobu výroby zmizí další instituce buržoazní společnosti, jako tradiční rodina a národ. Tím se dostáváme k třetímu hlavnímu bodu Marxova učení (po dialektismu a historicismu), k materialismu. Marx se domnívá, že základem společnosti jsou hmotné faktory (výrobní prostředky), kultura (normy, ideje; filozofie, náboženství...) jsou pouhá jejich nadstavba; hmota určuje vědomí, nikoliv naopak.²⁶⁸ Materiální osvobození dělníků povede k jejich osvobození duchovnímu, svobodný vývoj jednotlivce bude podmínkou svobodného vývoje všech.²⁶⁹ V komunistické společnosti bude moci být každý po večerech literárním kritikem.²⁷⁰ S Marxovým materialismem souvisí jeho ateismus, ve kterém se inspiroval u Ludwiga Feuerbacha. Náboženství, metafyzika či morálka nestojí nad člověkem, neexistují autonomně, jsou pouze produktem lidského myšlení, a tím materiálních podmínek člověka. Náboženství zakrývá pravou podstatu světa, je opiem lidstva. Až zmizí vykořisťování (tj. změní se materiální předpoklady), zmizí samo i náboženství.²⁷¹

Marx v Manifestu odpovídá na námitky svých kritiků, že chce zpřetrhat „nejněžnější pouta mezi lidmi“ a zespolečnit výchovu dětí, tj. intervenovat do rodiny za pomoci státu: tradiční rodina je totiž buržoazní rodina, proletářskou rodinu dávno rozbil výrobní proces, který vyžaduje dětskou a ženskou práci. A již nyní intervenuje do rodiny stát: buržoazní stát, který zřizuje školy. Stejně tak své ženy vnímají měšťáci jako pouhý výrobní nástroj, ale proletářská revoluce ženu osvobodí.²⁷² S revolucí zmizí i národní vědomí: dělník nemá vlast, stát je buržoazní. Proletářská revoluce dělnictvo sjednotí (je to buržoazie, která je motorem globalizace, dělníci na ni pouze reagují, využijí ji) a ukončí vykořisťování jedněch národů druhými.²⁷³

Marx již v Manifestu zaútočil na konkurenční ideologie, které si kladly za cíl zlepšit postavení dělnictva. Křesťanskému socialismu se vysmál jakožto pouhé aristokratické reakci na buržoazní revoluce, přičemž aristokraté a církve chtějí zneužít dělnictvo k restauraci svých

²⁶⁶ Tamtéž., str. 28-29.

²⁶⁷ Tamtéž., str. 18n.

²⁶⁸ Tamtéž., str. 26-27.

²⁶⁹ MARX, K., *Manifest komunistické strany*, str. 29.

²⁷⁰ HŘÍBEK, T., Karel Marx, měšťák z 19. století.

²⁷¹ ZEMANOVÁ, L., Marxova kritika náboženství a její interpretace v komunistických učebnicích filozofie.

²⁷² MARX, K., *Manifest komunistické strany*, str. 24-25.

²⁷³ Tamtéž., str. 25-26.

pozic²⁷⁴. Podobnou pozici jako křesťanský má maloburžoazní (maloměšťácký) socialismus, který vychází od menších výrobců, kteří nestačí velkopřemyslové konkurenci, a tak požadují návrat ke starému, cechovnímu systému.²⁷⁵ Tzv. „německému socialismu“ vyčetl naprosto bezduchý převod z francouzského prostředí. Zatímco ve Francii vznikl tento socialismus v prostředí buržoazního státu, v německých státech buržoazie teprve bojovala o moc s feudalitou. Proto se hodí vládnoucím vrstvám v německých státech a proto je tento německý socialismus opět jenom skrytou snahou o otočení kola dějin zpět.²⁷⁶ Dost pozoruhodné je pak Marxovo hodnocení tzv. buržoazního socialismu²⁷⁷: část buržoazie je ochotná zlepšit životní podmínky dělnictva, ale to jenom proto, aby otupila jeho revoluční náboj a zajistila si přetrvání buržoazního systému.²⁷⁸ Svoji kritiku nerevolučního socialismu Marx rozpracoval v roce 1875 v Kritice gothajského programu (německé socialistické strany), kde odsoudil jeho údajnou nedůslednost, nelogičnost a také jeho víru v emancipaci dělnictva v rámci státu místo jeho rozbití.²⁷⁹ Naposledy se vyjadřuje Marx k utopickým socialistům (Saint-Simon, Fourier, Owen) a dosavadním komunistům. Říká, že sice správně pochopili postavení dělnické třídy a kroky, které je nutné provést k ukončení jejího vykořisťování (zrušení soukromého vlastnictví, tradiční rodiny, státu), ale nedocenili dialektiku tříd (chtějí zlepšit životní podmínky úplně pro všechny) a prosazovali elitářsky revoluci shora, odmítli dělnickou revoluci. Ani jedno však není možné, revoluce musí přijít zdola a bude na úkor buržoazie.²⁸⁰

Jak vidíme z tohoto krátkého shrnutí Marxovy ideologie, NAL nepochybně byla marxistická. Odpor k tržnímu systému má již ve svém názvu, ve své Platformě jasně deklaruje přesvědčení o třídní dialektice a nesmiřitelnosti tříd²⁸¹, o nutnosti překonat kapitalismus²⁸². Na mnoha místech jsme pozorovali historicismus NAL, diskurs pokroku a zpátečnictví byl u ní častý – připomeňme například transparent „Rozejděte se, středověk skončil!“, namířený

²⁷⁴ „Aristokraté mávali proletářskou žebračkou mošnou jako praporem, aby za sebou shromáždili lid. Kdykoli je však následoval, spatřil na jejich zadku staré feudální erby a rozutekl se s hlasitým a neuctivým chechtotem.“ (Zdroj: Tamtéž, str. 30-32.)

²⁷⁵ Tamtéž, str. 32-33.

²⁷⁶ Tamtéž, str. 33-37.

²⁷⁷ Mohli bychom jej přirovnat k sociální demokracii, která se oddělila od revolučního socialismu na přelomu 19. a 20. století.

²⁷⁸ Tamtéž, str. 37-38.

²⁷⁹ MARX, K., *Kritika gothajského programu*.

²⁸⁰ MARX, K., *Manifest komunistické strany*, str. 38-41.

²⁸¹ Viz přílohu 1, *Platforma Nové antikapitalistické levice*, čl. 2.

²⁸² Tamtéž, čl. 1.

proti ultrakonzervativní Akci D. O. S. T.²⁸³ nebo Hakenův historický exkurz v souvislosti s výletem do Lipan²⁸⁴: Haken chápe husity a osvícence jako pokrokové síly, kdežto české polistopadové politiky²⁸⁵ označuje za reakční. I na závěr článku říká, že „pokrokoví lidé nemají jinou možnost, než volit levicové strany“. Čech v článku o kriminalizaci homosexuálů v Rusku²⁸⁶ rovněž staví do protikladu k putinovskému antiliberálnímu režimu „pokrokové lidi“. Zde je správné poznamenat, že historicismus a diskurs pokroku se nepojí jen s revolučním marxismem, podle Heywooda je vlastní jak socialismu (lze připomenout největší parlamentní frakci v USA, demokratický *Progressive Caucus*²⁸⁷), tak liberalismu (zde můžeme dát za příklad vlivného neoliberalá Francise Fukuyamu, která chápe dějiny jako spění k liberální společnosti), pouze konzervativismus upřednostňuje před pokrokem tradici, zkušenost a zděděné hodnoty.²⁸⁸

U NAL rovněž vidíme kritiku státu a jeho orgánů jakožto institucí, které mají udržovat hegemonii vládnoucí třídy (v protikladu k názoru sociální demokracie, že stát je arbitrem, který konflikty tříd mírní a zprostředkovává jejich řešení²⁸⁹). Již Platforma²⁹⁰ deklaruje, že „[politická] moc leží jinde“. Viděli jsme také kritiku Senátu PČR jakožto „pojistky kapitalismu“²⁹¹. NAL se jasně hlásila k radikálně přímé demokracii, k demokracii zdola“ na pracovištích, na školách atp.²⁹² Stejně tak NAL rozhodně nebyla institucí, která by chápala tradiční rodinu jako jediný legitimní model soukromého života.²⁹³ Vidíme i chápání válek jakožto způsobu, kterým vládnoucí vrstvy rozšiřují svůj ekonomický potenciál.²⁹⁴

Podívejme se nyní na to, nakolik program a názory NAL odpovídají deseti Marxovým požadavkům, artikulovaným v Manifestu:

²⁸³ Viz str. 16.

²⁸⁴ Viz str. 29n.

²⁸⁵ V příslušném místě konstatujeme, že nevíme, zda měl Haken na mysli všechny politiky nebo vládu Václava Klause.

²⁸⁶ ČECH, N., Prague Pride ve světle ruské homofobní kampaně.

²⁸⁷ Congressional Progressive Caucus, *What Is CPC*.

²⁸⁸ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 86-88 a 350.

²⁸⁹ Tamtéž, str. 146.

²⁹⁰ Čl. 11.

²⁹¹ Viz kapitulu 1.4.5, *Právo a justice*.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Tady lze opět odkázat na velmi odmítavý postoj k Akci D. O. S. T. a k účastem na Prague Pride (např.: ŠKODOVÁ, S., (Hetero)normativita je od toho, aby se porušovala.).

²⁹⁴ Platforma, čl. 9.

Marxův požadavek	Srovnání s programem NAL
1. Vyvlastnění pozemkového vlastnictví	Spíše družstva, malí zemědělci ²⁹⁵ , legitimní přerozdělení půdy ²⁹⁶
2. Vysoká vzestupná daň	Ano (viz čl. 8 Platformy)
3. Zrušení dědického práva	Ne, pouze zvýšení dědické daně ^{297;298}
4. Konfiskace majetků všech emigrantů a rebelů	Poněkud anachronické; sem snad lze zařadit vyvlastnění firem, které sídlí v daňových rájích ^{299, 300} .
5. Soustředění úvěru v rukou národní banky se státním kapitálem a výhradním monopolem	Ano, čl. 3 Platformy požaduje vyvlastnění finančních institucí, tedy i bank → soustředění úvěru v rukou státu
6. Soustředění veškeré dopravy ³⁰¹ v rukou státu	Nejasné (viz podkapitulu 1.4.3), nicméně NAL rozhodně odmítá další privatizaci dopravy a účast soukromých dopravců na železnici.
7. Rozmnožení národních továren, výrobních nástrojů, obdělání a zúrodnění pozemků	Rozmnožení státního majetku: ano, viz předchozí pole tabulky. O jednotném

²⁹⁵ ČECH, N., Stanou se družstevníci blanickými rytíři české ekonomiky?; srovnej: ČECH, N., Marinaleda – ostrov socialistické prosperity v moři kapitalistické krize.

²⁹⁶ ČECH, N., Marinaleda – ostrov socialistické prosperity v moři kapitalistické krize.

²⁹⁷ TROJAN, V., Rozpočet není výhrou občanů, odmítáme rozpočet „zdola“.

²⁹⁸ NAL se k dědictví nijak zvlášť nevyjadřovala. V tomto významu se slovo vyskytuje kromě předchozího odkazu na stránkách ještě jednou, ve zprávě Nikoly Čecha o návštěvě na semináři Pražské školy alternativ. Čech cituje Ondřeje Slačálka, který kritizoval dědické právo jako „legální způsob udržování nerovnosti“, ke kterému dosud podle něj nesměruje pozornost politických sil, které chtějí nerovnost potírat. Čech se ale nevyjadřuje, zda v tomto se Slačálkem souhlasí. (Zdroj: ČECH, N., Jak jsme na tom s nerovností?)

²⁹⁹ V tom smyslu, že opustí zemi s motivací ji ochudit o daně.

³⁰⁰ Čl. 3 Platformy.

³⁰¹ Nutno mít na paměti, že v Marxově době neexistovala motorizovaná individuální doprava, Marx měl nejspíše na mysli železnice a lodní dopravu. Aplikovat jeho požadavek na vyvlastnění veškerých automobilů by tak bylo absurdní.

podle obecného plánu	hospodářském plánu NAL nehovoří.
8. Stejná pracovní povinnost pro všechny, zřízení průmyslových armád, zejména pro zemědělství	Pracovní povinnost: v Platformě ³⁰² ano, ale zároveň podpora konceptu NZP, který je k ní zcela protichůdný; o průmyslových armádách nehovoří.
9. Spojení zemědělství s průmyslem, úsilí o postupné odstranění rozdílu mezi městem a venkovem	Není téma, žádná zmínka v Platformě, žádné články na toto téma.
10. Veřejná a bezplatná výchova dětí, odstranění tovární práce dětí v její dnešní podobě, spojení výchovy s materiální výrobou	Dětskou práci již nemá smysl hodnotit, zrušena s výjimkou umění a sportu. Rovněž Listina práv ČR zajišťuje bezplatné základní, střední, a je-li to v silách společnosti, i vysokoškolské vzdělání ³⁰³ . Obce zřizují placené jesle a školky, kterých je nedostatek ³⁰⁴ . Přesto se NAL jeslím a školkám věnuje jen velmi okrajově. ³⁰⁵ Více ji zajímala reforma vysokého školství. ³⁰⁶

NAL se sice explicitně k Marxovi nehlásí a četnost výskytu jeho jména na stránkách je méně častá, než bychom čekali (relevantní je například výtka Hakena vůči KSČM, že není ani tak marxistická, jako prvorepubliková ČSSD³⁰⁷)³⁰⁸ přesto můžeme z této podkapitoly poměrně jistě usoudit, že NAL je marxistický subjekt – odpovídá tomu antikapitalistická a antiklerikální rétorika i kladné hodnocení zahraničních marxistických režimů a politiků i

³⁰² Čl. 3 Platformy.

³⁰³ Čl. 33 úst. z. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

³⁰⁴ Přičemž toto je téma pro levicové strany, například spíše levicová Strana zelených měla jako jeden z hlavních bodů programu ve volbách do PS v roce 2013 zavedení práva na umístění dětí do jeslí. (Zdroj: Strana zelených, *Rovné šance*.)

³⁰⁵ Např.: SIGMUNDOVÁ, M., Projev Milady Sigmundové na festivalu za demisi vlády.

³⁰⁶ Např.: HRUBEŠ, M., Pochod proti reformám ve školství: pět minut po dvanácté.

³⁰⁷ HAKEN, P., „Několik poznámek k programu pro budoucnost“ KSČM.

³⁰⁸ Srovnej: <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/?s=marx>

celkové intelektuální milie, ve kterém se lidé z NAL pohybovali³⁰⁹. NAL se nedrží Marxe zcela dogmaticky, to ostatně ani není vzhledem k časovému odstupu a společenské změně, ke které došlo od Marxovy smrti, možné. V příštích dvou podkapitolách uvidíme, zda NAL zůstává u marxismu klasického, nebo přijala jeho pozdější modifikace.

3.4 Ortodoxní marxismus

Do tzv. ortodoxního marxismu, který se zformoval v evropských komunistických režimech, zejména v Sovětském svazu, řadí Heywood zejména V. I. Lenina, J. V. Stalina.³¹⁰ Heywood nezmiňuje v této části knihy Trockého³¹¹, ale Kołakowski poznamenává, že Trockij se po prvotní kritice k Leninovi přihlásil a během Stalinovy éry žádal návrat k „skutečnému bolševismu a leninismu“³¹², proto považujeme za legitimní zařadit Trockého mezi ortodoxní marxisty.

Vládcí v komunistických zemích se museli vypořádávat s ekonomickými a politickými otázkami v praxi, na rozdíl od Marxe. Soustředili se na také třídní boj, protože museli v praxi čelit vnější i vnitřní opozici. Kromě toho museli odpovědět na otázku, proč dělnická revoluce nepřišla v nejvyspělejších zemích, ale v Rusku.

3.4.1 Leninismus

Lenin se u Marxe inspiroval v názoru, že stát je prostředkem uchování moci vládnoucí třídy a je nutné jej svrhnout ozbrojenou revolucí a následně udržet pomocí diktatury proletariátu, jinak by hrozilo obnovení kapitalismu. Lenin však nesouhlasil s tezí, že revoluce přijde zdola jako dějinná nutnost. Domníval se, že dělníci se nechají oklamat buržoazií a svůj boj vyčerpávají na dílčí požadavky jako omezená pracovní doba, bezpečnost při práci atp. Proto musí dělníky vést profesionální revolucionáři, předvoj dělnické třídy. Organizace těchto revolucionářů musí být malá, centralizovaná a vojensky organizovaná. Dále přišel Lenin s koncepcí tzv. demokratického centralismu, který má údajně zajistit jak demokracii, tak

³⁰⁹ Viz např. složení přednášejících na antikapitalistických kempch, diskutujících na seminářích, kterých se NAL účastnila, i její spolupráce s KSČM.

³¹⁰ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 140-143.

³¹¹ Jediná zmínka o něm je v jiné části knihy, kde Heywood pojednává o internacionalismu.

³¹² KOŁAKOWSKI, L., *Main Currents of Marxism*, str. 934.

akční jednotu. Nižší stranické orgány mohou svobodně diskutovat a volit své delegáty, ale zároveň se musí podřídít vyšším stranickým úrovním a menšina musí ustoupit většině.³¹³ V socialistickém státě budou zastupitelské orgány, ale nebude parlamentarismus; budou pracovní orgány, jejichž členové se budou přímo zodpovídat lidu a budou odpovědní za svoji práci, místo „buržoazních žvaníren“. Lenin byl přesvědčený, a v tom se zcela rozcházel s anarchisty (anarchosyndikalisty), že „*lidé se neobejdou bez kontroly, podřízení, bez dozorců a účetních*“.³¹⁴

V duchu svých zásad zavedl Lenin po převzetí moci v Rusku tvrdý režim. Znemožnil svobodu tisku, shromažďování či politické soutěže s odůvodněním, že tyto instituce jsou pouhým buržoazním podvodem na proletariátu – v buržoazní společnosti ve skutečnosti obyčejní lidé žádných takových svobod nepožívali. Nyní by těchto institucí zneužívaly reakční síly, zejména menševici³¹⁵ a eseři³¹⁶. Taktéž označil požadavek menševiků, aby byly odbory nezávislé na státu, za „buržoazní provokaci nejhrubšího zrna“ – dělnický stát přece nepotřebuje nezávislé odbory. Kołakowski poznamenává, že si Lenin stěžoval na rozbujelou byrokracii a neustále delegování běžných otázek na nejvyšší stranické funkcionáře, ale zároveň vyzýval k trestání špatně rozhodujících úředníků. Vyzýval ke konstruktivní kritice, ale jakákoliv kritika státu mohla být považována za kontrarevoluční. V Sovětském svazu byla nejprve zavedena diktatura proletariátu nad společností, potom diktatura strany nad proletariátem a nakonec diktatura jednoho muže nad stranou.³¹⁷ Lenin jasně říkal, jak chápe Marxovu diktaturu proletariátu: jako vládu síly, ne práva, autoritu neomezenou žádnými zákony či jinými pravidly a založenou především na násilí.³¹⁸

Lenin dále společně s Bucharinem vypracoval teorii imperialismu, podle níž je imperialismus nejvyšším stadiem kapitalismu. Naprosto odmítl Kautského teorii superimperialismu, podle níž rozdělení světa kapitalistickými státy a kartely povede ke

³¹³ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 142.; srovnej: KOŁAKOWSKI, L., *Main Currents of Marxism*, 666-674.

³¹⁴ LENIN, V. I., *Stát a revoluce*.

³¹⁵ Část ruské sociální demokracie, která se na II. sjezdu v roce 1904 vymezila proti Leninovi. Požadovala umírněnější postup, domnívala se, že Rusko nemůže hned přejít od feudalismu k socialismu a má projít mezifází, tj. kapitalismem.

³¹⁶ Označení pro příznivce Strany revolucionářů-socialistů. Jednalo se o demokratickou levicovou stranu, která cílila na rolníky a představovala směs marxismu a nacionalismu.

³¹⁷ KOŁAKOWSKI, L., *Main Currents of Marxism*, str. 744-749.

³¹⁸ Tamtéž, str. 754-763.

zklidnění světa a sníží pravděpodobnost války: imperialismus naopak podle Lenina činí válku téměř nevyhnutelnou.

Lenin se rozešel s Marxem v názoru, že dělnická revoluce začne v nejvyspělejších státech světa. Podle Lenina tam totiž má buržoazie prostředky, aby dělníkům zajišťovala relativně slušné živobytí, a tím je zrazovala od revoluce. Revoluce je nejpravděpodobnější v nevyspělých zemích, či dokonce v koloniích, kde jsou jednak podmínky pracujících ubohé, za druhé nemá buržoazie po ruce tak vyspělý represivní aparát. V těchto zemích se hned nevyvine socialismus, vytvoří se jakési přechodné režimy, které budou solidární s dělnickým hnutím ve vyspělém světě. Socialismus a kapitalismus budou spolu na mezinárodním poli válčit, nelze na jejich vztahy aplikovat mezinárodní právo jakožto buržoazní institut; a až bude kapitalismus poražen, mezinárodní právo odumře.³¹⁹

Lenin byl ovšem zároveň nucen udělat ústupek ze své původní dogmatickosti v ekonomických otázkách. V revoluční době Lenin neustále opakoval, že povolení malého podnikání je naprosto nepřijatelné, protože se jedná o základní znak kapitalismu: jeho povolení by bylo prohrou v boji s kapitalismem. Rolníkům stát konfiskoval veškerou úrodu kromě nejnútnejšího minima na přežití, což vedlo rolníky k tomu, že podpláceli konfiskační úředníky. Lenin likvidoval menševiky, kteří předpovídali, že tento systém povede ke krachu. To se také stalo, Lenin svoje názory přehodnotil a na X. sjezdu KSSS v březnu 1921 prohlásil, že v tomto zašla strana mnohem dál, než požaduje doktrína, a že se drobné podnikání povolí. Tento program se nazýval nová ekonomická politika (NEP) a zahrnoval opatření, jako stálou daň z produkce zemědělských produktů místo jejich maximální konfiskace, koncese pro zahraniční kapitál, pronájem státních továren soukromníkům, povolení distribuce státních produktů soukromými obchodníky či zvýšení nezávislosti státních podniků. Tento aspekt jeho politiky je zejména důležitý pro to, že se stal terčem kritiky zleva, tj. ze strany trockismu.³²⁰

Zde popsaná ideologie leninismu příliš neodpovídá tomu, k čemu se ve svých textech NAL hlásí. Celým myšlením NAL se prolíná požadavek radikální přímé demokracie, ne diktatury, rovnosti, ne elitářství, ochrany menšin, ne jejich podřízení většině. Je otázka, nakolik by NAL souhlasila s Leninovou NEP, viděli jsme však, že vyzývá k „překonání

³¹⁹ Tamtéž, str. 754-763.

³²⁰ Tamtéž, str. 741-744.

tržního systému“ a značnému znárodnění a také její odpor k zahraničnímu kapitálu.³²¹ Navíc jsme ukázali, že členové NAL vesměs minulý režim, který byl postaven na marxismu-leninismu, kritizují (výjimkou je Haken)³²² a byrokratizaci a autoritářství Sovětského svazu po roce 1922³²³.

NAL se na svých stránkách k osobě Lenina vůbec nevyjadřuje. Pouze v již několikrát zmíněné kritice programu KSČM od Hakena zaznamenáváme povzdech, že „*KSČM není ani stranou autenticky komunistickou (marxistickou, resp. marxisticko-leninskou), ani autenticky sociálně-demokratickou*“.³²⁴

3.4.2 Stalinismus

Když se Stalin dostal k moci, Leninovu NEP zrušil a nahradil ji zcela plánovanou ekonomikou, řízenou pětiletými plány. Vyvlastnil veškeré zemědělství a průmysl. Ukončil také leninský systém demokratického centralismu, veškerí funkcionáři se začali dosazovat shora.³²⁵

Koľakowski uvádí, že Stalina nikdo ve straně nebral vážně jako politického filozofa, teoretika marxismu. Jeho pamflety, spisy a projevy nemají v podstatě žádnou hodnotu, Koľakowski říká, že by sotva zasluhovaly zmínku v dějinách marxismu, kdyby po roky Stalinovy vlády nebyla v komunistických státech přípustná jiná forma marxismu než stalinismus.³²⁶ Stalinismus je dle Koľakowského spíše označením pro jistou epochu, je synonymem pro brutální sovětský režim ve 30. – 50. letech. Zatímco komunisté již od dob Chruščova vidí ve Stalinově řízení spíše výsledek jeho osobní povahy, Koľakowski a další badatelé se domnívají, že stalinismus byl vygradováním autoritativního a vůdcovského leninismu.³²⁷

Patrně nejvýznamnějším rysem teorie stalinismu je idea socialismu v jedné zemi, kterou Stalin vytvořil jako odpověď na Trockého koncept permanentní revoluce. Stalin se

³²¹ Viz podkapitulu 1.4.4, *Hospodářství*.

³²² Viz podkapitulu 1.4.6, *Historie*, a také Platformu NAL.

³²³ Viz podkapitulu 1.4.5, *Právo a justice*.

³²⁴ HAKEN, P., Několik poznámek k „Programu pro budoucnost KSČM“.

³²⁵ HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 142-143.

³²⁶ KOŁAKOWSKI, L., *Main Currents of Marxism*, str. 801.

³²⁷ Tamtéž, str. 789-802.

domníval, že pro udržení socialismu v Sovětském svazu není nezbytně nutné podporovat zahraniční revoluce a je důležitější upevnit režim doma a bojovat proti domácí třídnímu nepříteli. Sovětský svaz byl vnímán jako pokračovatel ruského impéria, opět se začala oslavovat část carů. Rusové byli vnímáni jako nejvyspělejší národ SSSR, který dává ostatním příklad. Stalin aplikoval Marxův dialektický materialismus i na budoucnost: třídní boj nikdy nekončí. Je nutné neustále bojovat s nepřáteli socialismu, je možná jediná politická a ideologická linie. Stalinova neomylnost šla do takových rozměrů, že rozhodoval, co je správné v přírodních vědách (zajímala ho hlavně genetika). Také zakázal dávat peníze žebrákům, protože v SSSR je takový blahobyť, že to už nemá smysl.³²⁸

Stalin vůbec založil svoje učení do značné míry na kritice Trockého, vytvořil termín „trockismus“, který měl údajně tři znaky: odmítnutí rolníků jako spojenců proletariátu, připuštění mírového soužití revolucionářů a oportunistů a za třetí hanobení bolševických vůdců. Nepříliš překvapivým Stalinovým závěrem bylo, že Trockij chce v Rusku obnovit kapitalismus. Jak uvidíme v následující kapitole, obvinění Trockého ze snahy o restauraci kapitalismu nebo o smír s nekomunisty byla naprosto nesmyslná. Co se týče rolnictva, Trockij ještě v době občanské války proklamoval, že ohledně rolnické otázky se nijak neliší od Lenina a oba chtějí, aby se bolševici soustředili jak na proletariát, tak na rolníky, a že nepřitelem jsou buržoové a kulaci.³²⁹ Kołakowski připomíná, že Stalinovy názory byly vcelku účelové: chtěl upevnit moc, uklidnit občany Sovětského svazu, že jim nehrozí invaze kapitalistických zemí, a získat nezávislost na internacionále, kterou vedl Stalinův rival Zinověv.³³⁰

Tvrdé stalinské řízení se nezdá být slučitelné s proklamovanými ideami NAL (můžeme opět poukázat na přímou demokracii, dále jsem přesvědčen, že ideály jako feminismus či LGBT na jedné straně a stalinismus na druhé jsou naprosto neslučitelné). Už ve zprávě ze zakládací konference se píše, že se jí zúčastnilo i několik členů KSČM, „nespokojených s přežívající stalinsko-normalizačními reminiscencemi v této straně“.³³¹ Rovněž více členů NAL kritizovalo 50. léta 20. století v ČSR.³³² Stejně tak neodpovídá NAL ryze stalinská vize socialismu v jedné zemi: NAL považuje mezinárodní spolupráci zjevně za

³²⁸ Tamtéž, str. 805-808.

³²⁹ TROTSKY, L., *A Letter to the Middle Peasants*.

³³⁰ Tamtéž, srovnej: SERVICE, R., *Soudruzi*, str.161-169.

³³¹ Nová antikapitalistická levice, *Jak pokračovalo budování organizace*.

³³² Viz podkapitolu 1.4.6, *Historie*.

důležitou, udržuje zahraniční kontakty (Die Linke, ANTIFA Lužice, Borotba...) a Evropskou unii chápe jako platformu, na níž se má uskutečnit „překonání kapitalismu“. Nutno poznamenat, že socialismus v jedné zemi byla idea, která vznikla spíše na základě aktuální ideologické poptávky a je v zásadě nemožné ji přesadit do českého prostředí.³³³

Na druhou stranu NAL spolupracovala s Martou Semelovou, která se hlásí ke Klementu Gottwaldovi³³⁴. Velmi pozoruhodný je poměrně aktivní redaktor³³⁵ webu NAL Leopold Vejr. Týž Vejr zveřejnil na stránkách KSM pětidílný článek, který ne přímo oslavoval, ale omlouval Stalina a marginalizoval jeho zločiny. Vejr říká, že se komunistické hnutí obrátilo k Stalinovi po jeho smrti zády kvůli Chruščovovi a jeho „nohsledům“, kteří Stalinovu památku „očernili“. Toho následně zneužily protikomunistické síly. Vejr například tvrdí, že Stalin žádnou přehnanou úctu nevyžadoval, ale v podmínkách boje s reakcí bylo dobré, aby ho lidé uznávali; ohledně rozkulačování a kolektivizace, že strana nejprve nabídla kulakům spolupráci, a teprve když odmítli a „rozkládali kolchozy“, musela rozhodnout o jejich likvidaci jakožto třídy, a dále že hladomor na Ukrajině zdaleka nebyl takový, jak se tvrdí, statistiky a fotografie jsou prý zfalšované a lidé umírali spíše kvůli špatné hygieně, a byl-li hlad, potom kvůli přetrvávající zaostalosti venkova a kvůli tomu, že kulaci sabotovali kolektivizaci, Stalin naopak lidem při hladomoru pomohl; dále, i když měly velké čistky i negativní výsledky, likvidace „rozvratitelů“ Zinověva, Kameněva, Bucharina a Trockého byla oprávněná a většina vězňů v gulazích byli kolaboranti s fašismem; dále že Stalin vůbec nezdecimoval sovětskou armádu, naopak ještě v 70. letech Žukov a Vasilevskij Stalina chválili; pakt Molotov-Ribbentrop byl nutný; po válce se sovětská ekonomika úžasně vzmožila a opět se pokračovalo s likvidací reakčních sil, stejně jako v Československu, kde sice byli kromě skutečných nepřátel socialismu popraveni i nevinní komunisté, kteří pak byli v 60. letech rehabilitováni, „aby pak někteří z nich mohli v krizových letech 1968 - 1969 znovu potvrdit svou protistranickou orientaci“.³³⁶ Vejr publikuje na webu KSM hojně a jeho články se nesou v podobně radikálním duchu. Za stalinisty označil členy NAL i levicový

³³³ Snad nikdo si nemůže myslet, že by socialismus v České republice přežil s podporou omezenou na několik asijských či zámořských levicových států.

³³⁴ Spolupráci NAL se Semelovou a zdůvodnění toho, proč spojujeme Semelovou se stalinismem, se věnujeme mj. v podkapitole 2.1, ale i jinde v práci.

³³⁵ Na webu NAL nemá vlastní profil, při kliknutí na jeho jméno se zobrazí profil Nikoly Čecha, který Vejrovy články na web evidentně vkládá. Fulltextový vyhledávač však nachází Vejrovo jméno na stránkách NAL 32x.

³³⁶ VEJR, L., Pokus o obhajobu vůdce, kterého vlastní hnutí zavrhl (1/5-5/5).

novinář Daniel Veselý³³⁷. LP toto nařčení rychle označila za pomluvu³³⁸. Veselý se přitom účastnil kempu NAL³³⁹. I když ve člancích NAL převažují kritické pohledy na stalinské praktiky, přítomnost Vejra distancí LP od stalinismu poněkud znevěrohodňuje³⁴⁰.

3.4.3 Trockismus

Trockij a jeho stoupenci představovali levou opozici ke stalinismu. Chtěli navrátit Sovětský svaz a jeho satelity k opět k „opravdovému“ leninismu a bolševismu. Trockij hlásal, že moc v Sovětském svazu uzurpovala kasta byrokratů, kteří pomocí brutálních praktik udržují moc nad proletariátem. Postupně došel k názoru, že sovětská byrokracie drží moc tak pevně, že bude nutné v Sovětském svazu opět provést revoluci – nikoliv však sociální, protože vlastnictví výrobních prostředků se měnit nebude, pouze politickou. Zároveň musí proletariát zabránit tomu, aby boj proti stalinismu zneužila buržoazie k restauraci kapitalismu. Za stalinským byrokratizmem podle Trockého stojí Stalinova teorie socialismu v jedné zemi. Socialismus v jedné zemi je nemožný a pokusy ho uskutečnit vedou k jeho degeneraci. Stalin proměnil Kominternu spíše v rozvědku, místo aby pomáhala evropským zemím v nastolení socialismu – proto také revoluce po první světové válce v jiných zemích než SSSR selhaly. Trockij se snažil různými způsoby vysvětlit, jak byrokracie uchvátla moc. Ve Zrazené revoluci píše, že jde o výsledek Leninovy NEP, která dostala do popředí kulaky; Kołakowski poznamenává, že tedy není jasné, proč první pětiletka, která kulaky zlikvidovala a zemi rychle industrializovala, byrokracii nezničila, ale naopak posílila. V téže knize píše, že byrokracie se rekrutovala z proletariátu a uchvátla moc ve svém zájmu, ale nepíše, jak tedy je možné takovému procesu zabránit. Později viděl kořeny soudobého stavu SSSR ve vyčerpání proletariátu po občanské válce, ve ztrátě revolučních idejí a v deziluzi z porážky proletariátu v Německu, Bulharsku a Estonsku.³⁴¹

Trockij požadoval demokratické řízení strany, nelze jej však označit za demokrata v liberálním smyslu. Obhajoval krvavé praktiky leninského režimu jako likvidaci politických protivníků (menševiků, eserů), protože šlo o buržoazní síly, a také obhajoval násilné potlačení

³³⁷ VESELÝ, D., *Stalinisté v české „levici“*.

³³⁸ Levá perspektiva, *Prohlášení občanského sdružení Levá perspektiva k pomlouvačnému článku pana Veselého*.

³³⁹ Viz podkapitulu 1.2, *Činnost hnutí*.

³⁴⁰ Pan Veselý na naše doplňující otázky neodpověděl.

³⁴¹ KOŁAKOWSKI, L., *Main Currents of Marxism*, str. 939-942.

dělnického povstání v Kronštadu, protože si přece sovětský režim nemůže nechat vzít strategický přístav. Připouštěl, že revoluce proletariátu je výjimečná situace a v socialismu bude možná určitá politická pluralita, ale jen pro sovětské strany, ne pro buržoazní. Nedefinoval ale, které strany jsou sovětské. Ostatně, i demokracie v rámci strany neměla být neomezená: na X. sjezdu KSSS v roce 1921 hájil Trockij názor, že zákaz některých frakcí strany byl v pořádku a jednalo se pouze o „mimořádné opatření“; pro svou frakci ale vždy požadoval svobodu. Kritizoval Souvarinovy „demokratické komunisty“ ve Francii za to, že se „rozešli s komunismem“, odsoudil vůdce mexických trockistů (sic!) Luciana Galiciu, který zavrhnul centralismus a požadoval úplnou svobodu slova ve Čtvrté internacionále, a jeho amerického soudruha Dwighta Macdonalda, který tvrdil, že veškerá teorie musí být přijímána se skepsí: kdo to říká, je podle Trockého zrádce. Totéž si myslel o zahraničních komunistech, kteří označili napadení Finska a Polska za imperialistické, a tudíž pochybovali, že je ještě v SSSR komunismus. Trockij také odmítl referendum v americké trockistické straně a při té příležitosti prohlásil, že demokracie neznamená, že bude politika strany aritmetickým průměrem názorů základních stranických organizací. Trockij byl dogmatik natolik, že odmítal, aby se němečtí komunisté spojili se sociálními demokraty v boji proti Hitlerovi³⁴².

Podobně to bylo s Trockého názorem na svobodu umění. Kritizoval stalinskou cenzuru, nicméně sám tvrdil, že svoboda umění by měla být jen pro díla, která nejsou v rozporu s „historickým úkolem proletariátu“. Stejně kritérium však používal Stalin. Obdobný názor měl Trockij i na morálku: každá třída má svoji morálku a souboj tříd je i soubojem morálních systémů. Musí zvítězit dělnická morálka, která bude mít podobné postavení, jako dříve náboženská morálka. O tom, co je morální a co ne, bude rozhodovat strana. Bylo správné, že revolucionáři vyvraždili carovu rodinu? Ano, protože to bylo politicky odůvodněné.³⁴³ Podobně jako o morálce smýšlel o mezinárodním právu: souhlasil s Leninem, že socialistický stát se nemůže cítit být vázán smlouvami s buržoazními státy. Je-li válka mezi socialistickým a buržoazním státem, je socialistický vždy v právu, bez ohledu na to, kdo válku začal.³⁴⁴ Byl proti tomu, aby se dělníci postavili (společně s buržoazními demokraty) fašismu – fašismus je ideologie buržoazie, pro dělníky nemá smysl bojovat proti němu s buržoi. Vítězství imperiálních velmocí, Spojeného království a Francie, by bylo pro

³⁴² Tamtéž, str. 950-951.

³⁴³ Tamtéž, str. 939-948.

³⁴⁴ Tamtéž, str. 948-952.

svět stejně zničující jako vítězství Hitlera a Mussoliniho. Proletariát má války využít jako momentu, kdy je buržoazie oslabená, a provádět dělnické revoluce.³⁴⁵

Stejně jako v jiných oblastech byl Trockij dogmatik v ekonomice: považoval za chybný Stalinův záměr ponechat kolchozy jako trvalý způsob vlastnictví. Podle Trockého jde jenom o přechodný způsob, neboť kolchozy mají individualistický charakter.³⁴⁶

Vidíme tedy, že demokratická maxima, kterou si Trockij vytyčil, se poněkud rozchází s jeho konkrétnějšími názory, což ztěžuje identifikaci nějakého současného subjektu za trockistický. Je zřejmé, že málokterý současný český politický subjekt by přímo vyzýval k násilí na svých protivnících, ať už z morálních zábran nebo ze strachu před zákonným postihem. Charvát³⁴⁷ nicméně upozorňuje, že v současné době se za trockisty označuje širší spektrum marxistů-leninistů, kteří odmítají Stalina. Přestože jsme názoru, že NAL nelze označit za leninskou organizaci (spíše některé jednotlivé členy), vazba na trockismus nepochybně existuje, jak v teoretické rovině (velký důraz na přímou demokracii a rovnost), tak v rovině vazeb na subjekty, které odborníci označují za trockistické či které se přímo k Trockému hlásí. Víme, že Čech přišel do NAL z trockistické³⁴⁸ organizace World Revolution (Revo). Čech také na počátku existence NAL uvedl, že členové jsou kromě Revo také ze Socialistické alternativy Budoucnost či Socialistické organizace pracujících³⁴⁹, ty jsou rovněž trockistické³⁵⁰. I Nová antikapitalistická strana, ke které se NAL hlásila, se sama hlásila k trockismu³⁵¹.

Je tedy zřejmé, že NAL má návaznost na trockismus (přinejmenším v osobě vůdce hnutí Nikoly Čecha), byť se k Trockému výslovně nehlásí (jeho jméno se na stránkách NAL vůbec neobjevuje!) a nejde o organizaci, která by se zcela ztotožnila se všemi názory samotného Trockého. Například zřetelný antifašismus NAL se rozchází s Trockého názorem, že buržoazní demokracie a fašismus jsou v zásadě totéž a pro dělníky naprosto nemá smysl spojovat s buržoazními demokraty proti fašismu.

³⁴⁵ Tamtéž, str. 952-957.

³⁴⁶ Tamtéž, str. 948-949.

³⁴⁷ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, str. 100.

³⁴⁸ BASTL, M., MAREŠ, M., SMOLÍK, J., VEJVODOVÁ, P., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, str. 47-48.

³⁴⁹ ČECH, N., Jak pokračovalo budování organizace.

³⁵⁰ Trockistickým organizacím, včetně zdůvodnění toho, proč je označuje za trockistické, jsme se věnovali v kapitole 2.5.

³⁵¹ Viz podkapitolu 1.1.2, *Vzor – Nová antikapitalistická strana*.

3.5 Moderní marxismus (neomarxismus)

Moderní marxismus představuje formu marxismu, která se staví do opozice k ortodoxnímu marxismu. Odmítá jak autoritativní charakter marxisticko-leninských režimů, tak materialismus a historicismus samotného Marxe. Neomarxisté zdůrazňují význam kultury (zejména společenských norem) a usilují o duchovní osvobození člověka. Za předchůdce neomarxistů se obvykle považují (a toho názoru je i Heywood) György Lukács a Antonio Gramsci. Později se projevila ve formě tzv. frankfurtské školy, kam patřili vlivní myslitelé, jako Theodor W. Adorno, Max Horkheimer či Herbert Marcuse, ve formě strukturálního marxismu (Louis Althusser) či tzv. postmarxismu (Jean François Lyotard, Ernesto Laclau, Chantal Mouffleová). Tyto proudy se kromě Marxe inspirovaly freudismem, hegelianstvím, ale také východními naukami. Spíše než na dělníky jako stará levice se orientují na etnické, rasové či sexuální menšiny, imigranty a obyvatele bývalých kolonií.³⁵² Zajímá je moc v nejširším smyslu: v jazyce (diskursivní analýza)³⁵³, v sexualitě, psychiatrii³⁵⁴ či ve vztahu mezi člověkem a jeho životním prostředím³⁵⁵.

Antonio Gramsci zpochybnil Marxovo učení o historickém determinismu a o základně a nadstavbě. Gramsci kladl důraz na vůli spíše než na historickou nutnost. Tvrdil, že neexistuje objektivní, historicky podmíněná pravda, pravda je v dané historické situaci to, co odpovídá aktuálnímu skutečnému vývojovému trendu. Zjednodušeně řečeno, pravdivost nějaké ideje prověří její přetrvávání a úspěšnost v čase. Stejně tak není objektivně daná povaha člověka, ta se liší v čase a je daná aktuálními společenskými vztahy.³⁵⁶

V podobném duchu se nesla kritika „vulgárního marxismu“ od Györgyho Lukácsa. Ten odmítl Engelsův radikální materialismus a historicismus a kladl důraz na lidské vědomí a lidskou vůli. Zkoumání „objektivních historických procesů“ se „vulgární marxisté“ podle Lukácsa blíží buržoaznímu „shromažďování dat“. Lukácsa zajímal duchovní rozměr marxismu, jako první přišel s teorií, že kapitalismus lidi „zvětčuje“, tvoří z nich objekty, pouhé obchodovatelné pracovní jednotky.³⁵⁷

³⁵² HEYWOOD, A., *Politické ideologie*, str. 146.

³⁵³ Této oblasti se věnoval zejména J. F. Lyotard.

³⁵⁴ Analýzou institucí jako vězení nebo psychiatrická léčebna se proslavil Michel Foucault.

³⁵⁵ Například: ADORNO, T. W.; HORKHEIMER, M., *Dialektika osvícenství*, str. 234n.

³⁵⁶ KOŁAKOWSKI, L., *Main Currents of Marxism*, str. 969-972.

³⁵⁷ MILLER, D.; COLEMANOVÁ, J.; CONNOLLY, W.; RYAN, A., *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*, str. 268-270.

Herbert Marcuse, který silně ovlivnil studentské bouře v 60. letech, přišel s tezí, že lidská společnost se stále více přizpůsobuje materiální produktivitě, které podřizuje všechny oblasti života (tomuto způsobu myšlení říkal instrumentální racionalita). Existence, kterou vytvářejí, je pohodlná, uniformní a naprosto integrovaná a není z ní úniku. Během studentských bouří v letech 1968-1974 nakrátko uvěřil, že by společnost mohla díky opuštění stávající formy práce dojít k novým dimenzím svobody a rozvoje.³⁵⁸

Theodor W. Adorno a Max Horkheimer odmítali Trockého tezi, že by byl fašismus totéž co buržoazní demokracie, ale domnívali se, že fašismus vzešel z osvícenského způsobu myšlení, které hlásá nadvládu člověka nad světem (srovnej s Marcuseho instrumentální racionalitou), nakládá se vším jako s pouhým objektem, je totalitární: *„Co se nechce přizpůsobit měřítku vypočitatelnosti a užitečnosti, to osvícenství považuje za podezřelé. Pokud se už může nerušeně rozvíjet bez vnějšího omezování, nemá již žádnou další zábranu. (...) Na každém duchovním odporu, který najde, osvícenství jenom zvětšuje své síly. (...) Oidipova odpověď na otázku Sfingy - ‚Je to člověk‘ – se bez rozlišování opakuje jako stereotypní vysvětlení, ať už má osvícenství před očima zlomek objektivního smyslu, obrys nějakého řádu, strach před zlými mocnostmi nebo naději na vykoupení.“*³⁵⁹ Adorno s Horkheimerem podrobili kritice četné mocenské vztahy, mimo jiné i ty v rodině.³⁶⁰

Louis Althusser především kritizoval údajný rozpor mezi raným Marxem a jeho humanistickou teorií odcizení a jeho pozdější antihumanistickým historickým materialismem. Podle Althussera společnost determinují složité struktury jako politika, ideologie či ekonomika, přičemž si na rozdíl od Marxe myslel, že ekonomika je až na posledním místě.³⁶¹

I když je neomarxismus značně abstraktní a teoretický, dokázal ovlivnit zelené i sociálnědemokratické strany (a způsobit v nich jisté rozvraty).³⁶² V práci jsme identifikovali antirasismus (vzhledem k prostředí, kde NAL působila, zejména anticikanismus), multikulturalismus (či rasovou snášenlivost³⁶³), environmentalismus či feminismus a LGBT

³⁵⁸ Tamtéž, str. 288-290.

³⁵⁹ ADORNO, T. W.; HORKHEIMER, M., *Dialektika osvícenství*, str. 20.

³⁶⁰ MILLER, D.; COLEMANOVÁ, J.; CONNOLLY, W.; RYAN, A., *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*, str. 235-238.

³⁶¹ Tamtéž, str. 10.

³⁶² Tamtéž, str. 238.

³⁶³ Uvědomuji si, že pojem multikulturalismus má v politologii přesnější vymezení a samozřejmě neplatí, že jakákoliv obhajoba imigrantů musí být nutně multikulturní (existuje také interkulturalismus, koncept tavícího

jako výrazné prvky NAL. Platforma hlásá pluralitu životních názorů a stylů³⁶⁴, přítomna je v diskursu hnutí podpora alternativních životních stylů, jako squatting³⁶⁵, stejně jako zájem o umění, především architekturu³⁶⁶. Zaznamenali jsme zájem i o další témata moderní levice, např. o vězeňství^{367;368} (i když v případě Breivika naopak Čech velmi rázně kritizoval záměr švédského prokurátora relativizovat Breivikovu vinu s ohledem na údajnou schizofrenii³⁶⁹). Neomarxismus nepochybně myšlení NAL (a zejména samotného Čecha, feminismus je patrný u Soni Tiché) ovlivnil.

kotle..). Na tomto místě nehodlám provádět analýzu, zda je NAL vysloveně multikulturní či spíše interkulturní, podstatné je, že hájí práva imigrantů.

³⁶⁴ Čl. 10 Platformy.

³⁶⁵ KLAMPERNA, P., Proč podporovat squatting.

³⁶⁶ ČECH, N., Váš dům, naše město; srovnej: ČECH, N., Smíchov v zajetí developerské rutiny.; srovnej: ČECH, N., Po stopách moderní pražské architektury a historických souvislostí.; srovnej: ČECH, N., Průmyslové dědictví stále na okraji zájmu.

³⁶⁷ ČECH, N., Hrůzný svět amerických věznic.

³⁶⁸ Vězeňstvím, psychiatrickou léčebnou a dalšími „disciplinárními organizacemi“ se zabýval zvláště Michel Foucault, který není vždy řazen k neomarxistům a myslitelům kritické teorie. Hnutí nové levice nicméně ovlivnil rovněž.

³⁶⁹ ČECH, N., „Blázen“ Breivik a dvojí metr.

Závěr

Na základě svého studia Nové antikapitalistické levice/Levé perspektivy se domnívám, že toto hnutí je ideologicky poměrně nejednotné a spíše prakticky zaměřené. Soustředí se spíše na komentování konkrétních událostí, než na jejich zasazování do teoretického rámce, byť je zřejmé, že nahlíží na svět marxistickým prizmatem. V rámci marxismu pak hnutí tíhne nejspíše k trockismu (s výhradou, že dnešní trockismus nemusí přísně odpovídat názorům Lva Davidoviče Trockého) a k modernímu marxismu. Tento proud NAL/LP je charakteristický kritickým postojem ke komunistickému režimu v Československu a jiných zemích východního bloku, radikálním demokratismem a prosazování „demokracie zdola“, důrazem na životní prostředí, feminismus a ochranu menšin a imigrantů. Zařadil bych do něj z členů či aktivních sympatizantů kromě Nikoly Čecha také Přemysla Klampernu, Pavla Mladého, Soňu Škodovou nebo Petra Vinklera (přičemž každý z jmenovaných nemusí nutně splňovat všechny uvedené charakteristiky). Někteří členové se však od tohoto patrně většinového proudu odchyľují. U Prokopa Hakena pozorujeme spíše příklon ke „konzervativnějšímu“ pojetí marxismu, které se vyznačuje adorací minulého režimu (kterému odpovídá i agresivní, konfrontační slovník³⁷⁰), silným antiamerikanismem, antihavlistem (radikálním odmítnutím sametové revoluce a jejích aktérů) a orientací na radikální křídlo KSČM v čele s Martou Semelovou. U Leopolda Vejra pak můžeme mluvit o stalinismu, přinejmenším o omlouvání Stalina, které je nápadně odlišné od většinového diskursu české marxistické levice.

Nová antikapitalistická levice byla díky své aktivitě a zřejmě díky slušné síti kontaktů, které členové přinesli do NAL ze své minulosti (zejména v Revo), schopná vybudovat si slušné domácí (KSČM, Spojenectví práce a solidarity) i zahraniční (Die Linke, ANTIFA Lužice) kontakty, dokázala ke spolupráci oslovit významné levicové akademiky i politiky (Semelová, Ransdorf), objevovala se ve stranickém tisku KSČM (Haló noviny) a propracovala se i do celostátních novin velkého nákladu (MF Dnes). Je těžké posoudit, zda se dostala do povědomí většinových voličů krajní levice, u levicových intelektuálů však evidentně vzbudila ohlas (včetně negativního). V současné formě (spolek, který bezplatně pomáhá občanům s právem) může získat další popularitu. Tomuto nahrává i fakt, že NAL/LP zjevně není hermeticky uzavřeným klubem, ve složení autorů článků je patrná jistá fluktuace

³⁷⁰ „Zrádci v řadách EU a NATO“, „antikomunističtí hejskové“, „havlisté a další příznivci kapitalistických pořádků“ atp. (zdroj: HAKEN, P., 17. listopad proti rasismu, fašismu a kapitalismu.)

(někteří autoři byli značně aktivní v určitém časovém úseku, pak se odmlčeli a nahradili je jiní), subjekt je velmi ochotný komunikovat s vnějškem, jak jsme se sami přesvědčili, ochotně se podělí o svoje názory. Ty jsou navíc vesměs kultivovaně artikulované, členové NAL jsou zjevně intelektuálně založení, což je patrné jak z jejich aktivity na odborných seminářích, tak z jejich orientace na zastávce radikálnější levice v řadách univerzitních pracovníků. Na druhou stranu je také zřejmé, že NAL není v samotné radikální levici přijímána nekriticky a zdá se, že přetrvává jisté nepřátelství mezi nástupnickými subjekty organizace Revo: NAL a RIO. Jinak lze těžko vysvětlit, proč ideologicky zjevně dosti příbuzné nebo totožné organizace neudrží viditelné styky a RIO veřejně referovalo o skutečných či domnělých problémech při budování NAL.

Na základě výše zmíněných charakteristik NAL/LP a přes fakt, že LP není subjekt, který má sympatie celé radikální levice (každý politický subjekt je ostatně ze své podstaty kontroverzní) se domnívám, že se může do budoucna jednat o poměrně úspěšnou formaci. Pokud členové Levé perspektivy změní politický styl a budou kandidovat za KSČM, není vyloučeno proniknutí LP do parlamentu. Taková situace by nepochybně zvýšila možnost vnitřních sporů, ke kterému má vzhledem k názorové různosti LP určitý potenciál.

Seznam bibliografických záznamů

- ADORNO, Theodor W.; HORKHEIMER, Max. *Dialektika osvícenství*. Přeložil Michael Hauser. Praha: OIKOYMENH, 2009.
- BASTL, Martin. Radikálně levicové koncepce menšinové politiky. Strana demokratického socialismu [on-line]. *Středoevropské politické studie*. Ročník II, 2000. Dostupné on-line na: <http://www.sds.cz/docs/prectete/epubl/mba_rlkm.htm>.
- BASTL, Martin. Socialistická organizace pracujících: Trockistické organizace v České republice. *Středoevropské politické studie* [on-line]. 2001, ročník III, číslo 3. [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=75>>.
- BASTL, Martin; MAREŠ, Miroslav; SMOLÍK, Josef; VEJVODOVÁ, Petra. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada Publishing, 2011.
- BEDNÁŘ, Luděk. Šest poznámek k manifestu Spojenectví práce a solidarity. *Česká pozice* [on-line]. 21. října 2011 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/sest-poznamek-k-manifestu-spojenectvi-prace-solidarity>>.
- Bezpečnostní informační služba. *Informace BIS o vývoji na extremistické scéně ve III. čtvrtletí roku 2012* [on-line]. Nedatováno [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://bis.cz/2012-3q-zprava-extremismus.html>>.
- BLANSKÝ, Igor. Bude Paraguay novým Hondurasem?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 28. červen 2012 [cit. 7. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/bude-paraguay-novym-hondurasem/>>.
- BLANSKÝ, Igor. Ti nejlepší odcházejí první. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 7. března 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/ti-nejlepsi-odchazeji-prvni/>>.
- BLANSKÝ, Igor. Volby v Chile a Hondurasu – triumf žen i socialistů. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. prosince 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné

on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/volby-v-chile-a-hondurasu-triumf-zen-i-socialistu/>>.

- BLATNÝ, Igor. Pravidoláskáři všech zemí... . *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 2. října 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/pravidolaskari-vsech-zemi/>>.
- Borotba. *History* [on-line]. Nedatováno [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://borotba.org/history.html>>.
- Borotba. *Ideology* [on-line]. Nedatováno [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://borotba.org/ideology.html>>.
- Borotba. Proti přípravě války financované ze škrťů ve veřejném sektoru a z důchodů a mezd Ukrajinců!. *Levá perspektiva* [on-line]. 1. dubna 2014 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/proti-priprave-valky-financovane-ze-skrtu-ve-verejnem-sektoru-a-z-uchodu-a-mezd-ukrajincu/>>.
- Britské listy. *Nikola Čech* [on-line]. Nedatováno [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.blisty.cz/aut/2073/bio.html>>.
- BŘEŇ, Petr. Co přinesl sjezd NAL?. *Nová levice*. Prosinec 2010. Dostupné on-line na: <<http://antikapitalista.cz/pdf/nl07.pdf>>.
- CERQUEIROVÁ, Andrea. Aktiv ke dni učitelů upozornil nejen na učebnice. *Komunistická strana Čech a Moravy* [on-line]. 5. dubna 2007 [cit. 11. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.kscm.cz/nazory-a-polemika/33952/aktiv-ke-dni-ucitelu-upozornil-nejen-na-ucebnice?previev=archiv>>.
- CERQUEIROVÁ, Andrea. Benedicto Cerqueira mnohokrát trpěl za názor. *Nová antikapitalistická levice*. 31. října 2013 [cit. 11. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/benedicto-cerqueira-mnohokrat-trpel-za-nazor/>>.
- CERQUEIROVÁ, Andrea. O odvádění pozornosti. *Deník Referendum* [on-line]. 29. listopadu 2013 [cit. 11. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://denikreferendum.cz/clanek/16945-o-odvadeni-pozornosti>>.

- CERQUEIROVÁ, Andrea. *Republikáni: šokující odhalení*. Praha: Unholy Cathedral, 1999. ISBN 8090257852.
- Congressional Progressive Caucus. *What Is CPC?*. Nedatováno [cit. 7. května 2014]. Dostupné on-line na:
< <http://cpc.grijalva.house.gov/index.cfm?sectionid=74§iontree=2,74>>.
- Creative Commons. *About The Licences* [on-line]. Nedatováno [cit. 18. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://creativecommons.org/licenses/>>.
- ČECH, Nikola. „Blázen“ Breivik a dvojí metr. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 10. července 2012 [cit. 4. dubna 2014]. Dostupné on-line na:
<<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/%E2%80%9Eblazen-breivik-a-dvoji-metr/>>.
- ČECH, Nikola. 1. máj v Ústí nad Labem proti rasismu a neonacismu. *Levá perspektiva* [on-line]. 12. května 2014 [cit. 12. května 2014]. Dostupné on-line na:
<<http://levaperspektiva.cz/clanky/1-maj-v-usti-nad-labem-proti-rasismu-a-neonacismu/>>.
- ČECH, Nikola. 75 let od noci protižidovských pogromů. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 14. listopadu 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na:
<<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/75-let-od-noci-protizidovskych-pogromu/>>.
- ČECH, Nikola. Ani koruna z našich peněz, ani metr půdy pro církve!. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 7. září 2012 [cit. 4. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/ani-koruna-z-nasich-penez-ani-metr-pudy-pro-cirkve/>>.
- ČECH, Nikola. Antikapitalistický kemp 2013 skončil úspěchem. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 28. července 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/antikapitalisticky-kemp-2013-skoncil-uspechem/>>.
- ČECH, Nikola. Bezdomovectví – důsledek dispozic k neúspěchu, duševní nemoci nebo sociálních poměrů?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. června 2012 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na:

<<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/bezdomovectvi-dusledek-dispozic-k-neuspechu-dusevni-nemoci-nebo-socialnich-pomeru/>>.

- ČECH, Nikola. Brutální romští násilníci...co z nich zbylo? *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 31. srpna 2012 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/brutalni-romsti-nasilnici-co-z-nich-zbylo/>>.
- ČECH, Nikola. Dny antikapitalismu II. (sobota). *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 19. června 2013 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/dny-antikapitalismu-ii-sobota/>>.
- ČECH, Nikola. Dvojí vzpomínka na Ernesta Che Guevaru. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 26. října 2012 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/dvoji-vzpominka-na-ernesta-che-guevaru/>>.
- ČECH, Nikola. Fašisté si chtěli přisvojit 17. listopad. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 9. ledna 2010 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/fasiste-si-chteli-prisvojit-17-listopad/>>.
- ČECH, Nikola. Genderové nerovnosti a jejich projevy v životě měst a obcí. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 27. července 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/genderove-nerovnosti-a-jejich-projevy-v-zivote-mest-a-obci/>>.
- ČECH, Nikola. Hrůzný svět amerického vězeňství. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 16. října 2013 [cit. 4. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/hruzny-svet-americkyh-veznic/>>.
- ČECH, Nikola. Jak jsme na tom s nerovností?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 25. září 2012 [cit. 7. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/jak-jsme-na-tom-s-nerovnosti/>>.
- ČECH, Nikola. Krize v sociální demokracii poškozuj levici. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 2. listopadu 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/krize-v-socialni-demokracii-poskozuj-levici/>>.

- ČECH, Nikola. Letní antikapitalistický kemp 2012 se blíží. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 19. července 2011 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/antikapitalisticky-kemp-2012-se-blizi/>>.
- ČECH, Nikola. Levá perspektiva na sociálním fóru ve Vídni. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 15. května 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/leva-perspektiva-na-socialnim-foru-ve-vidni/>>.
- ČECH, Nikola. Listopadové pastorále aneb ryjeme drzkou v zemi. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 21. listopadu 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/konec-listopadoveho-pastorale-aneb-ryjeme-drzkou-v-sametu/>>.
- ČECH, Nikola. Marinaleda – ostrov socialistické prosperity v moři kapitalistické krize. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 15. září 2012 [cit. 7. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/marinaleda-ostrov-socialisticke-prosperity-v-mori-kapitalisticke-krize/>>.
- ČECH, Nikola. Na obranu veřejných statků. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 11. září 2012 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/na-obranu-verejnych-statku/>>.
- ČECH, Nikola. NAL na pietě za oběti romského holocaustu. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 15. května 2012 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-na-piete-za-obeti-romskeho-holocaustu/>>.
- ČECH, Nikola. NAL na prahu velkých změn. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 8. března 2013 [cit. 26. února 2014]. Dostupné on-line: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-na-prahu-velkych-zmen/>>.
- ČECH, Nikola. NAL podpořila svojí účastí Festival romské hrdosti v Praze. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 9. října 2012 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-podporila-svoji-ucasti-pochod-romske-hrdosti-v-praze/>>.

- ČECH, Nikola. NAL si výletem připomněla 70 let od vypálení Lidic. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 11. června 2012 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-si-vyletem-do-lidic-pripomnela-70-let-od-nacistickeho-zlocinu/>>.
- ČECH, Nikola. NAL v Berlíně. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. ledna 2010 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nal-v-berline/>>.
- ČECH, Nikola. Nechutný závan rusofobie z Německa. *Levá perspektiva* [on-line]. 22. dubna 2014 [cit. 28. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/nechutny-zavan-rusofobie-z-nemecka/>>.
- ČECH, Nikola. Nová antikapitalistická levice/Levá perspektiva se prezentovala na 1. máji v Praze. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 6. května 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nova-antikapitalisticka-levice-leva-perspektiva-se-prezentovala-na-1-maji-v-praze/>>.
- ČECH, Nikola. Postavme se vydávání společenského majetku církvím!. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. července 2012 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/postavme-se-vydavani-spolecenskeho-majetku-cirkvim/>>.
- ČECH, Nikola. Prague Pride ve světle ruské homofobní kampaně. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 11. srpna 2013 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/prague-pride-ve-svetle-ruske-homofobni-kampane/>>.
- ČECH, Nikola. Pravdoláskaři opět v akci. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 13. října 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/pravdolaskari-opet-v-akci/>>.
- ČECH, Nikola. Průmyslové dědictví stále na okraji zájmu. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 4. září 2013 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/prumyslove-dedictvi-stale-na-okraji-zajmu/>>.

- ČECH, Nikola. Situace na Ukrajině – útoky proti Židům, válečný veterán surově zbit neonacisty. *Levá perspektiva* [on-line]. 6. dubna 2014 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/situace-na-ukrajine-utoky-proti-zidum-valecny-veteran-surove-zbit-neonacisty/>>.
- ČECH, Nikola. Situace na Ukrajině: školní třídy ve Lvově skandují „Kdo neskáče, ten je Moskal“, Právý sektor obsazuje banky, hromadí zbraně a zabíjí lidi. *Levá perspektiva* [on-line]. 20. března 2014 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/situace-na-ukrajine-skolni-tridy-ve-lvove-skanduji-kdo-neskace-ten-je-moskal-pravy-sektor-obsazuje-banky-hromadi-zbrane-a-zabiji-lidi/>>.
- ČECH, Nikola. Smíchov v zajetí developerské rutiny. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. března 2012 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/smichov-v-zajeti-developerske-rutiny/>>.
- ČECH, Nikola. Stane se zdravotnictví obětí finančních predátorů?. *Socialistická solidarita*. 2014, leden, č. 86. Dostupné on-line na: <<http://www.socsol.cz/2014/domaci/stane-se-zdravotnictvi-obeti-financnich-predatoru>>.
- ČECH, Nikola. Stanou se družstevníci blanickými rytíři české ekonomiky?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 1. března 2013 [cit. 7. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/stanou-se-druzstevnici-blanickymi-rytiri-ceske-ekonomiky/>>.
- ČECH, Nikola. Tahle strana není pro bezdomovce. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 9. listopadu 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/tahle-strana-neni-pro-bezdomovce/>>.
- ČECH, Nikola. Udržitelná výroba a spotřeba. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 23. října 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/udrzitelna-vyroba-a-spotreba/>>.

- ČECH, Nikola. Váš dům, naše město!. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 26. července 2013 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/vas-dum-nase-mesto/>>.
- ČECH, Nikola. Vláda mírného pokroku v mezích kompromisu. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 29. srpna 2013 [cit. 4. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/vlada-mirneho-pokroku-v-mezich-kompromisu/>>.
- ČECH, Nikola. Vláda svojí (ne)činností připravuje Česko o desítky miliard!. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 25. května 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/vlada-svoji-necinnosti-pripravuje-cesko-o-desitky-miliard/>>.
- ČECH, Nikola. Zástupci Levé perspektivy navštívili Evropský parlament ve Štrasburku. *Levá perspektiva* [on-line]. 21. dubna 2014 [cit. 28. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/zastupci-leve-perspektivy-navstivili-evropsky-parlament-ve-strasburku/>>.
- ČECH, Nikola. Zkušenosti z krajů hovoří pro společnou vládu ČSSD a KSČM. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 27. dubna 2013 [cit. 8. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/zkusenosti-z-kraju-hovori-pro-spolecnou-vladu-cssd-a-kscm/>>.
- Česká tisková kancelář; RUMANOVÁ, Jolana. Důvěra v Nečasovu vládu je podle průzkumu na dně. ODS hledá způsob, jak ji obnovit. *iHned.cz* [on-line]. 25. března 2013 [cit. 26. února 2014]. Dostupné on-line na: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-59572380-pruzkum-ods-vlada-necas-preference>>.
- ČSSD Neratovice. *ČSSD Neratovice zvolila svého lídra pro podzimní komunální volby* [on-line]. Nedatováno [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://cssd-neratovice.cz/index.php?flag=4&p=3>>.
- Deník. *Bohumil Doležal: směřujeme od demokracie k oligarchii* [on-line]. 17. listopadu 2013 [cit. 26. února 2014]. Dostupné on-line na:

<http://www.denik.cz/z_domova/bohumil-dolezal-smerujeme-od-demokracie-k-oligarichii-20131117.html>.

- HAKEN, Prokop. 17. listopad proti fašismu, rasismu a kapitalismu. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 18. listopadu 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/17-listopad-2013-proti-fasismu-rasismu-a-kapitalismu/>>.
- HAKEN, Prokop. Na besedě o formách odporu proti rasismu. *Levá perspektiva* [on-line]. 11. února 2014 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/na-besede-o-formach-odporu-proti-rasismu/>>.
- HAKEN, Prokop. Několik poznámek k „Programu pro budoucnost“ KSČM. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. září 2013 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nekolik-poznamek-k-%E2%80%9Eprogramu-pro-budoucnost-kscm/>>.
- HAKEN, Prokop. Nenechme se rozdělovat rasismem. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 15. listopadu 2013 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/nenechme-se-rozdelovat-rasismem/>>.
- HAKEN, Prokop. O nepodmíněném základním příjmu a některých postojích k němu. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 16. prosince 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/o-nepodminenem-zakladnim-prijmu-a-nekterych-postojich-k-nemu/>>.
- HAKEN, Prokop. Poslední mediální skandál Vasila Biľaka. *Levá perspektiva* [on-line]. 14. února 2014 [cit. 10. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/posledni-medialni-skandal-vasila-bilaka/>>.
- Haló noviny. *Doporučujeme letní antikapitalistický kemp*. 15. července 2010.
- HANSER, Wilfried. Solidaritu se zatčeným ruským antifašistou!. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 16. května 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/solidaritu-se-znamym-zatcenym-ruskym-antifasistou/>>.

- HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Z angličtiny přeložil Zdeněk Masopust. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
- HORÁK, Jan. Protestovali proti vládě, s účastí spokojeni nebyli. *Mladá fronta Dnes. Příloha Severní Čechy*. 28. března 2011.
- HORVÁTH, Tibor. Pussy Riot odsouzeny na dva roky natvrdo. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. srpna 2012 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/pussy-riot-odsouzeny-na-dva-roky-na-tvrdo/>>.
- HOŘENÍ, Monika. Alternativní první máj na vrchu Vítkově. *Spojenectví práce a solidarity* [on-line]. 1. května 2012 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.i-spas.cz/index.php/component/content/article/110>>.
- HOŘENÍ, Monika. Za nás nemluví!: Prohlášení Spojenectví práce a solidarity (SPaS) k nedemokratickému a nátlakovému chování některých studentů v Jihočeském kraji. *Spojenectví práce a solidarity* [on-line]. 21. prosince 2012 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.i-spas.cz/index.php/clanky-a-projevy/43-clanky/190-za-nas-nemluvi->>.
- HRABINA, Martin. Seminář o nepodmíněném základní příjmu v Brně (report). *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 25. září 2013 [cit. 22. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/seminar-o-nepodminenem-zakladnim-prijmu-v-brne-minireport/>>.
- HRUBEC, Marek; UHDE, Zuzana. Právo na život není jen fráze. Je třeba ho začít financovat! *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. září 2013 [cit. 22. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/seminar-o-nepodminenem-zakladnim-prijmu-v-brne-minireport/>>.
- HRUBEŠ, M. Pochod proti reformám ve školství: pět minut po dvanácté. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 3. února 2012 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/pochod-proti-reformam-ve-skolstvi-pet-minut-po-dvanacte/>>.

- HŘÍBEK, Tomáš. Karel Marx, měšťák z 19. století. *Lidové noviny*. Příloha Orientace. 3. srpna 2013.
- CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007.
- Iniciativa evropských občanů za nepodmíněný základní příjem. *O základním příjmu* [on-line]. 12. července 2013 [cit. 22. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.vseobecnyzakladniprijem.cz/o-zakladnim-prijmu>>.
- Iniciativa evropských občanů za nepodmíněný základní příjem. *Texty a videa* [on-line]. 12. července 2013 [cit. 22. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.vseobecnyzakladniprijem.cz/odkazy#.Uy26j1dGkzN>>.
- JANIŠ, Petr. Brojili proti sexuální příručce. *Právo. Příloha Praha-Střední Čechy*. 2. září 2010.
- JANOUC, Roman. Evropské sociální fórum 2003: Za mír a spravedlivější společnost. *Haló noviny*. 21. listopadu 2003. In: *Strana demokratického socialismu*. Nedatováno [cit. 15. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.sds.cz/docs/prectete/tisk/ESF2003.htm>>.
- JETMAROVÁ, Jana. Studená válka v Jižní Americe: Operace Kondor. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 27. září 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/studena-valka-v-jizni-americe-operace-kondor/>>.
- K D Tait. Ohlédnutí za venezuelskými volbami. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 23. červen 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/ohljedniti-za-venezuelskymi-volbami/>>.
- KAVAN, Jan. Spojenectví práce a solidarity. *Britské listy* [on-line]. 19. října 2011 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.blisty.cz/art/60665.html>>.
- KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. Druhé, doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. Str. 154.

- KLAMPERNA, Přemysl. Ach, ty pomníky!. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 11. července 2012 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/ach-ty-pomniky/>>.
- KLAMPERNA, Přemysl. Kauza Pospíšil: mnoho povyku pro nic nebo ne?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 30. června 2012 [cit. 4. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/kauza-pospissil-mnogo-povyku-pro-nic-a-nebo-ne/>>.
- KLAMPERNA, Přemysl. Proč podporovat squatting. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 10. května 2012 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/proc-podporovat-squatting/>>.
- Klub českého pohraničí. *Sbor národní bezpečnosti* [on-line]. Nedatováno [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.klub-pohranici.cz/sbor-narodni-bezpecnosti/>>.
- KOŁAKOWSKI, Leszek. *Main Currents of Marxism: The Founders, the Golden Age, the Breakdown*. Z polštiny do angličtiny přeložil P. S. Falla. New York: W. W. Norton & Company, 2005.
- Komunistická strana Čech a Moravy. Program pro budoucnost (zkrácená verze): *Volební program KSČM pro předčasné volby do Poslanecké sněmovny* [on-line]. Podzim 2013 [cit. 12. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.kscm.cz/volbyprogram2013.htm>>.
- LENIN, Vladimír Iljič. *Stát a revoluce*. Přeložil dr. Ladislav Procházka. Edice politické přípravy v Čs. lidové armádě. Praha: Naše vojsko, 1971.
- Levá perspektiva, Stanovisko Levé perspektivy k volbám do PSP ČR (25. – 26. 10. 2013). *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. října 2013 [cit. 8. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/stanovisko-leve-perspektivy-k-volbam-do-ppsp-cr-25-26-10-2013/>>.
- Levá perspektiva. *Kdo jsme* [on-line]. 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/kdo-jsme/>>.

- Levá perspektiva. *Prohlášení občanského sdružení Levá perspektiva k pomlouvačnému článku pana Veselého* [on-line]. 20. února 2014 [cit. 10. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/prohlaseni-obcanskeho-sdruzeni-leva-perspektiva-k-pomlouvacnemu-clanku-pana-veseleho/>>.
- Levá perspektiva. Srdečně vás zveme na semináře v Liberci. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. listopadu 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/srdecne-vas-zveme-na-seminare-v-liberci/>>.
- MADAR, Zdeněk a kol. *Právníký slovník*. Svazek A-O. Praha: Panorama, 1988. Str. 48.
- MAREŠ, Miroslav. Cesta zelených po sjezdu – bezvýhodná soutěska? *Naši politici* [on-line]. 12. prosince 2009 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.nasipolitici.cz/cs/komentare-tydne/1229-miroslav-mares-cesta-zelenych-po-sjezdu-bezvyhodna-souteska>>.
- MARX, Karl. Kritika gothajského programu. *Strana demokratického socialismu*. Dostupné on-line na: <<http://www.sds.cz/view.php?cislocclanku=2012120101>>.
- MARX, Karl. *Manifest komunistické strany*. Brno: Svaz mladých komunistů Československa, 2009. Edice Malá knihovna Svazu mladých komunistů Československa, sv. 5.
- McSHERRY, Patrice J. Tracking the Origin of a State Terror Network: Operation Condor. *Latin American Perspectives*. 2002, Vol. 29, No. 1, str. 38-60. Dostupné on-line na: <<http://www.jstor.org/stable/3185071>>.
- MIKULA, Martin. Kodaňský summit o klimatu: násilí a fraška. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. ledna 2010 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/kodansky-summit-o-klimatu-nasili-a-fraska/>>.
- MIKULA, Martin. Řecko: 10 milionů navždy změnilo „evropský projekt“. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 9. května 2012 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/recko-10-milionu-navzdy-zmenilo-evropsky-projekt/>>.

- MILLER, David; COLEMANOVÁ, Janet; CONNOLLY, William; RYAN, Alan. *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. Přeložili Jana Kuchtová, Ivo Lukáš a Jana Ogrocká. Druhé vydání. Brno: Barrister & Principal, 2000.
- MLADÝ, Pavel. Demonstrace STOP VLÁDĚ 21. 4. – OTÁZKY A ODPOVĚDI. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 18. března 2012 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/demonstrace-stop-vlade-21-4-otazky-a-odpovedi/>>.
- MLADÝ, Pavel. Jak Gottwaldův duch stále občas straší. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 26. únor 2012 [cit. 12. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/jak-gottwalduv-duch-stale-obcas-strasi/>>.
- MLADÝ, Pavel. Přímá demokracie včera, dnes a zítra. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 17. února 2012 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/prima-demokracie-vcera-dnes-a-zitra/>>.
- MLEJNEK, Josef. Fantastická linka Praha-Tomio. *Český rozhlas* [on-line]. 1. listopadu 2013 [cit. 26. února 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/_zprava/josef-mlejnek-jr-fantasticka-linka-praha-tomio--1275892>.
- MROŽ, Vojta. První pochod za práva migrantů. *Nová levice*. Číslo 5 – léto 2010. Dostupné on-line na: <<http://antikapitalista.cz/pdf/nl05.pdf>>.
- MÜLLEROVÁ, Adriana; MATONOHA, Milan. Letní antikapitalistický kemp. *Haló noviny*. 11. srpna 2011.
- Nesehnutí. Čeští zbrojaři: chceme vozit zbraně do Konga, Libye, Jemenu, Somálska a dalších zemí. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 24. května 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/cesti-zbrojari-chceme-vozit-zbrane-do-konga-libye-jemenu-somalska-a-dalsich-zemi/>>.
- NEUBERT, Milan. Manifest SPaS. *Spojenectví práce a solidarity* [on-line]. 18. října 2011 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.i-spas.cz/index.php/co-je-spas/manifest-spas>>.

- NEUBERT, Milan. Spojenci SPaS. *Spojenectví práce a solidarity* [on-line]. 25. září 2013 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.i-spas.cz/index.php/nase-spojenectvi>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Dejme kritickou podporu Jiřímu Dienstbierovi* [on-line]. 11. ledna 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/dejme-kritickou-podporu-jirimu-dienstbierovi/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Dejme kritickou podporu Jiřímu Dienstbierovi* [on-line]. 11. ledna 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/dejme-kritickou-podporu-jirimu-dienstbierovi/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Doprava pro lidi: Program NAL v oblasti dopravy* [on-line]. 2011 [cit. 18. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/pdf/doprava-brochure.pdf>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Interpelace Marty Semelové ve věci poměrů na České poště* [on-line]. 24. května 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/interpelace-marty-semelove-ve-veci-pomeru-na-ceske-poste/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Jak pokračovalo budování organizace* [on-line]. 9. únor 2010 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/jak-pokracovalo-budovani-organizace/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Konference načrtla další cestu ke sjednocení radikální levice* [on-line]. 8. listopadu 2009 [cit. 18. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/konference-nacrtla-dalsi-cestu-k-sjednoceni-radikalni-levice/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Myšlenku nelze vlastnit: Program NAL pro oblast „duševního vlastnictví“*. 2012 [cit. 18. března 2014]. Dostupné on-line na <http://www.antikapitalista.cz/wordpress/wp-content/uploads/Myshlenku_nelze_vlastnit2.pdf>.

- Nová antikapitalistická levice. *Platforma Nové antikapitalistické levice* [on-line]. [cit. 26. února 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/publikace/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Prohlášení NAL k výsledkům krajských a prvního kola senátních voleb 2012* [on-line]. 16. října 2012 [cit. 8. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/prohlaseni-nal-k-vysledkum-krajskych-a-prvniho-kola-senatnich-voleb-2012/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Společnost potřebuje domov: vznikla platforma pro sociální bydlení* [on-line]. 22. květen 2013 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/spolecnost-potrebuje-domov-vznikla-platforma-pro-socialni-bydleni/>>.
- Nová antikapitalistická levice. *Zdraví není zboží: Program NAL v oblasti zdravotnictví* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/pdf/zdravotnictvi-brochure.pdf>>.
- Nová levice. *Reportáž: antikapitalistický kemp*. Vydání léto 2012. Dostupné on-line na: <<http://antikapitalista.cz/pdf/nl06.pdf>>.
- NOVÁK, Miroslav. *Úvod do studia politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011.
- OTÁZAL, Petr. Občanské sociální hnutí nabírá síly. *Haló noviny*. 4. února 2010. Str. 5.
- OV KSČM Písek. Spřátelené občanské iniciativy: SPaS, Alternativa zdola. *Komunistická strana Čech a Moravy* [on-line]. 23. října 2011 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://pisek.kscm.cz/article.asp?thema=5136&category>>.
- Party of European Socialists. *Our Issues* [on-line]. Nedatováno [cit. 4. května 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.pes.eu/our_issues>.
- PELIKÁN, Aleš. V Ústí protestovali mladí lidé proti krokům vlády. *Právo. Rubrika Severní Čechy*. 28. března 2011.

- PETRÁČEK, Zbyněk. Stalinisté v KSČM získávají delegáty. Jakeše na ně. *Lidové noviny* [on-line]. 19. června 2009 [cit. 10. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.lidovky.cz/petracek-staliniste-v-kscm-ziskavaji-delegaty-jakese-na-ne-pnv-/nazory.aspx?c=A090619_083730_In_domov_mtr>.
- Právní tým LP. Právní poradna. *Levá perspektiva* [on-line]. 2013-2014 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/kategorie/pravni-poradna/>>.
- RANSDORF, Miloslav. Úděl filosofa (K dvojímu výročí Karla Kosíka). *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 26. listopadu 2013 [cit. 11. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/udel-filosofa-k-dvojimu-vyroci-karla-kosika/>>.
- Reuters. *Top U. S. Court refuses to hear appeal of Monsanto seed case* [on-line]. 13. ledna 2014 [cit. 18. března 2014]. Dostupné on line na: <<http://www.reuters.com/article/2014/01/13/usa-court-monsanto-idUSL2N0KN1CA20140113>>.
- Revoluční internacionalistická organizace. *Nová antikapitalistická levice pokračuje s řadou změn* [on-line]. 6. listopadu 2010 [cit. 12. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.anticapitalista.com/revo-cz/2010/11/06/nova-antikapitalisticka-levice-pokracuje-se-radou-zmen/>>.
- Revoluční internacionalistická organizace. *Revo končí, RIO začíná* [on-line]. 10. května 2010 [cit. 18. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.anticapitalista.com/revo-cz/2010/05/10/revo-konci-rio-zacina/>>.
- SEMELOVÁ, Marta. Je třeba začít řešit problém nezaměstnanosti mladých. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 13. prosince 2013 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/je-treba-resit-problem-nezamestnanost-mladych/>>.
- SEMELOVÁ, Marta. MPSV se stále nevzpamatovalo z vedení Drábkem. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 18. listopadu 2013 [cit. 11. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/mpsv-se-stale-nevzpamatovalo-z-vedeni-drabkem/>>.

- SEMELOVÁ, Marta. Rodiče budou přispívat na platy pedagogů?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 16. prosince 2013 [cit. 11. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/rodice-budou-prispivat-na-platy-pedagogu/>>.
- SERVICE, Robert. *Soudruzi: Světové dějiny komunismu*. Přeložil Pavel Kaas. Praha: Argo, 2009. Str. 161-169.
- SIGMUNDOVÁ, Milada. Projev Milady Sigmundové na festivalu za demisi vlády. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 26. září 2012 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/projev-milady-sigmundove-na-festivalu-za-demisi-vlady/>>.
- SMLSAL, Matěj. Program Okamurova Úsvitu připomíná dort pejska a kočičky, tvrdí politologové. *iHned.cz* [on-line]. 16. října 2013 [cit. 26. února 2014]. Dostupné on-line na: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-61002190-program-usvit-tomio-okamura-dort-pejska-a-kocicky-slepenec-kopacek-dvorakova>>.
- Socialistická alternativa Budoucnost. *Socialistická alternativa 2010 – stalinismus je mrtev, kapitalismus se hroutí* [on-line]. 8. března 2010 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.levice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=23:zacimstojime&catid=11:za-im-stojime&Itemid=8>.
- Socialistická organizace pracujících. *Osmý březen? – Stále aktuální!* [on-line]. Nedatováno [cit. 23. dubna 2014].
- Socialistická solidarita. *Přednáškový a diskusní den s Levou perspektivou k Mezinárodnímu dni žen* [on-line]. 6. března 2014 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line: <<http://www.socsol.cz/2014/akce/prednaskovy-a-diskusni-den-s-levou-perspektivou-k-mezinarodnimu-dni-zen>>.
- Socialistická solidarita. *Rok 1968 v Československu: Vzestup a pád socialismu s lidskou tváří* [on-line]. 11. září 2013 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.socsol.cz/2013/historie/rok-1968-v-ceskoslovensku-vzestup-a-pad-socialismu-s-lidskou-tvari>>.

- Socialistická solidarita. *Za čím stojíme* [on-line]. Nedatováno [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.socsol.cz/za-cim-stojime>>.
- Socialistický kruh. Základní údaje, kontakt [on-line]. 7. dubna 2014 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.sok.bz/index.php?option=com_content&task=view&id=234&Itemid=45>.
- Spojenectví práce a solidarity. Proč SPaS odmítá vojenský útok proti Sýrii?. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 11. září 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/proc-spas-odmita-vojensky-utok-proti-syrii/>>.
- Spojenectví práce a solidarity. *Zpráva o happeningu na Staroměstském náměstí* [on-line]. 18. listopadu 2011 [cit. 19. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.i-spas.cz/index.php/zpravy-o-spasu/1-vlastni-zpravy/57-zprava-o-happeningu-na-staromestskem-namesti>>.
- STOCKTON, Dave. Ukrajina: ani Berlín, ani Moskva, ale internacionalismus pracujících. *Levá perspektiva* [on-line]. Přeložil Petr Vinkler. 29. ledna 2014 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://levaperspektiva.cz/clanky/ukrajina-ani-berlin-ani-moskva-ale-internacionalismus-pracujicich/>>.
- Strana demokratického socialismu. *Socialistický kruh* [on-line]. 22. října 2003 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.sds.cz/docs/prectete/epubl/mha_sk.htm>.
- Strana zelených. *Regiony-Praha* [on-line]. 2014 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.zeleni.cz/regiony-praha/>>.
- Strana zelených. *Rovné šance* [on-line]. 2013 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.zeleni.cz/rovnnesance/>>.
- SVĚTLÁ, Lenka. Kdo je tady extrémista?. In. Debata pořádaná Studenty proti rasismu ve studentském klubu K4 v Celetné ulici. *Daily Motion* [on-line]. Dostupné on-line na:

<http://www.dailymotion.com/video/xbc61u_debata-kdo-je-tady-extremista-lenka_news>.

- SVOBODA, Jiří. Latinskoamerická politická alternativa k neoliberalismu: Bolivijský projekt. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 30. dubna 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/ohlednuti-za-venezuelskymi-volbami/>>.
- ŠKODOVÁ, Soňa. (Hetero)normativita je od toho, aby se porušovala. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. srpna 2012 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/heteronormativita-je-od-toho-aby-se-porusovala/>>.
- TAUCHMAN, Jaroslav. Jedno slavné výročí a neslavná současnost. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 20. srpna 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/jedno-slavne-vyroci-a-neslavna-soucasnost/>>.
- Televizní noviny. *Volby by teď vyhrála ČSSD. Do sněmovny by se nedostali „okamurovci“* [on-line]. 19. února 2014 [cit. 25. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/volby-by-ted-opet-vyhrala-cssd-do-snemovny-by-se-nedostali-okamurovci.html>>.
- The Telegraph. Olivier Besancenot, the “Red Postman”, delivers warning to Sarkozy. *The Telegraph* [on-line]. 6. února 2009 [cit. 5. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/4534861/Olivier-Besancenot-the-Red-Postman-delivers-warning-to-Nicolas-Sarkozy.html>>.
- TICHÁ, Soňa. Genderové aspekty nepodmíněného základního příjmu (1. část). *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 27. prosince 2013 [cit. 22. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/genderove-aspekty-zavedeni-nepodmineneho-zakladniho-prijmu-1-cast/>>.
- Tiskové oddělení ČSSD. Bohuslav Sobotka podpořil brněnskou demonstraci proti vládním reformám. *Česká strana sociální demokratická* [on-line]. 7. dubna 2011 [cit. 14. dubna 2014]. Dostupné on-line na:

<http://www.cssd.cz/aktualne/aktuality/bohuslav-sobotka-podporil-brnenskou-demonstraci-proti-vladnim-reformam/>>.

- TRDLA, Martin. Kampaň vrcholí a valí se politická špína. *Mladá fronta Dnes. Příloha Kraj Liberecký*. 24. října 2013.
- TROJAN, Vladimír. Rozpočet není výhrou občanů, odmítáme rozpočet „zdola“. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 9. ledna 2010 [cit. 7. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapalista.cz/wordpress/rozpocet-neni-vyhrou-obcanu-odmitneme-rozpocet-zdola/>>.
- TROTSKY, Leon. A Letter to the Middle Peasants. *The Military Writings of Leon Trotsky*. Volume 3, 1920. In: *Marxists Internet Archive* [on-line]. Dostupné on-line na: <<http://www.marxists.org/archive/trotsky/1920/military/ch81.htm>>.
- USA Today. *New anticapitalist party born in France* [on-line]. 7. února 2009 [cit. 5. března 2014]. Dostupné on-line na: <http://usatoday30.usatoday.com/news/world/2009-02-07-france-anticapitalism_N.htm>.
- Vaše věc. *Nikola Čech* [on-line]. 2012? [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://vasevec.parlamentnilisty.cz/uzivatel/nikolacech>>.
- VEJR, Leopold. Dny antikapitalismu I. (pátek). *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 13. června 2013 [cit. 23. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapalista.cz/wordpress/dny-antikapitalismu-i-patek/>>.
- VEJR, Leopold. Pokus o obhajobu vůdce, kterého vlastní hnutí zavrhlo (1/5). *Komunistický svaz mládeže* [on-line]. 22. listopadu 2008 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.ksm.cz/historie/pokus-o-obhajobu-vudce-ktereho-vlastni-hnuti-zavrhlo-1-5.html>>.
- VEJR, Leopold. Pokus o obhajobu vůdce, kterého vlastní hnutí zavrhlo (2/5). *Komunistický svaz mládeže* [on-line]. 24. listopadu 2008 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.ksm.cz/historie/pokus-o-obhajobu-vudce-ktereho-vlastni-hnuti-zavrhlo-2-5.html>>.

- VEJR, Leopold. Pokus o obhajobu vůdce, kterého vlastní hnutí zavrhl (3/5). *Komunistický svaz mládeže* [on-line]. 27. listopadu 2008 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.ksm.cz/historie/pokus-o-obhajobu-vudce-ktereho-vlastni-hnuti-zavrhl-3-5.html>>.
- VEJR, Leopold. Pokus o obhajobu vůdce, kterého vlastní hnutí zavrhl (4/5). *Komunistický svaz mládeže* [on-line]. 29. listopadu 2008 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.ksm.cz/historie/pokus-o-obhajobu-vudce-ktereho-vlastni-hnuti-zavrhl-4-5.html>>.
- VEJR, Leopold. Pokus o obhajobu vůdce, kterého vlastní hnutí zavrhl (5/5). *Komunistický svaz mládeže* [on-line]. 3. prosince 2008 [cit. 10. května 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.ksm.cz/historie/pokus-o-obhajobu-vudce-ktereho-vlastni-hnuti-zavrhl-5-5.html>>.
- VEJR, Leopold. Zrušení vojenského újezdu Brdy podporuji. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 22. listopadu 2013 [cit. 6. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/zruseni-vojenskeho-ujezdu-brdy-podporuji/>>.
- VESELÝ, Daniel. Stalinisté v české „levici“. *Britské listy* [on-line]. 20. února 2014 [cit. 10. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.blisty.cz/art/72228.html>>.
- VINKLER, Petr. Demonstrace v Schneebergu – Refugees welcome. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 4. listopadu 2013 [cit. 3. dubna 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/demonstrace-v-schneebergu-refugees-welcome/>>.
- VINKLER, Petr. Rok od obnovení Food Not Bombs Liberec. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 24. září 2013 [cit. 7. března 2014]. Dostupné on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/rok-od-obnoveni-food-not-bombs-liberec/>>.
- ZAMRAZIL, Daniel. Report z blokády: Nacistický marš centrem Magdeburgu neprošel. *Nová antikapitalistická levice* [on-line]. 14. ledna 2013 [cit. 5. dubna 2014]. Dostupná on-line na: <<http://www.antikapitalista.cz/wordpress/report-z-blokady-nacisticky-mars-centrem-magdeburgu-neprosel/>>.

- ZEMANOVÁ, Lenka. Marxova kritika náboženství a její interpretace v komunistických učebnicích filozofie. *GETSEMANY, křesťanský měsíčník*. Říjen 1999 [cit. 6. května 2014]. Dostupné on-line na: <http://www.getsemany.cz/node/2506#_ftn7>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Platforma Nové antikapitalistické levice (text)

Příloha č. 2: Rozhovor s představiteli Levé perspektivy (text)

Přílohy

Příloha č. 1: Platforma Nové antikapitalistické levice

Platforma Nové antikapitalistické levice

Hospodářská krize se nevyhnula ani České republice. Vládnoucí elity ukázaly, že jejich jediným receptem proti krizi jsou další útoky na postavení těch, kterým vládnou.

Levicové parlamentní strany, ČSSD a KSČM, ke kterým se obrací většina pracujících, selhávají na celé čáře. Odboroví předáci otálejí pustit se do boje.

Jasně se ukazuje potřeba alternativy – antikapitalistické organizace, která spojí pracující tak, aby dokázali obhájit své zájmy a našli skutečné řešení současné všeobecné krize.

1. PŘÍČINOU JE KAPITALISMUS

Je třeba se podívat pravdě do očí – hospodářská krize, bída ve třetím světě, války, ničení životního prostředí, nezaměstnanost, sociální vyloučení.... Ty nejhorší rysy současného světa jsou nedílnou součástí systému, ve kterém žijeme a o kterém nám říkali, že je tím nejlepším z možných. Jsou důsledkem toho, že se o výrobě (a o ostatních společenských otázkách) rozhoduje z hlediska zisků úzké menšiny, a ne potřeb většiny společnosti. Proto se ve svých snahách nemůžeme omezit na to, co je v rámci kapitalismu přijatelné. Naopak musíme tento rámec překračovat, musíme překonat kapitalismus. Jen sebeorganizací můžeme dospět ke svobodné společnosti.

2. NEJSME „SE ZAMĚSTNAVATELI NA JEDNÉ LODI“

Zájmy pracujících a zaměstnavatelů jsou v tomto systému naprosto protikladné. Za současné hospodářské krize se to ukazuje ostřeji než kdykoliv předtím v dobách růstu. Musíme vystupovat za zájmy těch, kdo se živí svou prací, a ne se snažit obě skupiny usmířit – za to vždy v praxi zaplatí pracující.

3. NESMÍME PLATIT ZA JEJICH KRIZI!

Říkají nám, že o zaplacení účtu za krizi se musíme podělit všichni, že jsme si žili nad poměry. Jak jsme mohli poctivou prací či docházením do škol krizi způsobit? Nijak. Jak jsme si mohli žít nad poměry, kdy část z nás má vyšší plat jen díky přesčasům a druhá část si nízké mzdy “dorovnává” prací načerno nebo po brigádách? Nijak. Odmítáme přesouvání nákladů za krizi na pracující ve formě propouštění, snižování mezd, zhoršování pracovních podmínek apod.

Krize vychází z podstaty kapitalismu, a proto ať za její řešení platí ti, kdo z tohoto systému profitují. Krize zároveň ukázala nedostatečnost tržního hospodářství a nutnost jeho překročení.

Požadujeme:

- otevření účetnictví zaměstnancům a odborům v propouštějících nebo krachujících podnicích, jejich vyvlastnění a převedení pod kontrolu zaměstnanců

- rozdělení dostupné práce mezi všechny práceschopné bez ztráty na mzdě zkrácením pracovní doby
- vytvoření státního programu veřejných prací za slušnou mzdu k boji s masovou nezaměstnaností
- podstatné navýšení fondů na financování odborného studia a kvalifikačních kurzů pro nezaměstnané
- opětovné vyvlastnění strategických průmyslových odvětví (např. výroba a distribuce elektřiny, zpracování ropy, těžba uhlí, vodárenství, zbrojní průmysl) a finančního systému a jejich postavení pod kontrolu pracujících
- vyvlastnění všech v Česku podnikajících firem registrovaných v daňových rájích a zákaz nového podnikání takovýchto společností

4. NAŠE SÍLA JE V JEDNOTĚ

Může se zdát, že proti koncernům, bankám a jejich vládám jsme bezmocní. Není tomu tak – pracující mají na prosazení svých zájmů sílu. Spočívá v tom, že jsme tvůrci veškerého bohatství společnosti. To ale na povrch vychází až při organizované akci. Masové demonstrace a hlavně stávky a okupace podniků zasáhnou bohaté tam, kde je to nejvíc bolí – na jejich kontech. Jen to je může přinutit sklonit hlavu a ustoupit. Skutečné rozhodování totiž neprobíhá v parlamentu, ale ve správních radách bank a korporací na straně jedné a prostřednictvím stávek a masových akcí v ulicích na straně naší.

Odbory vznikly proto, aby organizovaly pracující k obraně jejich ekonomických zájmů. Současné odbory však tuto funkci plní velmi nedostatečně. Aby taky ne, když jejich vedení otevřeně prohlašuje, že jsme se zaměstnavateli na jedné lodi. Akci, a to ještě jen symbolickou, uspořádají jen když je nejhůř, a proto nedokázaly zabránit přijetí reforem vlády ODS či Janotova balíčku ani přenášení nákladů krize na pracující.

Tento stav se musí změnit. Vedení odborů musí vyslyšet požadavky těch, které má zastupovat. Ale k tomu je potřeba tlaku zdola. Odbory musí projít radikální demokratizací – o tom co chtějí, jak to chtějí prosadit a kdy, ať rozhodují samotní odboráři na pravidelných schůzkách svých základních organizací. Vedení a zástupci ve vyjednávání se zaměstnavateli a státem musejí být demokraticky voleni řadovými odboráři a být jim odpovědní včetně možnosti okamžitého odvolání, nesmí pobírat víc, než je průměrný příjem těch, které zastupují. Tato vyjednávání ať jsou veřejná, abychom věděli, zda byly naše zájmy hájeny dostatečně.

Chceme organizovat ty odboráře, kteří chtějí tak jako my změnit odbory ve skutečný nástroj pracujících.

5. ŽÁDNÝ PROSTOR FAŠISMU

Protidělnické reformy vlády ODS a nástup hospodářské krize vytvořily příznivou situaci pro rozvoj fašistických hnutí. Masám zoufalým ze své zhoršující se životní situace nabízejí rádobu radikální řešení, přičemž svádějí vinu za problémy současného systému na ty nejslabší – utlačované menšiny.

Kdekoli se fašisté v minulosti stali významnou silou, byla jejich terčem nezávislá organizovanost pracujících, proti které používali metod občanské války. Nesmíme připustit být jen možností opakování takového scénáře – boj proti fašismu je jedním z našich nejdůležitějších úkolů a budeme se snažit jej přenést do hnutí pracujících.

Otevřeně neonacistické organizace a jejich zastřešující strana, demagogicky nazvaná Dělnická, využívají všech možností, aby šířily jed nenávisti vůči čemukoli odlišnému. Usilujeme o vytvoření masového antifašistického hnutí, které neonacistům ukáže, že nestojí o jejich „řešení“ a vykáže je z ulic, škol i pracovišť. Že fašisté nezůstávají u slovního štvání, jsme mohli vidět v Janově a při dalších pokusech o pogrom, při vražedných žhářských útocích, fyzických napadáních, končících bohužel až příliš často smrtí. Proto v oblastech, kde hrozí fašistické útoky, je třeba spolu s ohrožovanými menšinami, zejména Romy, organizovat sebeobrané skupiny.

6. ZASTAVME DISKRIMINACI

Dělat obětní beránky z menšin není jen doménou fašistů, ale běžnou praxí parlamentních stran. Ke své ostudě se k tomu často, zvláště pokud jde o zahraniční dělníky, propůjčuje i parlamentní levice. Tato politika oslabuje jednotu pracujících a tím i jejich kolektivní sílu. Krom toho odvádí pozornost od skutečných viníků palčivých problémů – nezaměstnanosti, neutěšené bytové situace a mnohých dalších.

Jednoznačně odsuzujeme jakékoli znevýhodňování, ať už v zaměstnání, v přístupu ke službám nebo ve společnosti vůbec, na základě rasy, národnosti, pohlaví, zdravotního postižení, věku, sexuální orientace, přesvědčení, politické příslušnosti atd. Odmítáme odsouzení jakýchkoli skupin na okraj společnosti. Naopak, úkolem vyspělé společnosti je každého plně integrovat mezi majoritu.

K překonání rozdělení pracujících kvůli předsudkům panujícím ve společnosti je třeba bojovat za stejné pracovní podmínky pro všechny dělníky bez ohledu na jejich etnický původ i na způsob zaměstnávání (agenturní zaměstnanci, brigádníci) a stavět se za práva utlačovaných. Odbory se musejí zaměřit na organizování menšinových zaměstnanců v zájmu zlepšení jejich postavení a jednoty námezdně pracujících.

7. CHRAŇME NAŠE ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Současný systém založený na výrobě pro zisk nenechává prostor pro ochranu životního prostředí. Kapitalistické společnosti považují investice do této sféry za zbytečné, a jen svou činností pomalu ale jistě činí naši planetu neobyvatelnou. Čas od času deklarované snahy světových vládnoucích elit o ochranu životního prostředí či zastavení klimatických změn se v minulosti vždy zvrhly ve frašku nebo kšeftování s ekologií. Přednost mají zájmy jejich korporací.

Následky znečišťování životního prostředí je bezprostředně ohrožována ona chudší většina obyvatel planety. Rok od roku častější přírodní katastrofy neberou životy, bydlení a živobytí bankéřům či akcionářům ropných korporací, ale statisícům obyčejných lidí.

Proto je v životním zájmu pracujících a sociálně slabých chránit své životní prostředí a stavět se proti jeho ničení velkými znečišťovateli. Prosazujeme zpřísnění ekologických norem výroby – od sankcí za jejich nedodržování až po vyvlastnění.

8. PROTI VLÁDNÍM ÚTOKŮM, ZA VEŘEJNÉ SLUŽBY

Nebezpečím nejsou jen kroky zaměstnavatelů. Další útoky (na výtobytky jako sociální systém, zákoník práce, veřejné služby či příjmy) přicházejí ze strany vlády a jí prosazovaných zákonů. Zářným příkladem je nedávno schválený Janotův balíček, představující v novodobé historii ČR nevídanou sumu škrtů v sociální sféře. Na takové útoky bychom měli odpovědět generální stávkou a místo úlev bohatým a škrtů v sociální sféře požadovat:

- Zvýšení minimální mzdy, důchodu a životního stipendia
- Zásadní zvýšení platů ve veřejném sektoru, žádné propouštění a úspory na úkor služeb, žádnou privatizaci a oddělování pomocných služeb z veřejného sektoru (tzv. outsourcing)
- zrušení současné absurdní daňové degresivity a zavedení progresivní daně z příjmů fyzických osob a zrušení stropů pro platby pojištění
- zvýšení daní z příjmu právnických osob a zrušení veškerých subvencí a podpor nadnárodnímu kapitálu
- veřejný audit pod kontrolou zástupců pracujících zaměřený na prověření všech státních zakázek soukromým firmám
- rozšíření veřejných služeb, odmítnutí školného a zrušení tzv. regulačních poplatků (fakticky daně za léky a zdravotní péči) ve zdravotnictví na centrální úrovni
- Žádnou důchodovou reformu, která jen uvolní peníze pro spekulace pojišťoven a bank, zachování průběžného financování důchodů a opětovné snížení základní věkové hranice pro odchod do důchodu na 60 let.
- Bydlení pro všechny! Za státní program výstavby obecních nájemních bytů a obnovy fondu bydlení. Ne! privatizaci bytů a domů, ne zvyšování nájemného a cen služeb spojených s bydlením.
- Bezplatné zdravotnictví. Žádné posilování tržních principů ve zdravotnictví - ani privatizaci, ani zavírání nemocnic, jednotlivých oddělení a služeb. Zdravotníky a pacienty demokraticky kontrolovaný centrální systém financování zdravotní péče, státní monopol na výrobu, dovoz a distribuci léků a lékařských přístrojů! Žádné zvyšování spoluúčasti pacientů!
- Kvalitní, všem dostupné veřejné bezplatné školství - žádné školné na všech typech škol; nejméně minimální mzdu učňům a studentům za produktivní práci na praxích; žádné zavírání škol; moderní a dobře vybavené učebny; důstojné platy učitelů a dalšího školního personálu.

9. PROTI VÁLKÁM A MILITARISMU

Globální kapitalismus je založený na rozdělení světa na sféry vlivu nejsilnějšími zeměmi a bloky. Mít větší zisk než konkurence znamená tyto oblasti rozšiřovat, s cílem ovládnout nové trhy, strategické nerostné suroviny či levnou pracovní sílu. To však vyvolává napětí a války a následné okupace. Úkolem pracujících po celém světě je stavět se proti těmto dobovačným válkám i proti militaristickým projektům (jako např. americká vojenská základna v ČR), a

proto jsme připraveni podkopávat válečné úsilí i za cenu porážky vlastní země. Požadujeme okamžité stažení českých jednotek ze všech zahraničních misí a vystoupení ČR z NATO.

10. BRAŇME NAŠE OBČANSKÉ SVOBODY

V roce 1989 byla jedním z hlavních slibů nastupující elity demokracie. Mezitím jsme se dozvěděli, že v zásadních otázkách je omezena na vhození hlasovacího lístku do volební urny jednou za čtyři roky, ale že v každém případě končí přede dveřmi do zaměstnání či školy. Pozitivní změnou bylo, že se můžeme sdružovat, scházet a protestovat.

Ale i to je pro naše vládcy příliš – pod nejrůznějšími záminkami, ať už to je v souvislosti s bojem proti terorismu nebo v současné době zdůrazňovaným bojem proti „extremismu“, jsou postupně vykrádána i ta nejzákladnější demokratická práva, jako je svoboda shromažďování a slova, zvětšují se pravomoci policie a jsme stále více špiclováni pohledem všudypřítomných kamer. Ať už je záminka pro zavedení těchto nedemokratických opatření jakákoli, dříve či později budou státem použity proti pracujícím hájícím svá práva nebo proti hnutím bojujícím za pokrokové požadavky (protiválečné hnutí, antifašisté, hnutí za práva utlačovaných). Proto se musíme jakémukoliv oklešťování demokratických práv postavit!

Jednou ze skupin, která trpí za současného systému specifickými formami útlaku, je mládež, sociálně závislá na rodičích a bez demokratických práv. Proto po celém světě stojí mládež v předních liniích odporu v boji za budoucnost bez bídy, útlaku a vykořisťování, za změnu společnosti.

- Žádné policejní, úřední a školní represe a šikanování projevů nezávislých postojů, nezávislé kultury a odlišného, nenásilného životního stylu
- Volební právo od 15 let a pro všechny s trvalým a přechodným pobytem (přistěhovalce, zahraniční zaměstnance a studenty, atd.)

11. ZA NEZÁVISLÉ POLITICKÉ ZASTOUPENÍ PRACUJÍCÍCH

Boj za zájmy námezdně pracujících nemůže být veden jen na ekonomické úrovni. Na prosazování politických požadavků vůči státnímu aparátu sloužícímu zaměstnavatelům potřebujeme politický nástroj. Zájmy jednotlivých společenských skupin jsou v dnešním systému reprezentovány politickými stranami. Strana, která by skutky reprezentovala zájmy pracujících a byla by zcela nezávislá na zaměstnavatelích, však v Česku není. Proto bude veškerá naše činnost do plného vzniku nové organizace i po něm směřovat k jejímu vytvoření. Tato nová strana by nebyla zaměřena na získání křesel v parlamentu nebo na radnicích, protože skutečná moc ve společnosti leží jinde. Odmítáme jít cestou parlamentarismu tak jako současné strany. Místo toho budeme budovat akční hnutí na pracovištích, na školách, atd.

12. ZA SKUTEČNÝ SOCIALISMUS

Rozhodně nechceme návrat k policejnímu režimu, který zde panoval před rokem 1989. Ten byl sice založený na vyvlastnění výrobních prostředků, ale naprosto mu chyběl základní předpoklad socialismu – dělnická demokracie. Rozhodovala úzká skupina byrokratů – a to tak, aby se udržela v sedle. Bez demokracie se strnulý systém centrálního plánování nemohl nezhroutit.

My si oproti tomu představujeme socialismus jako systém založený na demokratické a rovné diskusi a rozhodování o všech záležitostech společnosti, včetně a zejména toho, jak a kam bude směřováno využívání zespolečenštěné výroby. Jsme přesvědčeni, že toho nemůže být dosaženo postupnými reformami kapitalismu a vylepšováním krok po kroku, jak o to „usilují“ již po více než století strany sociálnědemokratického typu. Proto bojujeme za vytvoření nové antikapitalistické strany.

Příloha č. 2: Rozhovor s představiteli Levé perspektivy

Rozhovor s představiteli Levé perspektivy

Tento rozhovor byl uskutečněn v květnu 2014. Členové hnutí se kvůli své pracovní vytíženosti rozhodli pro rozhovor písemnou, nikoliv ústní formou. Za hnutí komunikoval Petr Břeň, odpovědi jsou však kolektivním dílem. Otázky označuji svými iniciálami a jsou tučně, odpovědi označuji zkratkou LP a jsou běžným fontem. Poznámky pod čarou, které jsou značené čísly, jsou původní, posílal jsem je s otázkami, aby členové hnutí věděli, na který jejich článek se odvolávám. Pouze poznámka pod čarou značená písmenem *i* je dodatečná. Nadpisy jsou též původní.

Ústavní systém

MZ: Odmítáte se stát registrovanou politickou stranou a kritizujete zavedené české levicové strany. Jakým způsobem by tedy měly být realizovány vaše požadavky, jako změna systému reprezentace občanů (na radikální přímou demokracii) či vyvlastnění klíčových odvětví?

LP: Odmítnutí stát se registrovanou politickou stranou vzešlo zejména z toho, že tu po podobném projektu nebyla společenská poptávka. K registraci jsme už byli poměrně blízko, ale zrovna v té době jsme pozorovali, že v projektu strany není ochotno se trvale angažovat větší množství aktivistů a formát občanského sdružení jsme zvolili, protože je to společensky průchodnější. Chceme působit svými názory na občanskou společnost i existující strany a organizace. Pro vyvlastnění klíčových odvětví dnes ve společnosti není relevantní síla, která by ho umožnila. Je třeba se angažovat hlavně na obranu sociálně slabých a vyloučených.

MZ: Jak hodnotíte Ústavu ČR? Změnili byste ji, či rovnou nahradili novým dokumentem? Jak hodnotíte Listinu základních práv a svobod? Rozšířili byste ji, změnili?

LP: Jsme pro posílení sociálních a environmentálních práv. Je otázka, zda by v tomto ohledu mělo dojít ke změně ústavního pořádku. Domníváme se, že životní podmínky lidí vycházejí zejména ze společensko-ekonomické situace a řadu práv, která jsou občanům formálně garantována, se nedaří naplňovat. Změny ústavního pořádku by v tomto ohledu nemusely pomoci, je lepší soustředit se na tu společensko-ekonomickou situaci.

MZ: Proč považujete Senát za nedemokratickou instituci³⁷¹? Myslíte, že je většinový systém tak špatný? Například Venezuela, kterou chválíte, částečně většinový systém (smíšený s poměrným) používá. Taktéž kritizujete vyšší věkovou hranici pro pasivní právo, je to opět natolik nedemokratický prvek?

LP: Venezuela má především více pilířů moci, které se navzájem kontrolují, než většina ostatních právních systémů. To však neznamená, že tamní systém považujeme za ideální. Věková hranice by měla být stejná pro pasivní i aktivní volební právo do všech volitelných institucí.

MZ: Stavíte se za přímou demokracii. Domníváte se, že může fungovat i ve velmi velké skupině lidí, kterou představuje stát? Odmítáte domněnku Platóna či otců zakladatelů USA, že přímá demokracie by mohla fungovat jen v malých komunitách?

Ano, může. Tam, kde je technicky nemožné o tématu rozhodovat přímo, jsme pro systém delegátů. Domníváme se, že velikost komunity na to nemá jiný vliv, než že může způsobit technickou náročnost provedení přímé volby.

Hospodářství

MZ: Vydali jste brožury k dopravě, duševnímu vlastnictví a k zdravotnictví. Proč jste nezveřejnili rovněž systematictější a obsírnější shrnutí svých pohledů na ekonomiku?

LP: Po většinu času existence NAL jsme se soustředili na získávání nových aktivistů, u nichž se ucelené pohledy na ekonomiku do určité míry lišily. Debata, z níž by vzešly ucelenější teze v tomto ohledu, nestihla doběhnout do konce.

MZ: V Platformě jednoznačně kritizujete kapitalismus a říkáte, že zaměstnavatelé a zaměstnanci mají protichůdné a nesmiřitelný zájmy, ale ve svých brožurách hovoříte o vyvlastnění pouze některých podniků. Nechali byste některé v soukromých rukách? Jste pro zachování např. živnostenského podnikání (vím, že živnostník není podnik, ale podnikající fyzická osoba, nicméně mám teď na mysli soukromé podnikání jako takové bez ohledu na právní formu)? Co si myslíte o hierarchii vlastnictví, jak jej znalo např. naše předrevoluční občanské právo (státní, družstevní, osobní)?

LP: Nejsme pro vyvlastnění veškerého soukromého podnikání za každou cenu. Domníváme se, že zájmy živnostníků jsou ambivalentní, u těch menších jsou často bližší zájmům pracujících než zájmům kapitálu. Družstevní vlastnictví podporujeme. Státní též, pokud to bude znamenat, že bude podnik pod demokratickou kontrolou pracujících (v současnosti tomu tak není, viz ČEZ atd.).

³⁷¹ Narážím tím na článek „Dejme kritickou podporu Jiřímu Dienstbierovi“, který je signovaný přímo NAL (tedy by měl odrážet názor celého hnutí).

MZ: Podporujete nepodmíněný základní příjem. Nedomníváte se, že by měl demotivační účinky? Není v rozporu s Marxovým heslem „Od každého dle jeho možností, každému dle jeho potřeb!“?

LP: Nedomníváme. Naopak, podle nás je s tímto heslem v souladu. Dostatečně vysoký NZP může naplňovat potřeby každého. Je to samozřejmě ale jen jeden z aspektů, sám o sobě nestačí.

MZ: Jste pro zavedení centrálně plánovaného hospodářství, jaké bylo před rokem 1989? V Platformě hovoříte poměrně obecně o „zespolečenštění výroby“.

LP: Na jiném místě platformy hovoříme o minulém režimu jako o policejné-byrokratickém. Domníváme se, že zespolečenštění výroby by mělo vést k jejímu podřízení demokratické kontrole pracujících, nikoliv úzkému byrokratickému aparátu.

MZ: Jak byste chtěli dosáhnout zlepšení postavení znevýhodněných skupin (ženy, etnické menšiny, přistěhovalci atp.)? Podporujete afirmativní akci („pozitivní diskriminaci“)?

LP: Různá postavení menšin vnímáme jako nástroj kapitálu k rozeštvávání různých skupin obyvatel proti sobě. K úplnému odstranění jejich znevýhodnění nemůže dojít bez změny ekonomických podmínek, to se ale nijak nevyklučuje s pomocí znevýhodněným a podporou akcí majících za cíl zlepšení jejich postavení za podmínek stávajících.

Právo a justice

MZ: Jaký máte názor na nový občanský zákoník?

(bez odpovědi, pozn. MZ)

MZ: Jaký pohled máte na trestní právo, jaká by měla být jeho úloha ve společnosti? Má zločince spíše trestat nebo napravovat? Podporujete trest smrti? Byli byste pro alternativní tresty, které se používají zejména ve Skandinávii (domácí vězení aj.)?

LP: Řada lidí se dopouští trestných činů v souvislosti se svým neutěšeným postavením ve společnosti. Domníváme se, že ve spravedlivěji uspořádané společnosti by zločinu výrazně ubylo. (Ostatně nejvíce vězňů je tam, kde je největší rozevření sociálních nůžek.) Zločince by mělo trestní právo spíš napravovat než trestat, jsme proti trestu smrti. Alternativní tresty jsou jistě lepší než vězení, které v mnoha případech zločinnost spíš reprodukuje.

MZ: Jak by měla fungovat justice, jste pro zachování profesionálního soudnictví, nebo by mělo dojít k jeho zlidovění?

LP: To je složitá otázka a závisí na tom, jak moc je společnost vyvinutá. V současné době by přílišné zlidovění soudnictví mohlo vést k populistickým, médií

přiživovaným honům na čarodejnice. V dlouhodobé perspektivě však může přispět k demokratizaci soudnictví a odstranění korupce.

Mezinárodní politika

MZ: Na vašich stránkách se příliš nevyjadřujete k třetímu světu, snad s výjimkou Latinské Ameriky. Souhlasíte s tvrzením, že Západ vykořisťuje africké či asijské země?

LP: Spíše se domníváme, že kapitál vykořisťuje práci, ať už v prvním nebo ve třetím světě. Odpovědnost impérií a bývalých koloniálních mocností za horší situaci ve třetím světě je zřejmá.

MZ: Kritizujete NATO, ale také třeba Rusko za nedodržování lidských práv (Pussy Riot, zákony proti homosexuálům). Na koho by se tedy měla orientovat zahraniční politika ČR? Odmítáte tvrzení, že NATO tvoří expanzivnímu Rusku protiváhu?

LP: Jde především o to, aby se ve všech částech světa dostaly k moci pokrokové síly, které budou mít zájem spolupracovat, nikoliv vyvolávat konflikty. Západ považujeme za podobně, ne-li více expanzivní než Rusko.

MZ: Převzali jste článek ukrajinské marxistické organizace Borotba, která požaduje socialistickou Ukrajinu, nezávislou jak na Západu, tak na Rusku. Může ale být Ukrajina neutrální, když v ní má Rusko evidentní mocenské zájmy? Na koho by se Ukrajina měla orientovat?

LP: Evidentní mocenské zájmy na Ukrajině má i Západ. Právní divize tamních plynáren je pod kontrolou Roberta Huntera Bidena, který je právním zástupcem Boies, Schiller & Flexner LLP, národní právní kanceláře se sídlem v New Yorku, která se zabývala případy včetně „Bush vs. Gore“ a „USA vs. Microsoft“ Ukrajina by se měla orientovat především na zájmy svých obyvatel (a ne oligarchů), ať už jsou prozápadní, proruští nebo neutrální.

MZ: Jak se díváte na asijské levicové režimy, ČLR a KHDR? Je ještě Čína komunistická?

LP: Ani ČLR, ani KHDR nepovažujeme za levicové režimy. V Číně je kapitalismus (směs státního a neoliberálního), v KHDR spíše feudalismus (doktrína ču-čche už z marxismu nic neobsahuje). V obou zemích je oficiální ideologie silně nacionalistická.

Dějiny

MZ: Chápete vznik ČSR v roce 1918 kladně nebo byste jako část tehdejší české sociální demokracie upřednostňovali reformu Rakouska? Nebylo by v takovém soustátí jednodušší například soužití národnostních menšin?

LP: Řečeno s nadsázkou – to už je dneska jedno:). Vznik ČSR byl doprovázen na svou dobu velmi progresivními ideály, které se však příliš nepodařilo naplnit (viz střílení do stávkujících atd.). Ve většině (resp. ve všech) nástupnických zemích Rakouska-Uherska však byla situace ještě horší, o možnosti nějaké socialistické federace v té době pochybujeme.

MZ: Kritizujete gottwaldovský režim, ale zároveň označujete události roku 1948 za vůli lidu. Jaký vývoj by podle vás byl nejlepší pro Československo v době třetí republiky (se všemi dobovými reáliemi – stalinistická KSČ, řízená z Moskvy, košický program, Národní fronta atp.)? Jakou ze čtyř stran NF byste v roce 1946 podpořili? Jak se díváte na ČSSD pod vedení Zdeňka Fierlingera?

LP: Kritika gottwaldovského režimu není nijak v rozporu s tezí, že ve své době vzešel z vůle lidu. Na konkrétní otázky z období 1945-48 se naše názory různí (máme ve svých řadách lidi m.j. z ČSSD i KSČM).

MZ: Jak vnímáte 21. srpen 1968? Kritizujete normalizaci, ale přímo k okupaci jsem vaše vyjádření nenašel. Považujete Pražské jaro za nešťastnější období našich dějin? Jak se měl podle vás v tom roce dále ubírat vývoj (politicky, hospodářsky, z hlediska zahraničněpolitické orientace ČSSR), identifikujete se s tehdejšími reformními komunisty?

LP: Ditto.

MZ: Pavel Mladý považuje teorii o tom, že Sametovou revoluci vyvolali agenti západních mocností, za ubohou³⁷², a naopak ji považuje za vůli lidu, Prokop Haken se této teorie zastává³⁷³. Rozumím tomu, že uznáváte názorovou pluralitu uvnitř hnutí, nejsou ale takto velké rozpory odrazující pro vaše potencionální sympatizanty, kteří nepochybně názor na minulou dobu a revoluci mají? Jaký je většinový názor ve vašem hnutí?

LP: Inu, v dnešní době je nutná spolupráce i mezi lidmi s takto rozdílnými názory. Většinový názor by byl asi takový, že neschvalujeme ani současný, ani minulý režim, a rozhodnout se, který byl větší/menší zlo, se úplně nedá. Jak v čem.

³⁷² Článek „Jak Gottwaldův duch občas stále straší“.

³⁷³ Článek „17. listopad proti fašismu, rasismu a kapitalismu.“

MZ: Byl minulý režim lepší, než ten současný, i přes nesvobodu, o které mluvíte přímo ve vaší Platformě? Souhlasil by zbytek hnutí s Hakenovým¹ názorem, že dnešní doba je „mnohem totalitnější než ta minulá“?

LP: Ditto. V něčem jistě totalitnější je. Zda obecně, na tom se neshodneme.

Vztah k jiným politickým subjektům

MZ: Kritizovali jste část KSČM za inklinaci ke Gottwaldovi, ale zároveň jste nechali Martu Semelovou publikovat článek na svých stránkách (o vzdělávání). Není to trochu paradoxní?

LP: Paradoxní by bylo, kdybychom publikovali článek Marty Semelové, inklinující ke Gottwaldovi. Vedli jsme poměrně dlouhou diskusi o tom, zda její články publikovat vůbec. Došli jsme k závěru, že když se jedná o téma, které je aktuální a s glorifikací minulého režimu nesouvisí, tak v tom není nepřekonatelný problém. Usoudili jsme ale, že by články těchto autorů a autorek neměly na našem webu dominovat.

MZ: KSČM je zavedená strana s disciplinovanou a silnou voličskou základnou. Pokud nejste spokojeni z různých důvodů s jejím programem, nebylo by nejúčinnější do ní hromadně vstoupit a snažit se zaujmout její voliče?

LP: Na toto se opět názory různí. KSČM je vnitřně značně zkonstatělá a nepružná, vnitřní disent tam už existuje, ale moc toho nezmůže. Někteří z nás považují za perspektivní entryismus do ČSSD, jiní o jeho smyslu pochybují.

MZ: Vyjádřili jste se vícekrát ke KSČM a ČSSD. Jak vnímáte třeba středolevou a liberální Stranu zelených (vím, že vaše člena Andrea Cerqueirová je předsedkyní SZ na Praze 21)? A co ANO2011, představuje alespoň pozitivní změnu oproti ODS, TOP09 a LIDEM? Jsou kromě KSČM nějaké registrované strany, s kterými spolupracujete?

LP: Stranu zelených vnímáme dosti ambivalentně. Kromě Andrey Cerqueirové tam vidíme řadu dalších pokrokově smýšlejících lidí (Stropnický ml., Škabraha..), jako celek je ale pro nás pod Liškovým vedením nepřijatelná (ve smyslu že bychom našim sympatizantům doporučovali ji volit), domníváme se, že environmentální témata jsou neoddelitelná od sociálních a ti, co je elitářsky oddělovat chtějí, by měli odejít za Bursíkem.

ANO2011 nepodporujeme a považujeme za selhání demokracie, že se mu povedlo přetáhnout tolik hlasů levice a středu (Babiš se ostatně přímo vyjádřil, že se mu povedlo splnit cíl, jímž bylo zabránit vítězství levice). Nicméně po vládě Kalouska a Nečase to snad nemůže být ještě horší.

Na úrovni politických stran jako celků nespolečně spolupracujeme se žádnou. Spolupracujeme s jednotlivci z KSČM, ČSSD a Strany zelených (a v rámci SPaSu ještě s jednotlivci z SDS).

MZ: Spolupracujete se Socialistickou organizací pracujících, Socialistickou alternativou Budoucnost, s Revoluční internacionalistickou organizací (RIO) či s Komunistickým svazem mládeže?

LP: SOP byla předchůdkyní NAL, SAB pokud víme už nevyvíjí žádné aktivity, RIO zaniklo v osobních sporech svých členů, a co se týče KSM, dělí nás jednak ideové rozdíly (nekritická podpora minulého režimu), jednak špatná osobní zkušenost s jeho jednotlivými členy.

Vaše hnutí

MZ: Proč jste postupně transformovali NAL v LP? Podle politologů byl NAL poměrně úspěšný subjekt, jméno vaší organizace bylo v levicových kruzích jistě relativně známé, občas o vás psaly Haló noviny, účastnili jste se mnoha akcí, známé byly i vaše kempy... . Máte v plánu letos kemp opět pořádat?

LP: To jsem zmiňoval už na začátku. Projekt strany narazil na omezenou ochotu lidí se do něj zapojovat. Forma občanského sdružení je v dnešním protistranickém diskursu společensky přijatelnější. Proč nepřiznat, že určitou roli sehrál i psychologický dopad červené vs. zelené barvy. Antikapitalistické kempy pořádáme nadále.

Politická filozofie

MZ: Kteří političtí myslitelé vás inspirovali? Je vám sympatický L. D. Trockij? Hlásíte se k gramscianismu a frankfurtské škole? Sympatizujete s anarchokomunismem?

LP: Toto se bude opravdu lišit člověk od člověka. Jsou mezi námi příznivci jak Trockého, tak Gramsciho, tak neomarxistů. A nevyklučuje se to – přínos každého z těchto směrů je v něčem jiném. Domníváme se, že sektářské debaty odrazují naše potenciální sympatizanty. Co se týče anarchokomunismu, asi bychom se s jeho příznivci (a s příznivci ultralevého komunismu) neshodli na tom, že stát a vláda musí být odstraňovány bezpodmínečně paralelně s odstraňováním kapitalismu.

ⁱ Zde jsem se zmýlil, nešlo o články Hakenův, ale Vejrův (viz zdroje: VEJR, L., Zrušení Vojenského újezdu Brdy podporuji.